

Fransk rapport i översättning

Sammandrag

I denna uppsats presenteras översättningen av tre rapporter på franska till svenska från Rädda Barnen. En textanalys samt en propaganda- och argumentations- analys inleder uppsatsen. Översättningen är gjord delvis med hjälp av översättningsstrategier utarbetade av Vinay och Darbelnet samt Peter Newmark. Vanligt förekommande fenomen som uppstår i översättning från franska till svenska tas upp, såsom översättning av presens particip, perfekt particip och nominalfraser. Även specifika frågor som rör rapporterna diskuteras; översättning av kulturspecifika ord och namn på internationella organisationer.

Handledare: Françoise Sullet-Nylander
Språkgranskare: Lars Strömberg
Franska institutuionen

Matilda Appelberg
Forskarbacken 17, 104 05 Stockholm
tfn 0704-56 84 42

Innehåll

1	Inledning.....	3
1.1	Bakgrund.....	3
1.2	Syfte.....	3
2	Material och metod.....	4
2.1	Material.....	4
2.2	Metod.....	4
2.2.1	Textanalysmodeller.....	4
2.2.2	Översättningsteoretisk modell.....	5
2.2.2.1	Direkt översättning.....	6
2.2.2.2	Indirekt översättning.....	7
3	Analys av källtexten.....	9
3.1	Kontext.....	9
3.2	Struktur.....	10
3.3	Argumentations- och propagandanalys.....	10
4	Källtext och översättning.....	13
	Källtext 1.....	14
	Källtext 2.....	24
	Källtext 3.....	35
	Måltext 1.....	49
	Måltext 2.....	58
	Måltext 3.....	68
5	Översättningskommentar.....	81
5.1	Typiska problem vid översättning från franska till svenska.....	81
5.1.1	Översättning av presens particip.....	81
5.1.2	Översättning av perfekt particip.....	84
5.1.3	Översättning av nominalfraser.....	86
5.2	Särskilda problem vid översättning av texten.....	89
5.2.1	Översättning av lokala och kulturspecifika ord.....	89
5.2.2	Översättning av specifika ord och uttryck.....	91
5.2.3	Översättning av namn på internationella organisationer.....	95
5.3	Översättningen enligt Vinay och Darbelnets modell.....	96
5.3.1	Direkt översättning.....	96
5.3.2	Indirekt översättning.....	98
5.3.3	Kommentar.....	101
6	Sammanfattande diskussion.....	102
7	Resumé en français.....	103

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Under den tvååriga utbildningen på Tolks- och översättarinstitutet i Stockholm har jag arbetat med texter inom olika fackspråkliga områden. Vi har översatt såväl juridiska och ekonomiska texter som manualer av olika slag och recept ur kokböcker. Jag bestämde mig för att göra en översättning inom ramen för min magisteruppsats och att översätta en fackspråklig text. Viktigt för mig var också att texten skulle ha en verklighetsanknytning och vara antingen ett troligt eller ett riktigt översättningsuppdrag. Jag kontaktade Rädda Barnen, som hade en text jag fick i uppdrag att översätta åt dem.

Under hösten 2002 bestämde regeringen i Elfenbenskusten att riva en mängd slumkvarter i landets största stad Abidjan. Detta resulterade i att många tusen personer hamnade utan bostad. Många tvångsflyttades till olika läger, andra fick klara sig bäst de kunde på egen hand. Rädda Barnen organiserade en arbetsgrupp som åkte till Abidjan för att hjälpa de utsatta och utvärdera händelsen, delvis i syfte att uppmärksamma regeringar och hjälporganisationer runt om i världen på vad som sker i landet. Tre rapporter skrevs med Rädda Barnens arbete som underlag.

1.2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att för Rädda Barnens räkning översätta de tre rapporter jag fått från dem. I detta arbete ska jag använda den kunskap jag förvärvat under min översättarutbildning på Tolks- och Översättarinstitutet vid Stockholms universitet. Jag ska analysera källtexten enligt Hellspong och Ledins (1997) och Hellspongs (2003) analysmodeller. Vidare ska jag jämföra min översättning med, och till viss del använda mig av, översättningsteoretiska modeller utarbetade av Vinay och Darbelnet (1958) och Newmark (1995).

2 Material och metod

2.1 Material

Rapporterna är skrivna vid tre tillfällen, i oktober 2002 - mitt under pågående rivning av utsatta kvarter i Abidjan, i november 2002 och i februari 2003. Rapporterna är författade på franska, och jag har på uppdrag av Rädda Barnen översatt dessa till svenska. Det är oklart om det är en person som skrivit alla dessa tre texter, eller om det finns flera författare. I uppsatsen benämns hädanefter de tre texterna *text 1*, *text 2* och *text 3*, då alla tre texter refereras till kallas de *rapporten*. Referens till texterna sker efter deras nummer, och vid behov även radanvisning, som exempelvis vid citat.

2.2 Metod

Rune Ingo (1991:93) skriver att "En noggrann analys av originaltexten är grunden för all översättning". Han menar att en grundlig analys hjälper översättaren att bland annat hitta rätt stil i översättningen. Texterna är skrivna vid tre olika tillfällen och blir därför språkligt sett, trots att de undersöker och kartlägger samma händelse, olika sinsemellan. En textanalys på de tre texterna tillsammans är dock det mest lämpliga, eftersom alla tre texter har samma syfte och samma kontext och eftersom tonvikten läggs på den ideationella snarare än den språkliga eller stilistiska strukturen.

2.2.1 Textanalysmodeller

Till en första inledande textanalys används Hellspong och Ledins analysmodell (1997:41), men då svenska jämförelser av LIX och meningslängd kan vara rent av missvisande att använda på en fransk text, ligger tyngdpunkten snarare på den kontextuella analysen än på den rent formella. Hellspong och Ledins "trestegsmodell" för textanalys är den grunden i denna analys, varav jag använder mig av två element: kontext och struktur (1997:41), med betoning på kontexten.

Enligt Hellspong och Ledin kan brukstext delas in i olika texttyper och genrer. Texttypen bestäms efter olika kriterier, t.ex. *ämne*, *medium* och *publik* (1997:20). Vidare tittar man på vilken *framställningsform* texten har, om den är t.ex. temporal eller kausal (1997:21). Texterna från Rädda Barnen kan enligt den här uppdelningen benämnas som utredande eller möjligtvis

argumenterande. Hellspong och Ledin ser likheten mellan dessa båda typer och klumpar ihop dessa två typer till en: *diskursiva* texter. De skriver: "Vad man avser är att behandla ett ämne genom att analysera och problematisera" (1997:24).

I rapporten står det explicit att de ska ligga till underlag för en försvarsskrift riktad till regeringar och hjälpororganisationer runt om i världen. Därför är det relevant att även göra en argumentations- och propagandaanalys av den, för att undersöka objektiviteten i texten. Det är givetvis varken möjligt eller ens önskvärt att texten ska vara särskilt objektiv eftersom syftet är att väcka folks uppmärksamhet och få makthavare att reagera. Trots detta är det intressant att se just vilka drag i texten som gör detta till något mer än en rent objektiv utvärdering av situationen i Abidjan. Till denna analys används Peter Cassirers argumentationsanalys i *Stil, Stilistik och stilanalys* (2003), och Lennart Hellspongs propagandaanalys i *Metoder för brukstextanalys* (2001) som utgångspunkt. Cassirer (2003:181) skriver i inledningen till sin analys: "argumentationsanalysen [utgår] från texten och frågar med vilka medel en talare eller skribent försöker och eventuellt lyckas övertyga oss". I en sådan analys tar man reda på vilken uppfattning författaren har, vad det är han vill övertyga oss om, textens *tes*. Sedan visar man på de *argument* tesen stödjer sig på, de *motargument* som tas upp, och eventuella *slutsatser* författaren kommer fram till (Cassirer 2003:181-183).

Enligt Hellspong (2001:125) är det utmärkande för en propagerande text dess partiskhet, han menar att sådana texter "suggererar hellre än resonerar", och att en propagandatext utgår från fyra metoder: *förenkling*, *förstärkning*, *förtätning* och *förklädnad*. Detta innebär kortfattat att författaren framhåller det han eller hon vill säga, gärna tydligt, och inte ger utrymme för andra åsikter. Genom att analysera en propagerande text tar man reda på hur den manipulerar, eller försöker manipulera, sina läsare.

2.2.2 Översättningsteoretisk modell

Vid översättningen utgår jag till viss del från Newmarks (1995) teori om textfunktioner och översättningsmetoder, och Vinay och Darbelnets modell (1958) för översättning. Newmark (1995:39) delar in texter efter deras funktion, *expressiv*, *informativ* och *vokativ*, beroende på deras syfte. Rapporten hamnar i kategorin *informativ*, då den är skriven just för att informera läsaren. En informativ text kännetecknas ofta, enligt Newmark, bl.a. av en modern, icke-regional stil, men stilnivån kan variera beroende på om det t.ex. handlar om en akademisk avhandling

eller en populärvetenskaplig artikel.

Vidare visar Newmark (1995:47) på olika översättningsmetoder, han delar upp dem i åtta kategorier: ord för ord, bokstavlig, trogen, semantisk, anpassad, fri, idiomatisk och kommunikativ översättning, men endast två av dessa, *semantisk* och *kommunikativ* översättning, uppfyller de två målen för översättning, exakthet och ekonomi. Den semantiska översättningen följer *författarens* tankeprocess, är mer personlig och individuell, medan den kommunikativa koncentrerar på budskapet och *läsaren*. Den tenderar att vara enkel, klar och kortfattad (1995:48). För en informativ text som rapporten i denna uppsats är det mest logiska att följa Newmarks kommunikativa metod, då budskapet i viss mån är viktigare än uttryckssättet. Detta innebär exempelvis att översättaren enligt Newmarks modell bör följa källtextens struktur och form så långt som möjligt, men anpassa den, och i de fall det är lämpligt, ändra den så att den blir naturlig i måltexten. Det är viktigare att texten är naturlig för måltextens läsare än att den följer källtextens struktur till punkt och pricka.

När det gäller översättning på lägre grammatiska nivåer har jag använt mig av Vinay och Darbelnets modell för översättning. Deras bok (1958) behandlar översättning från engelska till franska och i viss mån vice versa. Därför är den inte helt tillämplig på översättning från franska till svenska. Men många modeller och teorier går att använda även på andra språkpar, och Vinay och Darbelnet betonar att det *inte* handlar om att ge en receptsamling vars användning automatiskt mynnar i en översättningsmekanism (1958:26).

Vinay och Darbelnets modell för översättning som föreslås i *Stylistique comparée du français et de l'anglais* utgår i grunden från två metoder: *direkt översättning* och *indirekt översättning* (1958:56). Det förra innebär att *strukturen* i två språk gör en *direkt* överföring, dvs. en ord-för-ord-översättning möjlig, ofta handlar det här, menar de, om två besläktade språk, som t.ex. franska och italienska. Men som framgår längre fram i uppsatsen kan detta förekomma även när det gäller franska och svenska. När detta inte är möjligt måste man ta till någon form av *indirekt* översättning. Vinay och Darbelnet delar in de metoder de använder för översättning i sju kategorier, tre som faller under direkt översättning och fyra ytterligare under indirekt översättning.

2.2.2.1 Direkt översättning

Lån (*emprunt*) - Lån används när det i målspråket finns en "metalingvistisk lucka" i förhållande till källspråket, om det t.ex. handlar om ny teknik, eller ett koncept som är okänt i målkulturen. Här lånar man in det aktuella ordet eller uttrycket från källspråket, utan översättning. Dessa lån görs av översättaren själv, och är inte standardiserade, och dessa kan skiljas från äldre lån, som integrerats i målspråket och nu kan anses vara "obligatoriska" (*servitudes*), varför Vinay och Darbelnets exempel *party* och *tequila* är något föråldrade, i alla fall i svenskan, då de båda två finns med i SAOL. I svenskan förekommer många ord som någon gång lånats in i språket, för att sedan "stelna" och integreras i svenskan. Ett mycket gammalt lån är t.ex. *garderob*, från franskan, som kan anses helt integrerat i svenskan. Ett något nyare, men också det helt integrerat ord är t.ex. och *telefon*, som alltså lånades in vid just en metalingvistisk lucka, då en ny uppfinning krävde ett nytt ord. Ett exempel ur min översättning är *bulldozer*, som trots att det finns med i SAOL fortfarande har en något utländskt klang, då det stavas med z.

Kalkering (*calque*) - Här handlar det om en annan typ av lån: man lånar ett uttryck eller en syntaktisk struktur, som man översätter ordagrant till målspråket. Här finns också äldre, stelnade lån, som inte längre kan anses som kalkering, utan som integrerats helt i målspråket. Ett exempel på en kalkerad fras som stelnat är *det är upp till dig*, som överförts ordagrant från engelskans *it's up to you*. Ett exempel ur rapporten skulle kunna vara det sammansatta *socialcentrum* (bl.a. 2:108), direkt översatt från franskans *centre social*. I svenskan är det dock lätt att bilda sådana här "nya" ord, och de behöver inte alltid ses som kalkeringar.

Bokstavlig översättning (*traduction littérale*) - När strukturen i två språk överensstämmer så att man kan överföra en mening praktiskt taget ord för ord talar Vinay och Darbelnet (1958:48) om bokstavlig översättning. Detta sker ofta mellan två besläktade språk, som t.ex. franska och italienska, men även i översättning mellan franska och svenska kan denna metod ibland användas.

(1) Les enfants courent à chaque instant le risque d'être séparés de leurs familles. (2:128)

Barnen löper hela tiden risk att separeras från sina familjer. (2:119)

2.2.2.2 Indirekt översättning

Transponering (*transposition*) - Det grammatiska uttrycket ändras men betydelsen är densamma, exempelvis substantiv som i översättning till svenska blir verbfras eller liknande. Ett mycket tydligt exempel är franska nominalfraser, som brukar översättas med svenska verb- eller adverbfraser (se även avsnitt 5.1.3), som exemplet nedan visar.

- (2) Au cours de ces descentes, les populations sont *l'objet* de bastonnade, de raquette, d'humiliation et d'arrestation. (3:116)

Under dessa räder har befolkningen *utsatts för* fysiskt våld, utpressning, förnedring och arresteringar. (3:141)

Modulering (*modulation*) - det semantiska *synsättet* ändras, t.ex. "the time *when*" blir på franska "le moment *où*". Modulering kan ske på många olika sätt, ett exempel från rapporten visar hur man på franska använder sig av bilden att vara "under" någons blick, medan man på svenska säger att man istället har "någons blick på sig".

- (3) Elles sont donc amenées à s'approvisionner loin du site [...] sous le regard méfiant et méprisant des populations environnantes (3:135)

De är nu tvungna att hämta vatten långt från området [...] med den kringboende befolkningens misstänksamma och föraktfulla blickar på sig (3:124)

Ekvivalens (*equivalence*) - t.ex. ordspråk kan översättas med något med samma innebörd på målspråket. Nästan alltid fasta fraser, som kan finnas i båda språken. Exempel 4 ur rapporten visar hur en fast fras på franska översätts med en relativt fast fras på svenska.

- (4) *A ce titre*, il leur a été dispensé une formation pour renforcer leur capacité dans l'organisation et l'animation de telles activités. (3:354)

Alla dessa aktiviteter har ägt rum under ett halmtak som byggts *för detta ändamål* med tekniskt stöd av arbetslaget. (3:320)

Anpassning (*adaption*) - kulturella fenomen kan "översättas" till något som ger samma konnotationer på målspråket, exempelvis onomatopoetiska ord. Ett "svenskt" hundskall skrivs t.ex. *vov vov*, medan man på franska skriver *ouah ouah*.

Detta är grunderna i Vinay och Darbelnets modell, det finns naturligtvis mer detaljerade

mönster och strategier, men jag utgår från dessa sju, och dessa tas upp i kommentardelen i resultatdelen av uppsatsen (se 5.3), där jag kommenterar mina val i förhållande till denna modell.

3 Analys av källtexten

Källtextens kontext analyseras enligt Hellspong och Ledins analysmodell (1997) och enligt Cassirers (2003) modell för argumentationsanalys och Hellspongs (2001) modell för propaganda analys.

3.1 Kontext

Flera faktorer spelar in när kontexten runt rapporten ska redas ut. Dels den bakomliggande politiska agendan (texterna ska fungera som en slags "väckarklocka" om vad som händer i landet), dels rent konkreta omständigheter, då de skrivits på plats, i ett land splittrat av inbördeskrig och vars befolkning till stor del lever i misär och stor fattigdom. Författarna (författaren?) till texterna är anonyma (förutom i sista texten, där författarens namn står i slutet), och bredden på den presumtiva läsarkretsen är stor, såväl medarbetare hos Rädda Barnen som regeringar och myndigheter i olika länder och "vanliga människor" kan tänkas ha intresse av dessa texter. Texterna ingår därför i, då man utgår från Hellspong och Ledins modell, i flera olika *diskurser*. Detta just på grund av att dess läsekrets är så spridd. Syftet med texterna är alltså delade, och man kan läsa dem ur olika synvinkel, beroende på vilket intresse man har av utvecklingen eller människorna i Abidjan. Sammantaget gör allt detta att *kommunikationssättet* (Hellspong och Ledin 1997:54) måste tilltala alla dessa läsare. Textens *kod* är bred nog för att alla som läser ska förstå, men detaljerad och smal nog för att den ska fungera som ett politiskt påtryckningsmedel.

Runt rapporten är *kulturkontexten* oerhört viktig. För det första är tanken på humanitär hjälp och solidaritet ett grundläggande villkor för att texten överhuvudtaget ska "fungera". Man kan leka med tanken på hur den skulle mottagits om den skrevs för hundra, eller kanske till och med så lite som femtio år sedan. Skulle en text som ber om hjälp på det här viset tas emot på samma sätt? I dag är biståndstanken en del av de flesta moderna länders politik (även om den i många fall inte tar upp särskilt stor plats), och utan den får en text av det här slaget inte vidare

genomslagskraft. För det andra är det ju så att de här texterna *handlar om* en viss kultur, alltså Elfenbenskusten i dag, men de är *skrivna för* en annan kultur, nämligen västvärlden, eller i alla fall delar av den. Detta påverkar naturligtvis också dess struktur och uppbyggnad. Det finns tecken på detta i rapporten. Förutom förklaringar till ord och företeelser (som t.ex. ”sandaler, så kallade *lèkè*” 3:320) som naturligtvis har både med kulturen och språket att göra så kan man i texterna se en annan samhällsuppbyggnad, där de yngre tar hand om sina äldre på ett sätt som folk i väst, kanske speciellt i Sverige, inte längre gör. Familjen är en central punkt och texterna till stor del handlar om familjer som splittras och inte längre kan bo och leva tillsammans, något som en svensk läsare kanske inte uppfattar på samma sätt som en person från Elfenbenskusten. Detta är ju ingenting en översättare kan förmedla i en översättning; det handlar ju om attityder och värderingar, men det kan vara viktigt att känna till vid översättningen av en text vars ursprung är långt ifrån ens eget.

3.2 Struktur

Rent strukturmässigt är texterna upplagda som rapporter, i punktform med tydliga indelningar i stycken och listor. Detta gör läsningen strukturerad, och ger också ett intryck av ordning och god överblick, vilket är talande för den här genren; en rapport kan ju egentligen se ut på väldigt många sätt, men tydlighet och överblick kan närmast ses som ett krav. Textens tydliga struktur gör inte själva översättningsarbetet lättare, men den tydliggör de olika delarna i texten och underlättar därmed kontrolläsning och överblick över den färdiga översättningen.

3.3 Argumentations- och propagandaanalys

Skillnaden mellan en argumenterande och en ren propagerande text är enligt Cassirer (2003:181) att "i en argumenterande text förekommer till skillnad från en propagerande text också argument mot den egna tesen." Detta gör rapporterna till nästan uteslutande propagerande texter. Trots detta är det relevant att använda hans argumentationsanalys som grund, eftersom en propagerande text bygger på argument, och det är i första hand dessa som är viktigt att hitta. I det här fallet är textens *tes* uppenbar, Rädda Barnen vill att omvärlden ska hjälpa de tvångsflyttade människorna i Abidjan, främst med pengar, bistånd av olika slag. Denna tes står rent språkligt inte utskrivet så här tydligt, men det finns meningar där innebörden är detta.

Exempelvis radar man i första texten upp utvärderingens användningsområden, där den sista punkten är:

- (5) En dernier ressort, l'utilisation de ces données a pour principal objectif le développement d'un plaidoyer en faveur de ces populations auprès du gouvernement et des organisations humanitaires. (1:41)

Sist men inte minst ska dessa uppgifter användas som underlag för en försvarsskrift till förmån för denna befolkning inför regeringen och humanitära organisationer. (1:43)

Vidare skriver Cassirer: "Tes kallar vi påståenden som står före sina argument, slutsats påståenden som följer på argumenten" (2003:181). I den här texten kommer tes och slutsats visa sig vara ungefär samma påstående, eftersom det i den inte finns några *motargument*. För att styrka sin tes och komma fram till en slutsats måste man naturligtvis ha argument. Dessa inleds ofta med språkliga markörer som t.ex. därför, eftersom, etc. Så ser det inte ut i de här texterna, men det finns mängder av exempel på påståenden och fraser som tjänstgör som argument i dem. I många fall är det författaren som med ett påstående uttrycker en åsikt eller en bedömning.

- (6) Le relief en cuvette, l'absence de système d'évacuation des eaux usées, de collecte des ordures, l'absence de voirie, le nombre insuffisant de latrines et la construction anarchique des maisons rendent ces quartiers très précaires.(1:87)

Området ligger i en dalsänka, det finns varken avloppssystem, sophämtning, vägnät tillräckligt med latriner. Allt detta tillsammans med de oordnade huskonstruktionerna gör området mycket utsatt. (1:86)

- (7) Elles risquent de se retrouver à la rue en pleine situation de conflit et avec le risque de ne pouvoir se protéger de combats ou émeutes. (1:147)

De riskerar att hamna utan bostad mitt i en konfliktsituation och att inte kunna skydda sig från strider och upplopp. (1:142)

- (8) Les repas sont exclusivement constitués de riz et sardines et ne pourront couvrir les besoins nutritionnels de la population à long terme. (1:295)

Måltiderna består uteslutande av ris och sardiner och kan inte täcka befolkningens näringsbehov på lång sikt. (1:275)

Förutom exempel 5, 6 och 7 finns i texterna flera listor och uppräknings, dels av brister i levnadsförhållanden för befolkningen i områdena som besökts, dels av rekommenderade åtgärder som enligt författarna borde vidtas för att underlätta livet för dessa människor. Alla dessa kan ses

som teser i rapporten, alltså författarens åsikter om situationen och vad som bör göras för att förbättra den.

Ur ett propagandaanalytiskt perspektiv stämmer dessa tre påståenden överens med Hellspong och Ledins (2001:125) fyra metoder *förenkling*, *förstärkning*, *förtätning* och *förklädnad*, det är bara författarens (och Rädda Barnens, får man förmoda) bedömning av läget som framkommer. Endast vid ett tillfälle får en representant för myndigheterna i Elfenbenskusten, som beslutar om och genomför rivningsarbetena, uttala sig: "det här är en legitim handling" (2:274). Exempel på förstärkning finns också i texterna, ett exempel ges nedan, där ett argument stärks med vad Cassirer (2003:183) kallar stödargument, som alltså är tänkt att förstärka argumentets trovärdighet:

- (9) D'autres parents, craignant pour la sécurité de leurs enfants préfèrent les garder auprès d'eux à la maison (un enfant de Cocody Danga-bas fond a été touché par une balle au moment où il se rendait dans son école.) (3:257)

Andra föräldrar, som fruktar för sina barns säkerhet, föredrar att ha barnen hemma hos sig (ett barn från Cocody Danga Bas-fond skadades av en kula när han var på väg till skolan). (3:213)

Ovan talades om tes, argument och slutsatser, och även det sistnämnda finns i rapporten. Dessa är ofta avslutningar på stycken, och behandlar då delämnena i texten, exempelvis:

- (10) Ces éléments justifieraient à eux seuls une évaluation particulière. (1:291)

Dessa fakta är i sig skäl nog för att utföra en särskild utvärdering. (1:272)

- (11) Dans ces conditions, les enfants ne bénéficient donc pas d'un accès aux services élémentaires dont ils ont besoin et auxquels ils ont droit. (2:91)

Under dessa förhållanden får barnen alltså inte tillgång till de grundläggande nödvändigheter de har behov och rätt till. (2:87)

Även mer övergripande slutsatser finns, text 1 avslutas t.ex. med ett helt stycke som är rubricerat just "slutsats". Även text 2 och text 3 har sammanfattande delar i slutet där man beskriver Rädda Barnens rekommendationer för fortsatta arbete. Eftersom man i texterna inte givit några egentliga motargument till sina påståenden och sin tes om att bistånd och hjälp till detta område behövs liknar dessa slutsatser dock till stor del argumenten. De står överlag i form av uppmaningar till presumtiva inflytelserika läsare, men utgör inte något nytt material i förhållande till den tidigare texten.

KÄLLTEXT OCH ÖVERSÄTTNING

KÄLLTEXT 1

EVALUATION SUR LA SITUATION DES POPULATIONS DEPLACEES ET EN VOIE DE DEPLACEMENT A ABIDJAN Octobre 1 – 4 2002

L'évaluation présente a été élaborée par Save the Children en coordination avec le Ministère de la Solidarité, de la Santé et de la Sécurité Sociale, l'UNICEF et le Forum des ONGs de Côte d'Ivoire. Le rapport a été écrit par Save the Children et ne reflète pas forcément l'opinion de tous les intervenants.

I Introduction

Suite aux événements survenus en Côte d'Ivoire depuis le 19 Septembre 2002 et à l'application de la politique d'évacuation des quartiers précaires sur Abidjan, Save the Children en coordination avec OCHA, UNICEF, le Forum des ONG et le Ministère de la Solidarité, de la Santé et de la Sécurité Sociale a procédé à une évaluation de la situation des populations déplacées ou menacées de l'être. Selon un rapport de la Croix Rouge du 26 septembre 2002, 4000 personnes auraient déjà été délogées de leurs quartiers. L'UNHCR, OIM et Caritas ont mis en place quatre centres de transit permettant l'accueil de certaines communautés, principalement constituées de réfugiés libériens et Sierra Léonnais. La plupart des familles ont cependant trouvé refuge auprès de leurs proches. Ces communautés hôtes, elles-mêmes le plus souvent installées sur des sites précaires sont également menacées d'être expulsées de leur lieu d'habitation. Pour ces populations il reste l'espoir suscité par le moratoire de 8 jours accordé par le gouvernement le 6 octobre.

Le présent rapport tente d'analyser la situation sur deux sites en instance de destruction et un site d'accueil de personnes déjà déplacées.

II Objectifs de l'évaluation

De nombreuses informations ont été déjà été recueillies par différentes organisations. Cette nouvelle évaluation vise à:

- confirmer les données relatives aux conditions de vie des populations déplacées et en voie de déplacement et plus spécifiquement des enfants
- préciser l'évaluation statistique et démographique des populations sur ces trois sites
- s'assurer de l'existence de mécanismes mis en place par les communautés en vue de renforcer leur protection et celle de leurs enfants

En dernier ressort, l'utilisation de ces données a pour principal objectif le développement d'un plaidoyer en faveur de ces populations auprès du gouvernement et des organisations humanitaires.

III Méthodologie

Justifications du choix des sites: Afin d'obtenir une vision globale de la situation, il nous est apparu pertinent de rencontrer à la fois des populations déjà déplacées et des populations susceptibles d'être déplacées. Des rencontres avec les communautés ont ainsi été organisées à Gobélé (quartier de Cocody, deux Plateaux) et à Cocody Danga Bas-fond, deux sites en instance d'évacuation. Une autre évaluation a été effectuée à Koumassi (HCR, Caritas), centre de transit accueillant des personnes déjà déplacées.

Outils: ces évaluations se sont appuyées sur deux outils de collecte d'information, soit un questionnaire et une grille d'observation.

L'équipe en charge de l'évaluation était composée de travailleurs sociaux du Ministère de la solidarité, du Forum des ONG, de Save de Children. L'équipe constituée d'hommes et de femmes devait faciliter la prise de contact avec toute la communauté. Une formation préalable dispensée par Save the Children a permis de renforcer tant les méthodes d'approche communautaire que les notions de protection de l'enfance et l'utilisation de l'outil de collecte des données.

L'approche dans la communauté : Les rencontres se sont déroulées après information préalable des communautés. L'approche communautaire visait à favoriser la participation du plus grand nombre et des différentes tranches d'âge de la population: hommes, femmes, jeunes, jeunes filles et enfants.

Les informations recueillies portent sur les secteurs suivants:

- organisation des communautés
- activités professionnelles et lucratives
- santé
- sécurité alimentaire
- éducation
- sécurité
- abris, eau et assainissement

IV Populations en voie de déplacement

a) Conditions de vie des populations en voie de déplacement

Les deux sites visités sur Cocody sont occupés depuis de nombreuses années par ces

communautés (quarante ans pour certaines familles) bien qu'ils aient subi plusieurs relocations au gré des constructions avoisinantes. Le relief en cuvette, l'absence de système d'évacuation des eaux usées, de collecte des ordures, l'absence de voirie, le nombre insuffisant de latrines et la construction anarchique des maisons rendent ces quartiers très précaires. Néanmoins les communautés disposent d'eau potable, courante et d'électricité. L'habitat est mixte: en dur et en bois. Les loyers s'échelonnent de 4 à 10.000 CFA. La surface moyenne habitable est d'environ 2,5 m² pour six personnes.

Les populations comptent respectivement et d'après les chiffres recueillis lors des derniers recensements électoraux: 16000 personnes à Gobélé (dont 5000 enfants de moins de 12 ans, 3000 jeunes, 4000 femmes et 4000 hommes) et 5000 personnes à Cocody Danga. Nous n'avons pu obtenir d'informations statistiques plus précises. Les communautés représentées sont, par ordre d'importance, originaires du Burkina Faso et de Cote d'Ivoire et plus minoritairement de différents pays de CEDAO: le Mali, le Togo, le Benin. Les communautés sont majoritairement polygames et musulmanes.

L'organisation des populations s'appuie sur un comité de chefs, chefs représentants de chaque nationalité et chefs de sous quartiers, tous rassemblés autour d'un chef central. Des organisations de femmes et de jeunes ont également été créées dans ces deux sites. Ces structures de gestion de la communauté permettent en temps ordinaire de nombreuses initiatives: démarches auprès de la municipalité, protection du quartier par les jeunes et activités de solidarité envers les plus démunis (exemple: soutien financier aux veuves, couverture des frais de scolarité pour les orphelins, etc...).

Les activités professionnelles et lucratives des hommes et des femmes concernent principalement les secteurs informels. Les hommes et les jeunes sont le plus souvent domestiques ou jardiniers. Les femmes sont engagées dans des activités commerciales, vente de produits vivriers sur les marchés. Les enfants de moins de douze ans contribuent également aux revenus familiaux grâce à la vente de petits articles dans les rues ou comme cireurs de chaussures.

Les populations ne signalent pas de problèmes alimentaires particuliers avant les événements, l'accès aux denrées alimentaires étant facilité par la présence de plusieurs marchés au sein même des quartiers. Cependant un repas unique par jour semble de mise pour l'ensemble des familles. Les parents remettent quotidiennement aux enfants 50 FCFA pour un petit goûter à l'école.

En matière de santé, des maladies courantes sont citées: paludisme, douleurs abdominales, céphalées. Les communautés nient l'existence d'infections sexuellement transmissibles et SIDA. L'accès aux structures de santé, est cependant sérieusement compliqué en raison de l'absence de voirie spécialement pendant la saison des pluies et plus spécialement pour les accouchements la nuit. En cas d'urgence la population fait appel aux matrones, tradipraticiens, guerrisseurs et infirmières privées du quartier. Les campagnes de vaccinations ont été effectuées de façon régulière par le programme national de vaccination, la dernière datant du mois de juin.

Il est difficile d'évaluer le taux de scolarisation des enfants et jeunes de ces communautés. Les mères signalent cependant que la majorité des enfants est scolarisée, les garçons en priorité. Les enfants de ces sites ne peuvent être inscrits dans les écoles publiques qu'après l'inscription de

tous les autres enfants de Cocody. Ainsi de petites “écoles boutiques” et écoles coraniques ont vu le jour afin de permettre la scolarisation du plus grand nombre.

La sécurité est assurée par les jeunes du quartier. Tout étranger est invité à se présenter au chef. La nuit les visiteurs sont escortés jusqu’au domicile fréquenté. D’après la population, peu de problèmes de sécurité sont apparus dans ces quartiers, très peu de vols, viols et autres violences. Tout acte nuisible pour la communauté ou mettant la protection des enfants en danger est sévèrement réprimandé.

b) Impact et analyse des évènements récents sur la situation des populations en attente de déplacement

Impact psychologique: La décision de procéder à la destruction des quartiers cités alors même que le contexte politique est des plus inquiétant, a suscité dans ces communautés une vague de panique. Il leur semble d’une part qu’elles risquent de se retrouver à la rue en pleine situation de conflit et avec le risque de ne pouvoir se protéger de combats ou émeutes. De nombreuses personnes ressentent un grand sentiment d’injustice: la construction de ces maisons a représenté pour la plupart de ces familles, et avant eux leurs parents, des années de travail et d’économies. Enfin elles craignent de ne pas être épargnées lors de l’évacuation, ayant déjà subi ou assisté au dépouillement et aux mauvais traitements infligés par les forces de l’ordre aux populations au cours de descentes policières effectuées les dernières semaines dans leurs quartiers. Plus qu’un “sentiment d’insécurité”, les gens expriment une réelle peur de mourir¹. Certaines personnes sont si terrorisées qu’elles préfèrent dormir chez leurs employeurs. Ces menaces ont déjà eu de nombreuses implications sur le quotidien des communautés qui ont considérablement réduit leurs déplacements.

Impact sur les revenus: les adultes hésitent à s’absenter trop longtemps craignant de ne plus rien retrouver à leur retour. Ainsi nombreux sont ceux qui ne vont plus travailler. Les femmes pour la plupart ont cessé leurs activités sur les marchés. Il s’ensuit irréversiblement une réduction des revenus et du pouvoir d’achat des ménages.

Impact sur l’éducation : les enfants qui fréquentaient des écoles relativement distantes restent à la maison et se voient ainsi privés du droit à l’éducation et aux activités récréatives.

Impact sur l’alimentation: Pour l’instant la diète alimentaire des familles semble peu modifiée, néanmoins les femmes ne s’approvisionnent plus qu’aux petits marchés de leur quartier et les denrées sont déjà moins variées. Si la situation devait se prolonger, ces seules sources d’approvisionnement deviendraient insuffisantes pour toute la communauté. A cette limitation des mouvements et activités des populations, s’ajoute une augmentation importante du prix des denrées alimentaires (le kilo de viande est passé de 1200 à 2000 CFA). Il faut craindre que les rations soient revues à la baisse pour faire durer les réserves de nourriture et les économies. Le petit goûter des enfants le matin n’est plus d’actualité non plus. A Cocody Danga certaines familles disent être passées de “un repas à plus de repas du tout”.

¹ Il nous a été rapporté que lors de la destruction du site de Williamsville, cinq enfants ont été grièvement brûlés et un vieil homme a été tué dans sa maison par les forces de l’ordre alors qu’il refusait de la quitter.

Impact sur la sécurité: si la plupart des personnes rencontrées sont plongées dans le désarroi, d'autres semblent prêtes à se défendre. Les jeunes se sont ainsi exprimés: "Quand ils viendront brûler notre quartier, nous mourrons, mais ils mourront avec nous". L'angoisse, la frustration et le sentiment d'être traités "comme des animaux" selon les dires d'un vieil homme risquent de mener les jeunes à des comportements extrêmes. Les jeunes jusqu'à présent jouent un rôle de protection de la communauté et en cas d'évacuation désordonnée il faudrait veiller à ce que cette force active ne soit pas utilisée à mauvais escient.

Impact sur la protection des communautés: les organisations et efforts de solidarité démontrés dans ces communautés ont déjà permis de mettre en place des mécanismes de protection des enfants et une surveillance accrue du quartier. Cependant la survenue d'une population déplacée fragiliserait ce relatif équilibre. Les familles qui ont accueilli des proches font part de leurs difficultés: les réserves alimentaires en sont considérablement réduites et la promiscuité est pesante. Ali: "Ma femme, mes 6 enfants et moi-même avons accueilli mon frère, son épouse et leurs trois enfants qui vivaient à Alokro ; depuis une semaine je ne dors plus avec ma femme... c'est dur." La diminution sensible des sources de revenus et l'augmentation du prix des denrées, mettant en danger la survie alimentaire des familles riche de conduire les hommes, femmes et jeunes filles à d'autres stratégies de survie (vente de leurs biens, vols, prostitution...).

Impact sur les enfants: si les enfants n'expriment pas aussi explicitement leur angoisse, ils ont néanmoins accueilli l'équipe avec frayeur: "Voici ceux qui sont venus brûler notre quartier". Leur quotidien est grandement modifié par l'impossibilité de se rendre à l'école et pour certains par la présence de personnes déplacées dans leur famille. Ces enfants sentent la cohésion familiale en danger, assistent depuis plusieurs semaines à des scènes d'une grande violence. Cette situation requiert des explications appropriées pour permettre aux enfants une compréhension des événements et de leur vécu émotionnel. La promiscuité, les tensions vécues par tous dans ces communautés, les mécanismes de défense découlant de telles situations d'urgence et de stress exacerbent les conduites à risque: abus sexuels et exploitation des enfants comme simple exutoire de l'angoisse ou réponses à des stratégies de survie.

Le désir des familles: Quelques familles originaires du Mali et du Burkina Faso ont manifesté le désir de regagner leur pays, mais l'insuffisance de moyens financiers et l'insécurité rendent la réalisation de ce souhait des plus périlleux. La grande majorité exprime la volonté de rester en Côte d'Ivoire.

c) Recommandations

Pour ces populations non encore déplacées deux cas de figure se présentent invitant à diverses recommandations.

- (i) Dans le scénario d'une arrivée massive de populations évacuées en raison de la destruction de leur site, il serait important d'effectuer les actions suivantes:
 - procéder à un recensement des populations d'accueil et des populations déplacées

- permettre un accès à l'eau potable pour tous
 - s'assurer d'une ration alimentaire suffisante pour les familles
 - mettre en place un programme de surveillance nutritionnelle des enfants et groupes à risques avec la participation des structures communautaires existantes.
 - prévenir les infections sexuellement transmissibles et le SIDA, spécialement dans ces communautés qui pensent en être épargnées.
 - contrôler les risques d'épidémies et entreprendre des campagnes de vaccination le cas échéant
 - assainir le quartier par l'évacuation des ordures et l'écoulement des eaux usées
 - renforcer les structures communautaires et les mécanismes de solidarité.
 - renforcer les mécanismes de protection des enfants, prévenir la séparation des enfants de leurs familles
 - impliquer les jeunes dans les activités communautaires.
- (ii) Si toutefois la destruction de ces quartiers ne pouvait être évitée, il semble essentiel de veiller à ce que ces opérations se passent dans les meilleures conditions. La politique de destruction doit être associée à une politique de relogement. Dès que le gouvernement aura identifié de nouveaux terrains, nous pensons qu'il serait opportun que les organisations internationales humanitaires appuient le gouvernement dans la mise en place de conditions d'assainissement favorables et d'accès à l'eau sur les sites. D'autres priorités sont à dégager pour un meilleur déroulement des opérations d'évacuation :
- recensement des populations avant l'évacuation
 - préparation des sites susceptibles d'accueillir les familles
 - informations aux familles sur les mesures à prendre afin de limiter le risque de séparation familiale et informations concernant les démarches à entreprendre en cas de séparation.
 - organisation rigoureuse de l'évacuation des quartiers un à un et vérification avant la destruction des maisons susceptibles d'abriter des personnes incapables de se déplacer seules
 - explication de la situation aux enfants et jeunes afin d'éviter toute panique, réduire le risque d'accidents et leur permettre de participer positivement à la reconstruction de la communauté.
 - attention spéciale aux personnes âgées et handicapés
 - mettre à profit la participation de l'équipe de travailleurs sociaux formée par Save the Children pour un accompagnement des populations pendant toutes ces opérations

V Populations déplacées en centre de transit

Le centre de transit de Koumassi a été ouvert par l'UNHCR et Caritas dans une zone industrielle,

à l'intérieur d'un entrepôt donnant sur une petite cour. Le site est fermé par de hautes grilles métalliques et protégé par une compagnie de sécurité privée. La population accueillie dans ce lieu est constituée en majorité de réfugiés du Liberia, de réfugiés de Sierra Leone et du Togo et enfin de quelques femmes ivoiriennes. La plupart d'entre eux ont été déplacés des sites du Haut Plateau et de Alakro entre le 24 septembre et le 3 octobre, les autres viennent de différents quartiers d'Abidjan: 2 plateaux Agba, Akouédo, Gobélé, Port- Bouet 2, Yaoséhi Adjame, Marcory. La population s'est organisée, les responsables sont principalement représentés par des hommes. Les femmes et les enfants n'ont pas encore mis sur place d'organisations.

a) *Conditions de vie de la population et impact de la situation*

Dans ce centre, 471 personnes ont été recensées (cf.annexe), mais s'attendent à la venue de nouvelles communautés. Les familles vivent dans des conditions extrêmement précaires. L'entrepôt est peu éclairé, mal aéré et ne laisse place à aucune intimité. La plupart des gens dorment sur le sol, à n'importe quel endroit, très peu disposent de couvertures. Les deux seules latrines ne sont pas fonctionnelles mais cependant utilisées. L'UNHCR construit actuellement 5 nouvelles latrines. Il existe un seul point d'eau potable et la toilette se pratique dans la cour en public.

La population n'a pas accès aux services de santé car les gens ont peur de sortir, craignant d'être la cible des services de sécurité. Les jeunes filles et les jeunes se disent très préoccupés par les problèmes de sécurité. Des forces de sécurité seraient intervenues à trois reprises dans le centre de transit. Les portes du site sont ouvertes en permanence et de nombreuses personnes y entrent à tout moment. Les familles craignent d'être stigmatisées par la population des quartiers voisins. L'hôpital le plus proche est à 10 kms. Plusieurs grossesses ont été signalées, dont sept jeunes filles de moins de 18 ans rencontrées lors de la visite². De même les femmes enceintes ne peuvent envisager actuellement de quitter ce lieu au moment d'accoucher. Les enfants de moins de 5 ans commencent à souffrir de pathologies gastro-intestinales et diarrhées. Leur état nutritionnel semble critique et d'importants problèmes dermatologiques ont été observés. De nombreux cas de paludisme ont été rapportés. Les jeunes filles se plaignent d'infections gynécologiques en raison de l'insalubrité des toilettes. Ces éléments justifieraient à eux seuls une évaluation particulière.

L'alimentation est fournie par Caritas. La population dit recevoir un repas par jour sous forme de rations cuisinées. Les repas sont exclusivement constitués de riz et sardines et ne pourront couvrir les besoins nutritionnels de la population à long terme. L'insuffisance d'ustensiles de cuisine risque également de favoriser les infections.

La majorité de cette population a été évacuée d'urgence et ne dispose pas de vêtements de rechange. Les femmes ont demandé une aide à ce niveau tout particulièrement pour leurs enfants. Le quotidien partagé avec d'autres familles crée de grandes tensions qui viennent s'ajouter à des conditions de vie très claustrophobes. Des petites filles ont rapporté les avances de nature sexuelles, moyennant finance, qu'elles reçoivent de certains hommes résidents du centre. Au vu des conditions de restriction, il est légitime de craindre que certaines finiront par

² Le centre vient de signaler la mort, lundi dernier, d'une jeune fille du site alors qu'elle donnait naissance à son enfant, l'évacuation sur l'hôpital n'ayant pu être effectuée à temps.

céder à ces propositions. Les adolescentes précisent qu'elles dorment en pantalon la nuit pour éviter d'être touchées la nuit par les hommes du centre.

Les enfants entretiennent une relation conflictuelle avec la propriétaire du lieu et pour cette raison ne se sentent pas bien. A l'heure actuelle, le futur reste très incertain pour cette communauté dans la mesure où les autorités pourraient décider de procéder à la fermeture du centre. La plupart des personnes questionnées ont manifesté le désir de quitter le pays.

L'UNHCR et Caritas sont actuellement présents auprès de cette population et travaillent à améliorer ses conditions de vie présentes.

b) Recommandations

La situation dans le centre de Koumassi est extrêmement difficile et en passe de s'aggraver lors de l'arrivée de nouvelles familles déplacées. Il semble ainsi urgent d'améliorer les conditions de vie de ce site et de procéder à :

- une distribution urgente de vêtements, sous-vêtements, couvertures, matelas, nattes, ustensiles de cuisine, réchaud, savons, matériel scolaire, piles pour radio. Cette distribution devrait prévoir l'arrivée de nouveaux venus et intéresser les trois autres sites de transit.
- Rétablir l'autonomie alimentaire des familles (réchauds, rations alimentaires, ustensiles...) en leur permettant de préparer eux-même leur nourriture.
- l'organisation d'une équipe mobile de santé afin de répondre aux besoins immédiats de la population. La priorité devrait être donnée aux soins de protection maternelle et infantile, au contrôle des épidémies (en particulier du choléra), à l'éradication des vecteurs du paludisme, à la prévention des maladies sexuellement transmissibles. Un transport devrait être mis à disposition par l'équipe mobile pour les besoins d'hospitalisation urgente.
- une enquête nutritionnelle pour les enfants de moins de 5 ans.
- une distribution de moustiquaires imprégnées réduirait considérablement la morbidité et le risque de mortalité de ces populations. Ces moustiquaires offriraient de surcroît une intimité modique pendant la nuit.
- un renforcement des structures communautaires et mécanismes de solidarité
- des activités stimulant la participation des enfants et des femmes aux décisions et tâches du centre
- un renforcement de la protection des enfants contre toutes formes de violence et un renforcement des mécanismes de prévention contre les séparations familiales en raison d'un prochain déplacement envisageable.
- des activités d'éducation et de loisirs pour les enfants du centre afin de lutter contre les risques d'exploitation et abus divers qui menacent déjà les enfants. De plus les activités récréatives pour les jeunes enfants permettraient de libérer les mères et de rétablir de génération de revenus. Les enfants de plus ne sont pas autorisés à jouer pour l'instant à l'intérieur du site. Cette question serait à discuter avec le propriétaire

du lieu.

- l'organisation de classes primaires et secondaires dispensées par les professeurs existant au sein de cette population. Ceux-ci ne s'y opposeraient pas si toutefois une réponse était donnée en priorité aux besoins essentiels en matière d'alimentation, de santé et de commodités. Le succès de cette initiative dépendra en grande partie de l'intervention humanitaire.

Conclusion

Les visites d'évaluation sur les sites de Gobélé et Cocody Danga Bas-fond, ainsi que celle du centre de transit du HCR/Caritas à Koumassi, zone industrielle, nous ont permis de mettre en évidence la gravité de la situation et nous incitent à alerter le gouvernement et les organisations sur la menace d'une aggravation alarmante de la précarité de la population d' Abidjan en cas d'absence de planification des déplacements des communautés et de coordination des interventions.

Les autorités parlent volontiers de « déguerpissement » ; il serait peut-être plus juste d'utiliser la notion de « personnes déplacées » qui permet de définir à la fois les droits mais aussi les obligations de l'Etat dans le cadre du Droit International Humanitaire. Si tous les quartiers précaires sont détruits, ce ne sont plus les 20 000 personnes estimées sur les trois sites visités qui se trouveront à la rue mais des centaines de milliers. Lors des évaluations, les familles ont témoigné et fait apparaître l'existence de certaines violations des droits de l'homme commises par les forces de sécurité : dépouillement des biens, insultes et violences physiques. De nombreux besoins et droits inhérents à la vie et à la survie des enfants sont déjà atteints : droit à un abri, droit à la santé, aux soins et au bien-être, droit à l'éducation et aux activités récréatives, droit à une identité et à l'acquisition d'une nationalité, droit de vivre avec sa famille, droit à la protection de sa vie privée, droit d'accès à une information appropriée, droit de protection contre les mauvais traitements et toutes formes d'exploitation. Si la destruction des quartiers et les déplacements de populations s'amplifient et sont effectués sans précaution on peut s'attendre à ce que ces droits soient gravement compromis.

Save the Children attire l'attention du Gouvernement sur ses obligations vis à vis des populations déplacées et des quartiers précaires. Si les autorités ont un droit légitime, pour des raisons de sécurité ou d'assainissement, à déplacer des populations, néanmoins quatre conditions préalables doivent impérativement être respectées :

- (i) **L'identification de nouvelles terres** viabilisables, constructibles, disposant d'un accès à l'eau et d'un accès au réseau routier
- (ii) **La protection des personnes et des biens** lors du déplacement
- (iii) **L'accès humanitaire aux populations** pendant le déplacement et pendant la phase d'installation
- (iv) **Le souci du maintien des droits et de la protection de l'enfant** tels qu'ils sont définis par la Convention relative aux Droits de l'Enfant.

Annexe I

Tableau statistique récapitulatif des résidents du Centre de Transit du HCR/Caritas de Koumassi Zone industrielle.

Nationalité	CI	BF	MAL	LIB	SL	RDC
Détails						
Hommes	00	00	00	105	24	02
Femmes	00	00	00	149	23	03
Enfants	00	00	00	145	17	03
Enfants de moins de 05 ans	00	00	00	38	06	03
Nombre d'enfants nés depuis l'arrivée des population dans le centre	00	00	00	00	00	00
Enfants de 06 à 12 ans	00	00	00	33	05	00
Garçons Adolescents	00	00	00	38	05	00
Filles Adolescentes	00	00	00	36	01	00
Population total par nationalité	00	00	00	399	64	08
Population totale	471					

Légende

CI = Côte d'Ivoire

BF = Burkina Faso

MAL = Mali

LIB = Libéria

SL = Sierra Leone

RDC = République Démocratique du Congo.

En plus de ces informations, nous avons demandé aux autorités du centre de transit de nous fournir des informations relatives aux groupes extrêmement vulnérables. Cependant au moment où l'équipe d'évaluation visitait le centre de transit l'information recherchée n'était pas disponible. Nous avons donc demandé aux autorités du centre de transit de nous fournir les informations suivantes le 12 Octobre 2002 :

1. Le nombre total de femmes chefs de ménage
2. Le nombre total de pères vivant seuls avec des enfants
3. Le nombre total de femmes enceintes
4. Le nombre total de nourrices
5. Le nombre total de jeunes filles enceintes
6. Le nombre total de jeunes filles mères
7. Le nombre total d'enfants handicapés
8. Le nombre total de personnes du troisième âge (utiliser l'espérance de vie en Côte d'Ivoire pour déterminer ce nombre)

9. Le nombre total d'enfants (filles) chefs de ménage
10. Le nombre total d'enfants (Garçons) chefs de ménage
11. Le nombre total d'enfants séparés
12. Le nombre total de parents séparés de leurs enfants
13. Le nombre total d'enfants recevant une éducation en français, en anglais et en arabe (école coranique)

KÄLLTEXT 2

**QUESTIONS FAISANT L'OBJET DE PREOCCUPATION DANS LES
QUARTIERS PRECAIRES
ABIDJAN, COTE D'IVOIRE
NOVEMBRE 2002**

En vue de répondre à la situation d'urgence créée depuis le 19 septembre 2002. Save the Children a mis en place une équipe mobile chargée de résoudre les problèmes de trois catégories de populations à Abidjan :

- a) les enfants des centres de transit pour réfugiés*
- b) les enfants des centres pour enfants vivant en dehors des structures familiales*
- c) les populations vivant dans les quartiers précaires détruits ou susceptibles de l'être, avec un accent particulier sur la situation des enfants.*

Ce document vous propose quelques observations sur les activités que nous menons en direction de la population concernée : opération de destruction des quartiers précaires, questions de protection, mécanismes de coordination et actions entreprises par Save the Children.

1. Observations sur l'opération de destruction des quartiers précaires en cours

La destruction desdits quartiers se poursuit. Les derniers rapports proviennent de Mossikro, dans la commune d'Attecoubé, et « Derrière Sococé », dans la commune de Cocody qui ont été détruits la semaine dernière. Cette opération porte à environ 13 le nombre de quartiers détruits. Ces quartiers sont détruits soit par incendie soit à l'aide de bulldozers. L'opération est conduite par les services techniques des mairies ou par les forces de l'ordre notamment les gendarmes et les policiers. Certains quartiers ont été détruits parce qu'ils étaient proches d'une installation militaire, d'une gendarmerie, de l'aéroport FHB, d'un pipeline etc. Cependant, *tous* les quartiers détruits ne se trouvaient pas nécessairement dans le voisinage d'installations militaires – « Derrière Sococé », par exemple. Quels sont les critères de sélection des quartiers précaires identifiés pour destruction? Lorsque l'un des membres de notre équipe a demandé à un des agents de police chargés d'encadrer l'opération de destruction de la zone « *Derrière Sococé* » les motifs ayant conduit à la décision de destruction de ce quartier, qui est visiblement loin de Camp Agban, celui-ci a répondu que le président leur a laissé la latitude de déterminer leurs périmètres de sécurité. Dans leur entendement tous les quartiers précaires seront détruits comme étant des zones à risques.

Caractéristiques des quartiers précaires. La construction des habitats se fait de façon anarchique. En général, le matériau utilisé est le bois. L'on n'y a pas souvent accès à l'eau potable. L'assainissement, l'électricité et les voiries sont quasi-inexistants. Tout cela rend ces quartiers très précaires. La majorité des populations des quartiers détruits à ce jour est originaire des pays voisins que sont le Burkina Faso, Mali, Togo, Bénin et autres de la CEDEAO. La

plupart sont des musulmans. Mais généralement, dans les quartiers précaires, le ratio ivoirien-non ivoirien est estimé à 40%-60%. Les hommes travaillent en général comme des gardiens, domestiques ou jardiniers. Les femmes sont engagées dans des activités commerciales, ventes de produits vivriers sur les marchés. Les enfants, même ceux de moins de douze ans contribuent également aux revenus familiaux grâce à la vente des petits articles dans les rues ou comme des cireurs des chaussures.

Environ 30 quartiers attendent d'être détruits. L'opération devrait être menée dans les trois prochains mois. Les quartiers ne sont pas toujours systématiquement détruits. Il arrive que la destruction ne concerne qu'une partie, laquelle se trouve à proximité d'installation militaire, etc.

Echelle de vulnérabilité. Les populations venues des quartiers précaires ayant été détruits ont actuellement tendance à se reloger comme suit:

- 1.- elles continuent de vivre sur les ruines de leurs quartiers.
- 2.- elles squattent dans les bâtiments inachevés.
- 3.- elles se réfugient dans les églises ou les mosquées.
- 4.- elles se font accueillir par des parents ou autres familles hôtes.

Les personnes déplacées des quartiers précaires trouvent le plus souvent refuge dans d'autres quartiers précaires, ce qui les expose à plusieurs déplacements lorsque le quartier d'accueil vient à être détruit.

Informations. Les populations disent souvent ne pas être informées à l'avance de la destruction de leurs quartiers. Elles ont souvent été prises au dépourvu ou ont constaté à leur retour de travail qu'elles avaient tout perdu. Un résident du quartier Adjamé Village ou II Plateaux Campement dit ceci: *"A mon retour du travail dans la soirée, j'ai constaté que tout avait disparu. Je n'avais pas de maison, je n'avais rien. Tous mes voisins étaient partis. Plus personne sur les lieux"*. Dans d'autres cas, les populations sont victimes de la mauvaise coordination des acteurs impliqués dans l'opération de destruction. Ce fut le cas de CARENA/ Garage Présidentielle où la destruction menée par les forces de l'ordre est intervenue le 21 octobre 2002 alors que la mise en demeure délivrait par la Mairie indiquait la date de 27 octobre 2002.

Capacité de réaction face à l'ampleur des déplacements. Des milliers de personnes sont encore sans abri et la pression que subissent les familles hôtes est de plus en plus forte. Les autorités locales et gouvernementales n'ont pas pris de dispositions adéquates ou donné la preuve de leur capacité à gérer cette situation. Les déplacés en provenance des zones de guerre (Bouaké, Daloa, Tiebissou...) continuent d'affluer sur Yamoussoukro et Abidjan. Bien qu'il existe un centre de transit à Yamoussoukro pour les déplacés des zones de guerre, il n'y a actuellement pas d'autres dispositions d'hébergement pour cette population ou pour les populations déplacées des quartiers précaires d'Abidjan.

2. Questions de protection essentielles

Besoins élémentaires pour assurer la survie. Les conditions de vie des personnes vivant sur

les sites sont extrêmement précaires: manque de nourriture, d'abri, d'eau d'hygiène, de soins de santé et de protection. *Dans ces conditions, les enfants ne bénéficient donc pas d'un accès aux services élémentaires dont ils ont besoin et auxquels ils ont droit.*

Sécurité. Des rapports émanant de plusieurs quartiers font état d'arrestations arbitraires à domicile, de rackets et de harcèlements. Il est constamment demandé aux habitants des quartiers concernés par les opérations de destruction de donner de l'argent afin d'être épargnés. Parfois, un bulldozer est placé en stationnement près du quartier pour traduire la réalité de la menace. Les populations vivent dans la crainte constante des forces de sécurité. Les enfants, principalement, sont saisis de panique et courent se cacher dès qu'ils voient un étranger, pire lorsqu'il s'agit d'un homme en uniforme.

Enseignement scolaire. Un grand nombre d'enfants ne vont plus à l'école. Ils sont déscolarisés soit parce qu'ils ont quitté leur environnement et vivent très loin de leur établissement d'origine ou qu'ils ont perdu leurs ouvrages scolaires lors de la démolition de leur quartier ou encore l'incapacité financière des parents déplacés à faire face aux frais de scolarité.

Santé. Les problèmes de santé les plus fréquents dans les quartiers sont le paludisme, les infections respiratoires et dermatologiques, les diarrhées et la malnutrition (spécialement chez les enfants en dessous de 5 ans). A Abidjan les épidémies de fièvre typhoïde et le choléra sont fréquentes, et les quartiers précaires des communes de Koumassi, Yopougon et Port-Bouët sont les plus affectés. Des informations émanant des centres de santé font état d'une réduction significative du nombre de consultations à la suite des événements. A Attecoubé, le nombre de consultations journalières est passé de 110 à 40. Une raison évoquée est le couvre-feu qui cause d'importants désagréments notamment aux femmes enceintes. Cette situation pourrait également s'expliquer par le fait qu'en temps de crise, les gens attendent d'être à bout pour consulter un médecin. Ils ne veulent pas dépenser le peu d'argent qui leur reste pour des services de santé qui ne sont pas absolument indispensables. Les centres de santé peuvent accueillir un nombre de plus en plus élevé de déplacés mais ne peuvent pas leur procurer des médicaments. Cette question, comme on se plaît à le répéter, relève de la compétence des centres sociaux.

Divertissements. Il existe moins d'occasions traditionnelles de jeu et de divertissement au niveau des enfants à Abidjan parce que les maisons ou les cours où ils ont l'habitude de jouer ont disparu. En conséquence, les enfants jouent sur les ruines et les cendres de leurs quartiers avec des bouteilles, des bâtons ou tout ce qui leur tombe sous la main. A Yopougon, les enfants jouent à cache-cache sur les ruines aux alentours du cimetière, ce qui constitue une menace pour leur santé.

Séparation des enfants de leurs familles. Les enfants courent à chaque instant le risque d'être séparés de leurs familles. La brutalité avec laquelle les forces de sécurité font irruption sur les sites à détruire risque d'engendrer la panique au sein des familles qui se dispersent en laissant leurs enfants derrière elles. Plusieurs familles se sont trouvées contraintes de se disperser entre différentes communautés et parents afin de répartir les charges qui pèsent sur les familles qui les accueillent. Des pères de famille qui ont un emploi (de gardiens notamment) trouvent souvent refuge auprès de leurs employeurs et ont peu d'occasions de voir leurs épouses et leurs enfants.

Cette situation engendre des problèmes au niveau de la famille en tant que cellule et affecte l'économie familiale.

Risques d'exploitation sexuelle. Avec la protection familiale qui se réduit en temps de difficulté et de conflit et des populations qui se retrouvent à vivre dans des espaces restreints, l'on court le risque d'assister à des cas d'abus sexuels ou d'exploitation d'enfants ou tout simplement à des pratiques sexuelles à risques. De nombreux ménages ne peuvent plus s'offrir le luxe de tenir compte de l'âge et du sexe lors de la prise de dispositions pour le coucher. De même, dans leurs stratégies de survie, les familles peuvent devenir laxistes sur les comportements sexuels des jeunes filles qui pourraient devenir un soutien pour les familles. De même, les mères de famille et même les garçons, dans une logique de soutien à la famille, pourraient tous courir le risque d'exploitation sexuelle.

Mobilisation de la jeunesse pour des actes de violence. Le conflit a accéléré les actions de mobilisation des enfants et de la jeunesse pour la défense de causes spécifiques. Au fur et à mesure que le conflit prend des allures partisans (religion ou nationalité) et que les forces de défense communautaires oeuvrent aux côtés des forces officielles de défense pour assurer la sécurité, les enfants (dont un grand nombre sont désœuvrés et déscolarisés) courent le risque de se voir mobilisés ou de se mobiliser eux-mêmes pour défendre une cause spécifique.

Enfants de la rue. Des informations émanant des communes font état de ce qu'il y a moins d'enfants dans les rues. 5 d'entre eux ont été victimes de violence pendant les heures de couvre-feu (2 ont été abattus et 3 blessés par balles). Les maisons pour enfants rapportent que le nombre d'enfants accueillis dans les centres a augmenté. Parmi eux se trouvent des enfants déplacés des zones de guerre qui ont été séparés de leurs parents ou de leurs tuteurs. *Il y a le cas d'un garçon venu rejoindre son oncle à Abidjan et qui, ayant eu des problèmes avec l'épouse de ce dernier, a été placé dans un centre. Il y a également une jeune togolaise de 16 ans qui vivait avec des parents à Bouaké. La famille s'étant disloquée pendant les combats, elle s'est retrouvée dans un centre à Abidjan.*

Enfants réfugiés. Il ressort de rapports établis par les centres de transit de Koumassi gérés par le HCR, l'IOM et Caritas que les forces de sécurité visitent régulièrement les centres. Les réfugiés anglophones (notamment originaires du Libéria et de la Sierra Leone) résidant dans ces centres expriment leurs préoccupations parce que craignant d'être pris pour cibles, dénoncés en raison de la prétendue présence d'anglophones aux côtés des rebelles. Au cours de la semaine (vendredi 8 de novembre), 20 sur les 40 réfugiés pré-enregistrés pour rapatriement devront rentrer en Sierra Leone.

3. Mécanismes de coordination

Au niveau de la commune. De manière générale, la coordination et la communication entre les structures visitées au niveau des communes laissent à désirer, que ce soit entre centres sociaux et mairies, centres de santé, structures communautaires et ONG. Le manque de moyens constitue la principale raison évoquée par les centres sociaux pour justifier leur incapacité à répondre aux besoins des populations vulnérables. Nombre d'entre eux ont indiqué qu'ils ne

disposaient pas de moyens de transport et encore moins d'une ligne téléphonique pouvant appeler l'extérieur.

Cellule Solidarité Action Humanitaire. Au sein de l'organigramme de cette Cellule présidée par le Ministère de la Solidarité, de la Santé et de la Sécurité Sociale, des efforts sont faits au niveau de la "Composante protection et prise en charge psychosociale" pour l'examen des questions relatives à la protection des enfants. Cependant, les choses avancent à petits pas et cet organisme éprouve des difficultés à identifier ses priorités et à coordonner le grand nombre d'acteurs de divers horizons qui prennent part aux réunions. Il existe des liens entre la Cellule et le mécanisme identifié par la commune pour répondre aux besoins des populations (centre social) mais ceux-ci doivent être renforcés. Les centres sociaux rapportent que le temps qui s'écoule entre la présentation des formulaires d'évaluation des besoins de leurs communes et la réaction de la Cellule est bien trop long. Les populations déplacées ont indiqué qu'on leur faisait faire la navette entre ces deux structures et que les centres sociaux n'avaient pas la capacité (et/ou l'appui ?) nécessaire pour répondre à leurs besoins.

Les centres sociaux signalent une baisse de leurs activités traditionnelles. Peu d'enfants participent à leurs activités. Ils indiquent également qu'un grand nombre de familles déplacées des zones de guerre sont venues se faire recenser. Il semble que les centres sociaux ont reçu du riz du Ministère de la Solidarité de la Santé et de la Sécurité Sociale, mais aucun critère n'a été défini en vue d'assurer l'approvisionnement des populations les plus vulnérables. Le fait qu'il soit accordé plus d'attention aux populations déplacées des zones de guerre constitue un motif de préoccupation. Les centres sociaux ne peuvent aider à acheter les médicaments que dans des cas rares.

Organisations constituées sur des bases communautaires Des rapports révèlent qu'il existe de telles structures au niveau des quartiers. Ce sont soit des groupes de burkinabés, de maliens, etc. Les ressortissants d'un pays donné s'organisent en communautés qui habituellement apportent leur soutien aux personnes âgées, aux handicapés, aux veuves, aux jeunes mères, aux enfants séparés, etc. Aujourd'hui, les membres de la communauté sont souvent dispersés, ce qui empêche les groupes de mener leurs activités habituelles. Les regroupements de femmes, d'adolescents et d'enfants sont peu nombreux. Il existe également des organisations communautaires constituées sur la base de communautés religieuses et de leurs responsables.

NU, ONG internationaux et nationaux. L'OCHA tient une réunion par semaine en vue de coordonner les activités menées en réponse à la crise humanitaire qui frappe le pays. Toutefois, la tendance au cours de ces réunions est de mettre essentiellement l'accent sur les zones « tenues par les rebelles ». Il semble que plusieurs structures continuent d'apporter leur soutien aux populations déplacées d'Abidjan aux plans santé, logement ou de distribution de non-vivres, mais le manque de coordination entre ces opérations de distribution risque d'occasionner un double emploi et une négligence absolue de certaines communautés. A ce sujet, il faut dire qu'aucun mécanisme commun d'évaluation continue de la situation n'existe à ce jour. Ainsi donc, les préoccupations liées à la protection, qui demandent une analyse plus profonde de la situation, ne sont pas soulignées dans les divers rapports disponibles et/ou sont négligés au profit des dons en vivres et non vivres. Sur ce point les conditions dans lesquelles la crise

actuelle affecte les femmes et les enfants, les cas de violations des droits de l'homme et des conventions internationales, en particulier la CDE, doivent constituer une priorité.

4. Accent sur trois communes d'Abidjan

Les zones visitées par l'équipe mobile présentent quelques caractéristiques communes : existence de plusieurs quartiers précaires, faible capacité d'accueil des centres sociaux et inexistence de stratégies de réponse à l'urgence humanitaire. En dehors de ces points communs, il existe des situations spécifiques dans certaines communes qui les rendent vulnérables ou plus exposées au risque que d'autres. Cette vulnérabilité ou ces risques sont évidemment liés au conflit actuel. Il s'agit des facteurs suivants : existence dans la commune de personnes déplacées sans abris, existence dans la commune de personnes à déplacer dans un délai très court sans mesures d'accompagnement, l'arrivée dans les communes de déplacées des zones de guerre.

A la suite de l'analyse des données recueillies au cours de l'évaluation dans les 10 communes d'Abidjan, l'équipe mobile a identifié les communes d'Attécoubé, de Yopougon et de Cocody comme étant les plus touchées par la situation de conflit qui prévaut en Côte d'Ivoire depuis le 19 Septembre 2002. Alors, Save the Children a axé dans une première phase son intervention sur ces 3 communes en procédant essentiellement par la mobilisation communautaire.

Attécoubé. Le quartier précaire Carena/ Garage Présidentielle a été détruit sans une mise en demeure préalable. Le 8 novembre 2002, 13 familles vivaient encore sur le site détruit. Ces familles comptent 43 enfants dont 3 sont âgés de 3 à 10 mois. Les forces de sécurité les harcèlent constamment leur demandant de quitter le site. A la Carena, nous avons également trouvé une femme enceinte qui devrait accoucher dans deux semaines. Si elle devait rester sur le site, la mère et son futur bébé ne bénéficieraient pas de la moindre protection et seraient exposés.

Le quartier précaire Boribana, qui abrite plus de 20 000 habitants, doit être détruit d'ici la fin du mois de décembre 2002. Attecoubé est la seule commune à avoir mis en place une *cellule de crise* divisée en 4 commissions dont la Commission chargée du Déguerpissement de la Restructuration et du Recasement. Aucune organisation à base communautaire n'est représentée au sein de la cellule. En réponse, la communauté a créé sa propre *cellule de crise*. Cette structure qui regroupe toutes les composantes de ladite communauté est chargée de négocier son maintien sur le site. Des responsables communautaires à Boribana ont refusé de remplir la semaine dernière les fiches d'inscription que la mairie leur avait distribuées, car elles portaient la mention "déguerpissement". Les leaders ont estimé que le fait de rendre ces fiches constituait une acceptation tacite de la destruction de Boribana.

Le quartier Mossikro à Attecoubé a été détruit au cours de la première semaine du mois de novembre 2002. Bien que la zone ne comptât que des commerces et que la destruction n'ait pas concerné de logements, la situation a affecté les revenus des populations et leurs moyens de subsistance. Les personnes qui faisaient du commerce à Mossikro y menaient leurs activités et vivaient dans d'autres quartiers précaires.. Il ressort d'estimations fournies par l'équipe mobile à la suite d'une visite effectuée le 4 Novembre qu'environ 122 baraques et 51 ont été détruites dans la zone.

Cocody. Plusieurs quartiers de cette commune ont été détruits (Blingué II et III, Allakro et Ebrié – encore appelé Adjame Village, Derrière Sococé ou Deux Plateaux Campement) sans notification préalable. En outre, plusieurs autres quartiers précaires figurent sur une liste des sites à détruire dans les prochains jours ou mois (Gobélé et Danga Bas-fond).

Au cours d'une visite effectuée sur le site du quartier Blingue le 23 octobre, l'équipe mobile est arrivée par hasard sur les lieux au moment même de la destruction de certaines parties de l'entrée du quartier (en vue de dégager la vue devant les casernes militaires proches de ladite entrée). Un individu, identifié plus tard comme étant un étudiant, s'est approché de l'équipe et a expliqué que l'opération était nécessaire pour des raisons de sécurité et que sa planification s'était faite conjointement et avec le consentement de la communauté. Lorsque l'équipe s'est par la suite rapprochée du secrétaire du « chef de quartier », celui-ci les a regardés et a dit : « Ça c'est la fin du monde pour nous. »

Les media et les sites web du monde entier ont parlé de la destruction du quartier Ebrié, également appelé quartier « derrière SOCOCE ». Le quartier Ebrié avait accueilli un certain nombre de déplacés en provenance d'Allokro. Quand s'est opérée la destruction d'Ebrié, ces déplacés ont dû se déplacer à nouveau . La Croix Rouge a apporté son soutien aux populations de Blingué III en leur fournissant des tentes. Il semble toutefois que cette communauté n'ait pas encore bénéficié de soutien dans la recherche d'un site pour dresser les tentes reçues.

Concernant la destruction des quartiers de Cocody, de nombreux témoins ont relevé des cas de perquisitions arbitraires et de racket par les forces de l'ordre. Certaines jeunes filles auraient également été victimes de harcèlement sexuel.

L'équipe mobile a en outre assisté à la destruction d'Adjame Village, également appelé II Plateaux Campement. Lorsque les membres de l'équipe se sont approchés de l'un des agents de police sur le site au moment de la destruction pour s'enquérir de ses sentiments sur l'opération, celui-ci a répondu : « *Ne soyez pas si affectés. Il s'agit d'une action justifiée.* »

Cocody est probablement la commune où le plus de quartiers ont déjà été détruits et où l'on retrouve le plus grand nombre de personnes touchées par les opérations de destruction.

Yopougon. Yopougon est la plus grande commune d'Abidjan et accueille la majeure partie des déplacés dans des familles hôtes ou des églises. Le centre social de Niangon Sud – Yopougon a recensé 80 familles en deux jours 21-22/10/02. L'Eglise Baptiste de Yopougon abrite 27 familles déplacées des zones de guerre, de Bouaké essentiellement. Deux quartiers : Ahoussabougou et Abdoulaye Diallo ont été détruits le 8 Octobre 2002. Selon la mairie, au total 5000 personnes ont été touchées. En plus de tout cela, un bulldozer est en stationnement près d' Abdoulaye Diallo, un geste d'intimidation pour les quartiers environnants et leurs habitants.

Un mois après la destruction, 151 familles et 182 enfants continuent de vivre sur le site d'Aboulaye Diallo, s'abritant sous des plastiques, des cartons, des nattes et des matelas pendant le couvre-feu. Une femme du quartier de Yopougon a tenu les propos suivants : « *Mon occupation consistait à faire la lessive à domicile. Maintenant que je n'ai plus de logement, je ne peux pas gagner ma vie.* » Une autre femme a donné naissance à un enfant de sexe masculin le 4 novembre

2002. Deux jours après l'accouchement, elle est retournée sur le site démoli où elle vit actuellement avec le nouveau-né.

Un autre sujet faisant l'objet de vive préoccupation sur les sites de Yopougon, c'est que les familles commencent à retourner sur ces sites. Bon nombre d'entre elles prétendent n'avoir pas de place chez les familles d'accueil ou dans les autres endroits où elles se sont installées après la démolition de leur quartier. Pour nombre d'entre elles, la situation fait peser une trop grande pression sur les familles d'accueil et donne lieu à de vives tensions au niveau des relations familiales .

La situation sanitaire des populations sur le site et notamment celle des enfants; est en dessous de tous les seuils de dignité humaine. Avec la saison pluvieuse de novembre, cette situation s'empire. Il commence à se développer chez les enfants de sérieux problèmes dermatologiques et les risques de contraction du paludisme sont de plus en plus grands. Une fillette a dit ce qui suit: « *Hier j'ai mangé de l'attieke sans aucun accompagnement et aujourd'hui j'ai mal à la tête et au ventre* ». Les membres de l'équipe ont également vu des enfants se blesser en jouant sur les ruines de leur quartier.

5. Save the Children dans les quartiers précaires d'Abidjan

Save the Children de Suède et du Royaume Uni oeuvrent ensemble à l'élaboration d'un programme de réponses d'urgence visant à identifier et à faire face aux besoins de protection des enfants touchés par le conflit et les problèmes de sécurité en Côte d'Ivoire. A Abidjan, ce programme est mis en oeuvre par l'intermédiaire d'une équipe mobile qui évalue la situation dans les 10 différentes communes en mettant l'accent sur les actions à mener et les questions à régler pour atteindre les enfants dont les besoins de protection sont menacés en raison de leur déplacement

Plaidoyer.

- Utiliser les rapports, les mécanismes de coordination et les cadres de politique disponibles pour un plaidoyer sur l'impact du conflit et l'insécurité à laquelle sont exposés les enfants..
- Préparer des déclarations de presse en rapport avec les questions clés développées dans le plaidoyer (exemple : recrutement, violence sexuelle).

Protection.

- Mettre en place un mécanisme d'élaboration de rapports sur les violations des droits de l'homme en vue d'adopter une stratégie de plaidoyer à plusieurs niveaux.
- Promouvoir la sensibilisation sur les questions de protection de l'enfant et renforcer la capacité de la communauté et des acteurs clés à protéger les enfants des risques et/ou des nuisances.
- Attirer l'attention des autorités compétentes sur l'insécurité engendrée par le racket des populations par les étudiants.
- Sensibiliser les forces de l'ordre sur le respect des droits de l'enfant.

Cibler les enfants les plus vulnérables.

- Sécuriser l'accès aux services élémentaires (nourriture, toit, eau et hygiène, soins médicaux, éducation scolaire et divertissements) pour les enfants dont les communautés ont été touchées par le conflit.
- Recherche et suivi des populations vulnérables en cours et coordination des actions visant à assurer l'accès des enfants à des services élémentaires de base répondant à leurs besoins et garantissant leurs droits.

Education scolaire et divertissement.

- Eviter l'interruption involontaire des études et promouvoir, en collaboration avec les autorités, des actions en vue de la réinsertion des enfants dans le milieu scolaire.
- Appuyer les centres sociaux dans la fourniture d'équipements récréatifs pour les enfants et renforcer leurs stratégies de réponse et leurs mécanismes de coordination.

Participation des enfants.

- Renforcer et promouvoir la participation des enfants aux activités familiales et communautaires ainsi qu'à la prise de décisions.
- Promouvoir des processus au travers desquels on aide les enfants à exprimer leurs sentiments et leurs opinions et à être écoutés .

Suivi des familles hôtes.

- Suivre et mettre en place des systèmes de protection et de surveillance des enfants vivant avec des familles autres que les leurs. Être attentif aux manifestations d'abus, de négligence ou d'exploitation des enfants et intervenir en cas de besoin et dans la mesure du possible .
- Identifier, en collaboration avec les centres sociaux , des familles hôtes et encourager des visites à domicile afin de cibler les enfants les plus vulnérables .

Prévenir la séparation

- Mettre en place des systèmes, mécanismes et structures en vue d'identifier les mineurs séparés disposant de pièces d'identification et aider à la coordination d'opérations efficaces de recherche de la famille en collaboration avec d'autres acteurs.
- Travailler en étroite collaboration avec la communauté pour éviter les séparations grâce à une plus grande sensibilisation des communautés et des acteurs clés sur les causes, l'impact, la prévention de la séparation des familles et les solutions à la situation .
- Préparation de supports sur la prévention (posters etc) et utilisation des mass media dans le cadre des activités de sensibilisation.
- *Suivre le placement des déplacés pour éviter les séparations d'enfants.*

Enfants séparés.

- Collaborer avec les structures formelles et informelles en vue d'assurer l'identification des enfants séparés et perdus.

- Mettre en place des systèmes de recueil d'informations en vue d'accélérer la recherche des enfants séparés et perdus .
- Collaborer avec les partenaires à la promotion d'une approche de réunification qui implique activement les enfants.

Prévention des abus et de l'exploitation

- Mise en place de mécanismes, de systèmes et de structures en vue de prévenir les abus et l'exploitation des enfants et des adolescents, dans le domaine sexuel et du travail (grâce par exemple à un renforcement des capacités, à l'institution de visites à domicile, à l'établissement de points focaux).
- Mener une action conjointe avec les filles qui ont été victimes d'abus sexuels et d'exploitation et promouvoir leurs droits à la protection .
- Apporter un appui aux options de cadres de vie qui soient sains ou n'induisent pas d'exploitation.

Prévention du recrutement des enfants soldats.

- Etre attentif aux actions de recrutement des enfants soldats ou de mobilisation des enfants et de la jeunesse par des organisations paramilitaires.

Non vivres.

- Evaluation des besoins des enfants et des femmes en non vivres et distribution de ces produits .

Coordination.

- Mettre en place et renforcer les mécanismes de coordination existants avec tous les acteurs des quartiers précaires afin d'éviter une duplication des efforts et d'optimiser l'efficacité des réponses dans les quartiers.
- Utiliser les cadres de coordination et de politique existants en vue d'influencer le travail sectoriel ne faisant pas directement partie des domaines d'intervention de Save the Children.

Annexe I

Récapitulatif au 08/11/02 des quartiers précaires concernés par l'opération de destruction

Commune	No quartiers précaires affectées	Quartiers à détruire	Quartiers à reconstruire	Quartiers détruits	Populations
Abobo	23	Bassin-d'Orages		La Casse Kennedy (Bassin d'Orages)	
Attecoubé	17	Boribana CFI	Attecoubé 3 Cité Fairmon	Mossikro Carena	

Adjame	5	CRS Agban Terminus14	La Casse	La Casse	
Cocody	24	Gobélé Danga Bas-fond		Blingué II et III Allakro Ebrié	
Koumassi Bia Sud	14 ment	DIVOIII Akromialba	Grand Campe- Zoe Bruno		
Marcory	10	8 (noms sans précision)	Aliodan Anoumabo		40 000
Port Bouet FHB	17 (proximité)	prox. de l'aéroport Adjoufou Moussakro Derrière wharf Vridi Abattoir			
Treichville	2	Koussai- Lenoir	Youbou- lambert		
Youpougon	20	8 (or 6)	Yao Sehi Doukouré	Haoussabougou Abdolaye Dialo	2 000 3 000
<hr/>					
TOTAL	132	34 (or 32)	10	11	

La destruction de certains quartiers se fait de manière partielle, d'autres parties étant laissées intactes. Le **Plateau** est exclu parce que c'est une zone commerciale qui abrite des bureaux, des magasins et des banques. Ce n'est pas une zone résidentielle.

KÄLLTEXT 3

RAPPORT DE L'EQUIPE MOBILE / QUARTIERS PRECAIRES

Suite aux événements socio-politiques survenus en CI notamment à Abidjan le 19 septembre 2002, les autorités ont décidé de sécuriser les installations militaires en rasant les quartiers précaires qui se trouvent à proximité desdites installations. Cette mesure s'est rapidement étendue à de nombreux quartiers précaires (20 à la date du 10/2/2003) dans différentes communes d'Abidjan. En vue de répondre à la situation d'urgence ainsi créée, Save the Children a mis en place une équipe mobile chargée d'identifier et de répondre aux besoins de protection des enfants affectés.

Le présent rapport fait le bilan des activités de l'équipe mobile d'octobre 2002 à février 2003. Il s'intéressera particulièrement aux questions de protections constatées, les réponses apportées par l'Équipe mobile et l'impact de ces réponses.

I/ AMPLEUR DU PROBLÈME

Les destructions de quartiers précaires ont touché les communes de Cocody, Adjamé, Treichville, Koumassi, Attécoubé, Abobo et Yopougon.

L'on estime entre 20 et 25.000 personnes qui ont été déplacés des quartiers précaires. Sur les sites déguerpis, l'équipe mobile a pu recenser 11.424 personnes dont 5.000 enfants.

II/ LES QUESTIONS DE PROTECTION RENCONTREES SUR LE TERRAIN

1/La non-satisfaction des besoins de base pour la survie : l'abri, l'alimentation, la santé et la sécurité

Le problème d'abri

Les opérations de destructions des quartiers précaires ne sont pas suivies de mesures de relogement des populations victimes. Craignant pour leur vie et voulant sécuriser les membres de leurs familles et leurs biens, certaines personnes ont trouvé refuge dans les édifices religieux (ex : mosquée de macaci, église protestante des Assemblées de Dieu de II Plateaux Adjamé –village) d'autres dans des entrepôts (ex : garage présidentiel à Caréna, la scierie à Kouassi Lenoir),

d'autres encore dans des bâtiments inachevés surtout dans le secteur de II Plateaux et Koumassi.

Ceux qui ont reçu des bâches de la Croix-Rouge ont pu dresser des tentes qui leur servent d'abri sur le site détruit (ex : Haoussabougou).

Enfin, plus de 3.000 personnes vivent toujours sur les ruines des quartiers précaires. Parmi cette population, l'on a pu dénombrer 18000 enfants soit 60% ; 750 femmes soit 25% et 450% soit 15% de cette population. Ces personnes restent sur ces sites pour les raisons suivantes : nul part où aller, refus des propriétaires des lots de voir dresser des tentes dans certaines zones (ex: blingué) retour sur les sites détruits après quelques semaines passées dans une famille d'accueil.

Le fort taux de concentration dans ces différentes poches de regroupement a réduit le cadre vital, obligeant les familles à se disloquer et à changer d'habitude . Les parents qui doivent faire face à plusieurs difficultés à la fois accordent moins d'attention aux enfants et ont très peu d'autorité sur ces derniers.

Le relogement de ces populations est un défi pour les autorités publiques ivoiriennes et la communauté humanitaire. Vraisemblablement, aucune solution n'existe encore en dehors du projet de relogement de la Banque Mondiale.

Le problème d'alimentation

Les populations victimes de déguerpissement rencontrent de véritables difficultés pour nourrir leur famille. Elles ne peuvent plus se procurer de la nourriture en raison des ressources très limitées et/ou inexistantes. Le peu de nourriture est obtenue grâce à la charité. Rarement ces personnes n'ont mangé à leur faim depuis la destruction de leurs quartiers. La destruction a engendré un appauvrissement accru de ces populations qui tiraient l'essentiel de leurs ressources de leur communauté (petit commerce, location de baraques etc.)

Les personnes qui ont pu trouver des familles d'accueil dans des quartiers précaires épargnés par la destruction sont également confrontées à des problèmes de nourriture. D'abord parce que le nombre de personnes à nourrir a augmenté dans ces familles alors que à l'inverse les ressources diminuent. Puis, il faut noter que ces personnes se trouvent ainsi dans un cycle de pauvreté qui évolue en decrescendo les amenant d'une condition de vie précaire à une autre plus précaire. Cette situation donne moins de chance à ces personnes d'accéder à un niveau de vie stable et à sécurisé.

Sur les sites la quasi totalité des populations se nourrit une fois par jour. L'on se soucie peu que les repas soient équilibrés ou pas. Ceci crée un problème de malnutrition chez les enfants. Au moins 10 cas ont été détectés par les nombres de l'équipe mobile.

Le problème de l'alimentation est si crucial que l'on est souvent amené à se poser des questions sur la pertinence des NFI distribués.

Le problème de santé

Les conditions de vie des personnes vivant sur les sites sont extrêmement précaires. La forte concentration de personnes dans les poches de regroupement a été à l'origine de problème de promiscuité, d'hygiène et d'insalubrité. Cette situation a favorisé l'apparition de maladie telle que :

- (iii) teigne, gales et autres mycoses
- (iv) le paludisme (un homme est décédé de paludisme, seul dans sa baraque sur le site d'Aboulaye Diallo)
- (v) les affections bactériennes (conjonctivites) et autres infections
- (vi) maladie diarrhéiques notamment chez les enfants
- (vii) plusieurs cas de malnutrition chez les enfants
- (viii) augmentation du risque d'épidémie de maladies liées au péril fécal (les défécations sont faites en plein air sur le site à proximité des logis par manque de latrines.
- (ix) La toux notamment à la scierie à Kouassi Lenoir

Les femmes enceintes ne font pas régulièrement les consultations prénatales. Une dame est décédée à IIPlateaux Adjamé-village suite à un accouchement qui a eu lieu sur le site au moment du couvre-feu.

L'accès aux services de santé est aujourd'hui réduit chez les populations vivant sur les sites. Plusieurs raisons expliquent cet état de fait :

- les ressources limitées ou inexistantes suite à la destruction , à la mise en chômage ;
- la non prise en compte de façon systématique des déguerpis par la politique de prise en charge du Gouvernement (ils ne bénéficient pas de tickets modérateurs comme les déplacés des zones de guerre pour faciliter leur prise en charge par les structures de santé identifiées à cet effet),
- la peur pour certaines personnes de ne pouvoir produire des documents d'identification qui pourraient leur donner accès aux différentes prestations (notamment la carte nationale d'identité de Côte d'Ivoire),
- la capacité restreinte des structures d'accueil avec l'arrivée des déplacés des zones de combat

Dans ces conditions, les populations vivant sur les sites n'ont d'autre choix que le recours aux guérisseurs, aux tradipraticiens et aux médicaments vendus dans les rues.

Dans certains cas les malades attendent impuissants qu'une âme charitable leur porte assistance ou que la mal finisse de lui-même. Au moins 300 cas de maladie et 06 décès ont été porté à la connaissance de l'équipe mobile.

Eau et assainissement

Concernant l'eau et l'assainissement, il existe des problèmes liés au ravitaillement en eau et à l'hygiène. Aucune mesure de prévention d'épidémie (vaccination, mesures élémentaires d'hygiène etc.) n'est prise sur les sites.

Avant les opérations de destruction, les populations avaient pu obtenir un ravitaillement en eau potable. Aujourd'hui, les installations qui leur permettait de s'approvisionner ont été détruites. Elles sont donc amenées à s'approvisionner loin du site (souvent plus de 500m) et quelques fois plus cher ou de façon frauduleuse sous le regard méfiant et méprisant des populations environnantes (Ex : les résidents de Haoussabougou s'approvisionnent à partir d'un point de rupture des tuyaux de canalisation de la SODECI). On se console parfois avec de l'eau de pluie.

L'eau ainsi obtenue doit être bien gérée pour un plus long temps. Seulement, les ustensiles de stockage ne sont pas adaptés lorsqu'il en existe.

Dans certaines églises (Ex : Centre chrétien aux II Plateaux) l'on a exprimé la crainte de ne pouvoir honorer les factures qui résulteraient de la très grande consommation des hôtes.

Le problème de sécurité

La sécurité est l'une des principales préoccupations des personnes vivant sur le site. Elles sont non seulement exposées aux intempéries mais aussi et surtout aux menaces de toute sorte. Des exemples les plus significatifs sont les descentes nocturnes d'individus en tenue et en armes accompagnés par des civiles sur les sites de Aboulaye Diallo, ex-Washington (20 au 29/1/2003).

Au cours de ces descentes, les populations sont l'objet de bastonnade, de raquette, d'humiliation et d'arrestation. Ces exactions ont fait plusieurs dizaines de victimes qui souffrent de contusion musculaires, tuméfactions et même un cas de fracture du fémur.

Les mauvais traitements infligés à ces personnes les a plongés dans un désarroi et traumatisent les enfants qui n'ont pas été épargnés.

Le désarroi est d'autant plus grand qu'il est difficile d'identifier les auteurs et les commanditaires de ces actes. Ces individus n'ont aucun document leur donnant l'autorisation de mener de telles opérations. Pour échapper aux exactions, les résidents de Washington ont passé plusieurs nuits dans les broussailles aux alentours de leurs baraques entre le 20 et le 30 janvier 2003

A ces exactions, il faut ajouter les menaces des propriétaires des terrains abritant les quartiers précaires. En effet les populations de certains quartiers précaires sont exposés à des déguerpissement tous azimuts par des personnes ou des sociétés privées qui ne se sentent pas liées par les décisions prises par les pouvoirs publics. C'est dans ces conditions qu'une société d'assurance a procédé au déguerpissement de son terrain qui abritait le sous-quartier Hamed-Bassam de Gobélé le 06/02/03.

Les personnes vivant sur les sites apparaissent comme des laissés pour compte. Leurs seuls recours restent les ONG et organisations internationales qui mènent des activités sur leur site.

2/ Abus sexuels et violences sexuelles

Aux II Plateaux, les populations ont signalé des situations dans lesquelles des personnes ont été

forcées à avoir des relations sexuelles entre elles.

Certaines femmes ont été l'objet de "fouilles corporelles" effectuées par des hommes en armes. Ces hommes qui étaient à la recherche d'argent, semble-t-il, non pas épargné les sous-vêtements de leurs victimes.

De telles humiliations ont quelques fois eu lieu en présence des conjoints (ex : l'homme très affligé rencontré par l'équipe mobile à Allakro).

Une autre jeune fille aurait été victime de viol suite auquel elle a été rapatriée par ses tuteurs vers leur pays d'origine, le Burkina Faso.

Ces faits constituent des exemples parmi tant d'autres.

Par ailleurs, les conditions de vie très précaires (dénuement, promiscuité) rendent vulnérables aux abus sexuels, les adolescents et surtout les adolescentes vivant sur les sites. Ils peuvent expérimenter la vie sexuelle entre pairs. D'autres peuvent s'adonner à la prostitution pour gagner de l'argent pour subvenir à leurs propres besoins ainsi qu'à ceux de la famille. Chez certains adolescents il pourrait apparaître un comportement sexuel anormal (dépourvu de moralité) lié à la perte de l'estime de soi, au besoin de s'affirmer, au peu d'importance accordé au corps et à un manque d'une vision d'un avenir meilleur.

Aussi, en pareilles circonstances, les adultes se sentant frustrés et surtout dévalorisés ont tendance à exploiter les plus faibles que sont les enfants. La séparation des couples résultant des destruction pourrait également favoriser le harcèlement des adolescents par les adultes. Les risques que de telle situation se produise sont réels si les parents continuent de négliger les enfants et de ne point leur accorder de l'importance.

3/ Mariage et grossesse précoce

Un nombre important d'adolescentes de moins de 18ans sont mariées sur certains sites ; notamment la communauté nigérienne (Attécoubé) où l'on a enregistré 36 mineures (âgée de 10 à 15ans) mariées dont 09 sont actuellement enceintes.

Plus que des faits culturels, cette pratique s'apparentent à un mécanisme de survie, par rapport aux difficultés rencontrées. Un tel mariage présente un double intérêt;

- a/ la dote versée constitue une ressource additionnelle pour la famille de la mariée.
- b/ les parents de la mariée trouve dans ce mariage le moyen de réduire leurs charges familiales.

Cette pratique pourrait s'étendre à d'autres sites si les populations continuent de vivre dans des conditions de plus en plus précaires.

4/ L'inaccessibilité à l'éducation

80% des enfants rencontrés sur les sites n'ont pu avoir accès à l'éducation cette année pour diverses raisons. Ils sont déscolarisés soit parce qu'ils ont quitté leur environnement et vivent très loin de leur établissement d'origine, soit parce qu'ils ont perdu leurs ouvrages scolaires lors de la destruction de leur baraque. Certains parents sont dans l'incapacité financière de faire face aux frais de scolarité (ils ont perdu leur emploi, leur commerce). D'autres parents, craignant pour la sécurité de leurs enfants préfèrent les garder auprès d'eux à la maison (un enfant de cocody Danga-bas fond a été touché par une balle au moment où il se rendait dans son école.)

Certains enfants ont été retirés de l'école parce que leurs parents se sont inscrits pour être rapatriés dans leur pays d'origine (notamment le Burkina Faso). Mais depuis, les rapatriements se font de plus en plus rares. Et ces enfants se trouvent toujours sur le site sans être inscrits dans un établissement scolaire.

Il est presque sûr que ces enfants n'auront pas la chance d'aller à l'école cette année. Contrairement aux enfants venus des zones de combat, les enfants des quartiers précaires déguerpis ne sont pas pris en compte par la deuxième rentrée scolaire (depuis le 06/01/03) organisée par le Ministère de l'Éducation Nationale.

5/ Protection et participation des enfants

Les enfants vivant sur les sites sont abandonnés à eux-mêmes. Les parents accordent très peu d'attention à leur situation. A la limite, l'on pourrait affirmer qu'ils ignorent l'existence des droits de l'enfant. Si bien que les enfants sont exclus du processus de décisions les concernant.

Pour certains parents, le plus important pour un enfant est de trouver à manger (surtout pour les enfants de 0 à 10 ans). L'enfant est perçu comme un sujet d'amour et non sujet de droits "on doit aimer un enfant, on ne doit pas lui donner des droits sinon il devient révolutionnaire", propos tenus par un leader dans la communauté de Koumassi Bia-sud.

La résultante de cette vision de l'enfant, c'est que l'enfant doit obéir pour continuer de bénéficier de l'amour de ces parents. Ses opinions ne sont pas nécessaires pour les décisions le concernant.

En un mot, les enfants ne participent pas à la gestion de leur communauté, et face aux multiples difficultés des parents, ils se trouvent relégués au second plan. Aucune organisation communautaire de protection des enfants n'existe dans la communauté.

La situation de déguerpis et le sentiment de désespoir qui en découle, constitue une cause fondamentale de l'exploitation des enfants. Nombre d'entre eux sont appelés à assumer des responsabilités plus importantes pour la survie économiques de la famille (petit cirneur, mendiant, serveur de maçon etc.). D'autres accomplissent des tâches non rémunérées (cuisine, lessive etc.) à la maison afin de permettre aux autres membres de la famille de travailler. Ces corvées sont souvent exécutées par les filles. Ce qui explique qu'elles participent moins aux activités organisées sur les sites.

6/ Inaccessibilité aux activités récréatives

Il existe moins d'occasion de jeux et de divertissement au niveau des enfants vivant sur les sites. Les instruments et les endroits auxquels ils ont l'habitude de jouer ont été démolis au même moment que leur quartier. En conséquence, les enfants jouent sur les ruines et les décombres des quartiers détruits. A Yopougon, par exemple, les enfants jouent à cache-cache aux alentours d'un cimetière. Ceci constitue une menace pour leur santé et leur sécurité. D'ailleurs, plusieurs cas de blessures (par pointes, bouteilles) ont été prises en charge par l'équipe mobile. Parfois, les enfants à la recherche d'espace de jeux se retrouvent à des endroits bien éloignés du site ; augmentant ainsi les risques d'être victimes d'exploitation, d'abus sexuels, séparation...

7/ Enfant séparés

04 cas présumés d'enfants séparés ont été rencontrés à la Maison Carrée

Dans l'incapacité de vivre sur le site ou dans la famille d'accueil avec tous les membres de la famille, certains parents procèdent par leur placement chez des amis ou connaissances vivant dans les autres quartiers épargnés.

Très souvent, le site est si éloigné de ces quartiers qu'il est impossible pour ces parents d'être régulièrement en contact avec leurs enfants (Exemple d'une dame vivant sur le site de Koumassi Bia sud dont l'enfant est placé chez une de ses amis à Yopougon). Alors il est à craindre que cette situation conduisent plusieurs enfants à être séparés définitivement de leurs parents.

Sept (07) enfants des quartiers précaires déguerpis ont été enregistrés par des centres d'accueil à Abidjan. Ils y ont été amenés par leurs parents qui espèrent trouver dans ces centres un meilleur encadrement. Il est donc nécessaire de renforcer la capacité de ces parents et de toutes les communautés des quartiers précaires aux fins d'un meilleur encadrement de leurs enfants.

8/ Enfants non déclarés à l'État Civil

Il existe sur les sites des enfants qui n'ont pas été déclarés à l'État Civil après leurs naissance. L'équipe mobile en a rencontré 4 à II Plateaux Adjamaé village. Ces enfants courent le risque de ne pas avoir d'identité et d'origine familiale. À la longue, il se posera à leur niveau un problème de nationalité et d'appartenance à un État (risque de devenir apatride).

Les femmes enceintes ne semblent pas être préoccupées par la déclaration de la naissance de leurs enfants. Plusieurs d'entre elles attribuent ce rôle aux hommes.

9/ Enfants maltraités

Les enfants vivant sur les sites subissent souvent des mauvais traitements qui leur sont infligés

par les parents et les autres adultes. Il s'agit des injures, des humiliations, des bastonnades et des privations de soins et de nourritures.

Un bébé de 2 semaines a été abandonné par sa mère sur le site d'Aboulaye Diallo. (pendant une semaine cette dame a refusé d'allaiter son nouveau-né)

10/ Familles monoparentales

Plusieurs personnes vivent sur les sites sans la présence de leur conjoint à la suite d'un décès, d'un divorce, soit parce que l'autre conjoint parti en voyage, il se trouve dans l'impossibilité de retourner à Abidjan. Certaines de ces personnes vivent avec de nombreux enfants. Pour faire face aux dépenses de la famille, il est souvent demandé à ces enfants de contribuer au revenu familial.

RÉPONSES APPORTÉES PAR L'EQUIPE MOBILE

A la suite de l'évaluation de la situation et de l'identification des besoins, l'Equipe Mobile a apporté certaines réponses prenant essentiellement en compte l'aspect protection et participation des enfants.

Au niveau de l'accès à l'éducation

Des séances de sensibilisation ont eu lieu pour encourager les parents à inscrire leurs enfants dans des écoles.

Dans certains cas (Yopougon notamment) l'Equipe Mobile a suscité l'organisation d'activités éducatives sur le site avec le concours de bénévoles issus de la communauté. Pour mener à bien ces activités, ces bénévoles ont reçu des sessions de formation (il y a eu deux sessions au total.). Ils étaient chargés d'animer des séances d'alphabétisation (lecture, écriture, arithmétique, chants et récitations.) Pour les enfants scolarisés et qui n'ont pu aller à l'école, il y a eu quelques heures de maintien de niveau et des cours d'éducation civique et morale. Toutes ces activités se sont déroulées sous un appatam construit à cet effet avec le soutien technique de l'Equipe mobile.

Le soutien de l'équipe mobile a consisté aussi en la fourniture de quelques matériels didactiques (craie ,règles, tableaux, cahier, bic...)

Au total 304 enfants (dont 60% sont de sexe masculin) ont régulièrement participé aux activités éducatives sur les différents sites.

Au niveau de l'accès aux jeux

Sur plusieurs sites, l'Equipe Mobile a initié des activités récréatives. Il s'agit des chants, dessins, football, danses des sketches et récitations.

Les bénévoles issus de la communauté ont été les principaux animateurs de ces activités. A ce titre, il leur a été dispensé une formation pour renforcer leur capacité dans l'organisation et l'animation de telles activités.

Pour faciliter l'organisation et le déroulement de ces activités, l'équipe mobile a mis à la disposition de la communauté quelques matériels que sont : papier, crayon, gouache, feutre, marqueur, pinceaux, biscuits, chocolat, cordes foulards, nattes, sandales etc.

Certains Centre d'Action Communautaire pour l'Enfance (CACE) ont reçu un appui en NFI (notamment des nattes et des sandales appelées *lèkè*) pour l'organisation de quelques unes de leurs activités.

Les activités récréatives qui se déroulaient aussi bien en présence de l'Equipe mobile qu'à son absence ont attiré un plus grand nombre d'enfants. D'une façon globale, plus de 500 enfants ont pris part aux différents jeux qui ont été organisés sur leurs sites.

Certes, le taux de participation des filles a été encore inférieur à celui des garçons. Mais sur certains sites, l'on pouvait trouver autant de filles que de garçons ou même plus de fille que de garçon.

Au niveau de l'accès à leur santé

L'équipe mobile a sensibilisé les communautés sur l'hygiène et l'assainissement. Il y a eu également des campagnes de vaccination qui ont été organisées en collaboration avec les centres sociaux. Les femmes enceintes ont été exhortées à faire des consultations prénatales. Les enfants nés sur les sites ont bénéficié des kits-bébés : lot d'habits, des serviettes, gangs de toilette, produits de toilette, des couches des bassines et des coton nettes.

Devant des situations d'extrême urgence, SC a fait des prises en charge médicales ponctuelles. Ce fut le cas une dame souffrant d'anémie sévère sur le site de Abdoulaye évacuée au CHU de Cocody pour prise en charge Diallo et celui d'une fillette de six ans dont la lèvre inférieure fendue à la suite d'une chute sur une barre de fer au cours de son jeu ; elle a été évacuée dans un centre de santé pour des soins (suture). Dans d'autres cas, les patients ont été référés à d'autres partenaires notamment MSF France (fracture de fémur à Washington), ASAPSU....

De façon générale, les informations recueillies ont été partagées avec l'ensemble de la communauté humanitaire.

Pour la participation des enfants

Il a été demandé aux différentes communautés d'associer les enfants (garçons et filles) à la gestion du site à travers leur participation aux structures communautaires. Pour ce faire, les membres de la communauté ont été sensibilisés et formés sur les Droits et la Protection des enfants.

Dans certains cas, il a été nécessaire de susciter des groupements d'enfants (les Tout-Petit de

Haoussabougou, l'Amical des Enfants d'Abdoulaye Diallo, Djiguissémin et MUDAB de Boribana.

L'objectif visé par ces groupements était d'accroître la capacité d'autoprotection des enfants contre les abus, l'exploitation et la discrimination par le biais de leur participation à la gestion de la communauté.

Au niveau de l'abri, l'alimentation

Des informations d'ordre qualitatif et quantitatif ont été recueillies par l'équipe mobile. Ces informations ont été partagées avec les partenaires (ONGs), Nations-Unies, Banque mondiale, structures gouvernementales, autorités politiques et administratives, autorités militaires, les communautés elles-mêmes, Ambassade etc. Au cours des différentes réunions de coordination ou à travers des correspondances écrites ou téléphoniques. L'information a également été utilisée pour faire des plaidoyers. Ces informations ont été encore utilisées comme support (critère de vulnérabilité) de la distribution de NFI.

Concernant l'abri, l'équipe mobile a dû quelque fois procéder à des placements dans des familles d'accueil.

La sécurité

L'urgence liée à l'aspect sécurité était l'arrêt des opérations de destruction des quartiers précaires. Dans ce sens, plusieurs démarches ont été entreprises pour comprendre la logique de destruction et les différents acteurs.

Des efforts ont été fournis pour renforcer la position de la Banque Mondiale dans la lutte contre les déguerpissements des quartiers précaires.

Les ambassades (Suisse, Suède notamment), les Nations-Unies (OCHA) et la presse ont été amenées à visiter quelques sites dans l'intention de faire d'eux des témoins et des acteurs pour le plaidoyer.

Le plaidoyer fait auprès des autorités locales et municipales (Gouverneur du District d'Abidjan, Maires, Commissaire de Police) et d'autres partenaires a contribué à la suspension des opérations de destructions de quartiers précaires (notamment Boribana à Attécoubé et à Danga Bas fond et Gobélé à Cocody). Cette volonté a été matérialisée par une correspondance du Gouverneur du District d'Abidjan aux Maires les invitant à l'arrêt des opérations de destruction des quartiers précaires.

Au niveau des enfants séparés

L'information relative à la présence d'enfants séparés dans certaines structures a été vérifiée par l'équipe mobile. Par la même occasion, elle a attiré l'attention des gestionnaires de ces structures sur la nécessité de l'identification, la documentation, la recherche et la réunification de ces enfants.

Au cours des séances de travail avec les communautés, il y a eu des échanges sur la prévention des séparations et la sensibilisation au droit et à la protection des enfants pendant les périodes des mouvements de masse.

Au niveau de la non-déclaration de naissance et de la maltraitance

L'équipe mobile a procédé à la vérification de ces informations. Les auteurs de tels faits ont été approchés et sensibilisés par l'équipe mobile. Cette activité était relayée par les structures communautaires (notamment les comités de vigilance sur les droits et la protection des enfants).

Concernant les déclarations de naissance, les communautés ont été orientées vers les Services compétents.

Au niveau des abus et des violences sexuels

Les informations recueillies ont été documentées et elles ont servi à attirer l'attention des autorités compétentes et des partenaires.

Une relation d'aide a été entretenue avec les victimes indirectes (conjoint...)

Pour les adolescents sur les sites, les focus group ont permis de faire de l'éducation sexuelle. Les messages donnés à cette occasion visaient à les sensibiliser sur leurs droits et leur faire prendre conscience des risques auxquels ils sont exposés.

Un mécanisme de rapportage est en cours d'élaboration afin de permettre aux communautés de recenser et de documenter les différents cas d'abus sexuels qui seront portés à leur connaissance.

LA STRATÉGIE UTILISÉE

A toutes les étapes de son intervention, l'équipe mobile a utilisé l'approche communautaire. Les communautés ont été impliquées dans l'évaluation et la réponse apportée par l'équipe. Ainsi, plusieurs structures communautaires ont été mises en place ou réactivées pour être les relais de l'équipe mobile. Entre autres, l'on peut citer les comités de crise, les comités de gestion du site, les comités de vigilance, les comités de surveillance du site et autre comité de distribution, les leaders d'associations, les leaders religieux etc.

L'équipe a veillé à ce que la participation de toutes les catégories notamment les enfants et les femmes soit effective.

Dans le cadre du renforcement de leur capacité, ces communautés ont reçu des formations sur la protection de l'enfant, la gestion associative et l'organisation d'activités éducatives et récréatives. Par exemple, le placement dans les familles d'accueil s'est fait selon les étapes suivante :

Ensemble avec l'accord le profil des personnes à recaser a été déterminé. Ensuite, la communauté

a identifié les familles d'accueil et les a proposé à l'équipe mobile. Les personnes ainsi relogée ont bénéficié d'une prise en charge psychosociale à travers les visites à domicile. Les problèmes qui ressortaient de ces visites ont été partagés avec la communauté en vue d'un suivi.

L'IMPACT DES RÉPONSES APPORTÉES

L'intervention de SC a conduit à des changements qui sont examinés dans cette section.

Concernant la protection des enfants

Les sensibilisations et les formations ont amené à une prise de conscience de la communauté sur la nécessité de respecter les droits et de protéger les enfants. Pour ce faire, des comités de vigilance sur le respect et la protection des enfants ont été mises en place. Ils sont chargés également de l'organisation des activités récréatives et éducatives sur certains sites. Ils fournissent régulièrement des rapports d'activités.

La participation effective des enfants et des femmes à la gestion de leur communauté a lieu à travers leur présence dans les différents comités et groupements d'enfants.

La patrouille de police autour de certains sites en vue de les sécuriser est également considérée comme un acquis de ce plaidoyer.

Chez les femmes et surtout les femmes enceintes, l'on note un début d'acquisition de réflexe de se diriger vers les centres de santé pour des consultations et des vaccinations.

Durant ses interventions sur les sites, SC a pu renforcer sa collaboration avec les complexes socio-éducatifs et les centres sociaux, si bien que les uns et les autres nourrissent déjà une idée de partenariat.

La médiatisation des activités de l'équipe mobile à travers des organes locaux et internationaux a contribué à la visibilité de SC.

Enfin l'équipe mobile apparaît aujourd'hui comme la première référence des communautés des quartiers précaires. Les membres de l'équipe mobile sont consultés toutes les fois que ces communautés ont besoin d'un appui.

CONTRAINTES

Quelques contraintes ont constitué des obstacles à la réalisation de certaines activités. Il s'agit notamment de :

- *insuffisance de matériels éducatifs et récréatifs
- *contexte d'insécurité qui restreint la mobilité de l'équipe

- *le manque de lien entre les formations données et leur impact sur le terrain
- *la coordination à travers les réunions qui n'a pu se traduire de façon systématique sur le terrain
- *la poursuite des destructions
- *réponses non adaptées aux besoins prioritaires (abri, santé, alimentation et éducation)

RECOMMANDATIONS

Au regard de tout ce qui précède les recommandations suivantes sont faites :

- faire un plaidoyer concerté avec la Banque Mondiale les Nations-Unies, les partenaires bilatéraux afin d'obtenir du gouvernement l'arrêt définitif des destruction de quartiers précaires
- promouvoir un partenariat avec les autorités locales (Cellule de solidarité et d'action humanitaire, centres sociaux, CACE, Mairie, District) afin de clarifier le mécanisme d'assistance aux déguerpis et de lutter contre une discrimination entre les déplacés des zones de combat et les déguerpis des quartiers précaires
- renforcer des comités de vigilance et de crise dans le sens de les rendre capable d'identifier de recenser et de rapporter les cas de violations des droits de l'home
- mettre en place un système pour canaliser les informations recueillies par ces comités vers les organisations internationales et les ONGde lutte contre les violations des Droits de l'Homme
- consolider la base de données en l'actualisant et en élaborant une cartographie afin de faire un meilleur suivi des vulnérables
- faire un plaidoyer afin d'obtenir une intervention multisectorielle (santé, alimentation éducation) dans les quartiers précaires
- mettre en place un mécanisme pour faciliter la déclaration de naissance des enfants nés sur les sites
- faire un plaidoyer auprès de la Banque Mondiale et des Mairies afin d'aboutir à une stratégie de relogement intermédiaire en attendant une solution à plus long terme
- clarifier la stratégie du projet de relogement en appuyant techniquement le PACOM pour l'aspect accompagnement social et d'autre part pour que ledit projet soit exécuté à rythme qui s'inscrit dans le cadre de l'urgence
- attirer l'attention sur les besoins en éducation dans les quartiers précaires
- appuyer les centres sociaux et CACE en matériel didactiques

- poursuivre l'encadrement et la mise en place des groupements d'enfants et des autres structures communautaires
- poursuivre les formations de la communauté sur les droits et la protection des enfants
- renforcer la capacité du personnel des centres sociaux
- poursuivre et renforcer les mécanismes des plaidoyers en vue de l'arrêt des opérations de destructions
- actualiser les bases de données
- accroître les capacités d'auto protection des enfants contre les abus et l'exploitation à travers leur participation aux différents programmes
- confectionner des affiches de sensibilisation sur les droits et protection de l'enfant en période de crise notamment sur la prévention des séparations.
- Développer des mécanismes et procédures en vue d'assurer et garantir la protection des enfants en famille d'accueil.
- prendre des mesures pour assainir les sites
- faciliter l'accès des populations vivant sur le site à l'eau potable et accélérer le processus de relogement de la Banque Mondiale
- trouver des mesures intermédiaires pour les personnes vivant sur les ruines (bâtiments publics, sites pour dresser des tentes...)
- élargir le champ d'action de l'équipe mobile aux déplacés vivant dans les familles d'accueil
- instaurer une clinique médicale mobile
- améliorer le système de coordination et de références
- soutenir des micro-projets pour les populations(femmes) vivant sur les sites.

Fait à Abidjan, 19 février 2003

G. Soumahoro,

Chargé de Programmes

Équipe Mobile/ Quartiers Précaires

Save the Children

MÅLTEXT 1

UTVÄRDERING AV SITUATIONEN FÖR DEM SOM TVÅNGSFÖRFLYTTATS OCH DEM PÅ VÄG ATT TVÅNGSFÖRFLYTTAS I ABIDJAN

1:a - 4:e oktober 2002

Denna utvärdering har utarbetats av Rädda Barnen i samarbete med Ministeriet för solidaritet, hälsa och social trygghet, FN:s barnfond (Unicef) och Elfenbenskustens forum för icke-statliga hjälporganisationer (NGO, non-governmental organizations). Rapporten har skrivits av Rädda Barnen och speglar inte nödvändigtvis alla inblandades åsikter.

I Inledning

Till följd av händelserna i Elfenbenskusten sedan den 19 september 2002 och tillämpningen av evakueringspolitiken som rör utsatta bostadsområden i Abidjan har Rädda Barnen tillsammans med FN:s kontor för humanitära frågor (OCHA, United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Unicef, Elfenbenskustens NGO-forum och Ministeriet för solidaritet, hälsa och social trygghet gjort en utvärdering av situationen för dem som tvångsförflyttats och dem som hotas med tvångsförflyttning. Enligt en rapport från Röda korset från den 26 september 2002 ska 4 000 personer redan ha flyttats från sina bostäder. UNHCR, Internationella organisationen för migration (IOM, international organization for migration) och katolska kyrkans bistånds- organisation Caritas har upprättat fyra flyktingläger som kan ta emot flyktingar från vissa folkgrupper, huvudsakligen från Liberia och Sierra Leone. De flesta familjer får dock bo hos släktingar eller vänner. De människor som tar emot dessa flyktingar bor ofta själva i utsatta bostäder och hotas även de att fördrivas från sina bostäder. För dessa människor återstår hoppet som väcktes i och med moratoriet på åtta dagar som regeringen utfärdade den 6 oktober.

I denna rapport analyseras situationen i två områden som ska rivas och ett flyktingläger för personer som redan förflyttats.

II Utvärderingens syfte

Mängder av information har redan samlats in av olika organisationer. Denna nya utvärdering har som mål att:

bekräfta uppgifter som rör livsvillkoren för de människor som flyttats och för dem som är på väg att flyttas och särskilt uppgifter som rör barnen
specificera den statistiska och demografiska utvärderingen av befolkningen på dessa tre platser
bekräfta att åtgärder vidtagits av dessa samhällen för att stärka skyddet för befolkningen och i synnerhet för barnen

Sist men inte minst ska dessa uppgifter användas som underlag för en försvarsskrift till förmån för denna befolkning inför regeringen och humanitära organisationer.

III Metod

Val av platser: För att få en fullständig bild av situationen ansåg vi det relevant att träffa både människor som redan flyttats och människor som kan komma att flyttas. Möten med befolkningen organiserades därför i Gobélé (område i Cocody, Deux Plateaux) och i Cocody Danga Bas-fond, två områden som ska evakueras. En annan utvärdering har gjorts i Koumassi, i ett flyktingläger (som drivs av UNHCR och Caritas) som tar emot personer som redan förflyttats.

Tillvägagångssätt: Dessa utvärderingar grundar sig på två sätt att samla information, dels ett frågeformulär, dels en observationstabell.

Arbetslaget som ansvarade för utvärderingen bestod av socialarbetare från Ministeriet för Solidaritet, NGO-forum och Rädda Barnen. Laget bestod av både kvinnor och män för att underlätta kontakten med hela samhället. Rädda Barnen ledde en förberedande utbildning som hjälpte till att stärka såväl metoder för att ta kontakt med människor som kunskaper om skydd för barn och användning av verktyg för att samla information.

Kontakten med befolkningen: Mötena föregicks av information till befolkningen. Målet med kontakten med människorna var att så många som möjligt ur olika åldersgrupper skulle medverka; män, kvinnor, ungdomar och barn.

Informationen som samlades in rörde följande områden:

- samhällsorganisation
- professionell och inkomstbringande verksamhet
- hälsa
- livsmedelssäkerhet
- utbildning
- säkerhet
- boende, vatten och avloppssystem

IV Befolkning på väg att flyttas

a) livsvillkor för befolkning på väg att flyttas

De två kvarter som besöktes i Cocody bebos sedan många år tillbaka av denna befolkning (fyrtio år för vissa familjer) även om de drabbats av flera omflyttningar på grund av byggnationer i närheten. Området ligger i en dalsänka, det finns varken avloppssystem, sophämtning, vägnät eller tillräckligt med latriner. Allt detta tillsammans med de oordnade huskonstruktionerna gör området mycket utsatt. Befolkningen har dock tillgång till rinnande dricksvatten och elektricitet. Boendet varierar, det finns hus av sten och av trä. Hyrorna ligger mellan 4 och 10 000 CFA-franc. Boytan är i genomsnitt 2,5 m² för sex personer.

Befolkningen består i respektive samhälle enligt siffror från folkbokföringen vid det senaste valet av: 16 000 personer i Gobélé (varav 5 000 barn under 12 år, 3 000 ungdomar, 4 000 kvinnor och 4 000 män) och 5 000 personer i Cocody Danga. Vi har inte lyckats få tillgång till en mer precis statistisk information. Befolkningen kommer, i fallande storleksordning, från Burkina Faso och Elfenbenskusten och i mindre omfattning även olika länder i Västafrikanska staternas ekonomiska gemenskap, (Ecowas, Economic Community of West African States) som Mali, Togo, Benin. Samhällena är huvudsakligen polygama och muslimska.

Befolkningsorganisationen grundar sig på en kommitté av ledare; en för varje nationalitet och en för varje stadsdel, som alla samlas under en central ledare. Organisationer för kvinnor och ungdomar har också bildats på dessa två platser. Dessa samhällsstrukturer ger under normala omständigheter mängder av möjligheter: kontakter med samhällsledningen, ungdomar som medverkar till skydd av stadsdelen och solidaritetshandlingar till förmån för de mindre bemedlade (exempelvis ekonomiskt stöd till änkor, skolavgifter till föräldralösa etc.)

De vuxnas professionella och inkomstbringande verksamhet rör sig huvudsakligen i den informella sektorn. Männerna och ungdomarna arbetar ofta som tjänstefolk eller trädgårdsmästare. Kvinnorna ägnar sig åt kommersiell verksamhet, t.ex. försäljning av livsmedelsprodukter på marknaderna. Barnen under tolv år bidrar också till hushållsinkomsten genom att sälja diverse varor på gatan eller genom att arbeta som skopputsare.

Befolkningen uppvisade innan dessa händelser inga tecken på problem vad gäller livsmedel och kost då flera marknader i stadsdelens kärna underlättade tillgången på matvaror. Dock verkar en måltid om dagen vara normalt för alla familjer. Föräldrar ger sina barn 50 CFA-franc om dagen till ett litet mellanmål i skolan.

Vad gäller hälsa nämns några vanligt förekommande sjukdomar som malaria, magsmärtor och huvudvärk. Befolkningen förnekar att det skulle finnas sexuellt överförbara sjukdomar och AIDS. Tillgången till sjukvård försvåras dock allvarligt på grund av att vägnätet är otillräckligt, särskilt under regnperioden och speciellt för förlossningar nattetid. Vid akutfall kallar man på traditionella barnmorskor och läkare och privata sjuksköterskor från kvarteret. Vaccinationskampanjer har genomförts regelbundet av det nationella vaccinationsprogrammet, den senaste i juni i år.

Det är svårt att utvärdera hur stor del av ungdomarna och barnen som går i skolan i dessa samhällen. Mödrarna meddelar dock att majoriteten av barnen går i skolan, i första hand pojkarna. Barnen i dessa områden får inte skriva in sig i den statliga skolan förrän alla andra barn i Cocody skrivit in sig. Sålunda har små "butiksskolor" och koranskolor uppstått för att fler barn ska kunna gå i skolan.

Säkerheten upprätthålls av ungdomarna i området. Alla främlingar ska presentera sig för ledaren. På natten eskorteras besökarna till det hus där de ska bo. Enligt befolkningen har det uppstått få säkerhetsproblem i dessa områden, och mycket få stölder, våldtäkter och andra våldsamheter. Alla handlingar som skadar samhället eller som sätter barns säkerhet i fara tillrättavisas skarpt.

b) nyligen inträffade händelsers inverkan på befolkning som väntar på att flyttas.

Psykologisk inverkan: Beslutet att verkställa rivningen av dessa områden samtidigt som det politiska läget är mycket oroande har gett upphov till en våg av panik bland invånarna. De riskerar att hamna utan bostad mitt i en konfliktsituation och att inte kunna skydda sig från strider och upplopp. Att bygga dessa hus har för de flesta familjer, och deras föräldrar före dem, betytt årtal av arbete och sparande och många upplever en stark känsla av orättvisa. Slutligen befärrar de att de inte kommer att skonas under flytten, de har redan drabbats av räder och blivit illa behandlade av ordningsmakten under polisrazzior som genomförts de senaste veckorna i deras stadsdelar. Detta är mer än en "känsla av osäkerhet", folk känner en konkret rädsla för att dö.¹ Vissa personer är så skräckslagna att de föredrar att sova hos sina arbetsgivare. Dessa hot har redan haft negativ inverkan på många aspekter av det dagliga livet i dessa samhällen och har betydligt minskat befolkningens rörlighet.

Inverkan på inkomst: De vuxna tvekar att avlägsna sig alltför länge hemifrån eftersom de är rädda att inget hitta när de kommer tillbaka. Det är följaktligen många som inte längre arbetar. De flesta av kvinnorna har upphört med verksamheten på marknaderna. Följden blir obevekligen en minskning i inkomst och i hushållens köpkraft.

Inverkan på utbildning: Barn vars skola ligger relativt långt från hemmet stannar hemma och berövas således rätten till utbildning och fritidsaktiviteter.

Inverkan på kost: För närvarande verkar inte kosten i familjerna ha ändrats nämnvärt, kvinnorna köper dock numera endast livsmedel på de små marknaderna i området och variationen av varor är redan mindre. Om läget inte förbättras kommer dessa livsmedelsresurser inte att räcka till för hela samhället. Till denna begränsning av befolkningens rörelse och handel kommer en kraftig höjning av priser på matvaror (ett kilo kött har gått från 1 200 till 2 000 CFA-franc). Man kan frukta att ransonerna har minskat för att matreserverna och pengarna ska räcka längre. Barnens små mellanmål på morgonen är inte längre aktuellt. I Cocody Danga säger vissa familjer att de gått från "en måltid om dagen till ingen alls".

Inverkan på säkerhet: Även om de flesta personer vi mött är uppskakade så verkar andra redo att försvara sig. Ungdomarna uttryckte sig så här: "*När de kommer för att bränna ner vår stadsdel kommer vi att dö, men de kommer att dö med oss*". Ängesten, frustrationen och känslan av att, som en gammal man uttryckte det, behandlas "som djur" riskerar att driva de unga till extrema handlingar. Ungdomarna har hittills spelat en roll för säkerheten i samhällena och i händelse av oordnad evakuering måste man se till att denna starka kraft inte används felaktigt.

Inverkan på skydd för samhället: Det har visats prov på organisation och solidaritet i dessa samhällen, detta har redan gjort det möjligt att upprätta skyddsmekanismer för barn och en ökad bevakning i området. Då det kommer människor som tvångsflyttats blir denna relativa stabilitet dock bräcklig. Familjer som tagit emot sina nära tar del av deras svårigheter, matreserverna har tydligt minskat och trängseln är besvärande. Ali: "*Min hustru, mina sex barn*

¹ Vi har fått rapporter om att under rivningen av byn i Williamsville fick fem barn allvarliga brännskador och en gammal man dödades i sitt hus av ordningsmakten då han vägrade lämna huset.

och jag själv har tagit in min bror, hans hustru och deras tre barn som alla bodde i Allakro, sedan en vecka tillbaka sover jag inte längre med min hustru... det är svårt." Den påtagliga minskningen av inkomstkällor och prishöjningen på matvaror som äventyrar överlevnaden för familjerna riskerar att driva männen, kvinnorna och de unga flickorna till andra överlevnadsstrategier (försäljning av ägodelar, stöld, prostitution...).

Inverkan på barnen: Även om barnen inte uttryckte sin ångest lika tydligt som de vuxna tog de emot arbetslaget med rädsla: "*Nu har de kommit som ska bränna ner vårt kvarter*". Deras dagliga liv har förändrats drastiskt i och med att de inte kan gå i skolan och för vissa i och med att familjen härbärgerar andra som tvångsflyttats. Dessa barn känner att familjesammanhållningen är i fara och har sedan veckor tillbaka varit vittnen till våldsamheter. Situationen kräver lämpliga förklaringar för att få barnen att förstå händelserna och för att få dem att må så psykiskt bra som möjligt. Trångboddheten, spänningarna mellan människorna i gemenskapen och försvars- mekanismerna som sådana här kris- och stressituationer ger upphov till ökar riskerna för barnen; sexuella övergrepp och utnyttjande av barn kan bli till en ventil för att dämpa ångesten eller användas som en sorts överlevnadsstrategi.

Familjernas vilja: Några familjer med ursprung i Mali och Burkina Faso har givit uttryck för en önskan att åka tillbaka till sina hemländer, men otillräckliga ekonomiska medel och osäkerhet gör att förverkligandet av denna önskan är mycket riskabel. De allra flesta vill stanna kvar i Elfenbenskusten.

c) Rekommendationer

För dem som ännu inte har flyttats finns två scenarier som ger upphov till olika rekommendationer.

- (i) I händelse av att många anländer för att deras område rivits är det viktigt att:
 - genomföra en folkräkning av både värdbefolkning och dem som flyttats
 - se till att alla har tillgång till dricksvatten
 - se till att det finns tillräckligt med mat åt alla familjer
 - i samråd med existerande samhällsstrukturer inleda ett program som hjälper till att övervaka barns och andra riskgruppers näringsintag
 - förebygga sexuellt överförbara sjukdomar och AIDS, i synnerhet bland de samhällen som tror sig vara förskonade från dem
 - kontrollera risken för epidemier och företa vaccinationskampanjer om det behövs
 - sanera stadsdelen genom att forsla bort sopor och leda bort avloppsvatten
 - stärka samhällsstrukturen och solidaritetsmekanismerna
 - stärka skyddsmekanismerna för barn, förebygga att barn separeras från sina familjer
 - engagera de unga i gemenskapens aktiviteter.

- (ii) Om det ändå inte går att hindra att stadsdelen rivs är det nödvändigt att se till att rivningen sker under så goda omständigheter som möjligt. Vid rivningen bör man också ha en strategi för att hitta nya bostäder åt dem som berörs. Så snart regeringen har hittat ny mark att bygga på tycker vi att det vore lämpligt att

internationella humanitära organisationer utövar påtryckningar på regeringen i syfte att organisera lämpliga avloppssystem och tillgång till vatten på dessa platser. Andra åtgärder att vidta för att underlätta evakueringen:

- genomföra en folkräkning av befolkningen före evakueringen
- förbereda platser som kan komma att ta emot familjerna som ska flyttas
- informera familjerna om hur man kan minska risken att familjen splittras och information om hur man ska agera om detta händer
- organisera evakueringen mycket noga kvarter för kvarter och inspektera hus där det är möjligt att det bor personer som inte har möjlighet att förflytta sig själva
- förklara situationen för barn och ungdomar i syfte att undvika panik, minska risken för olyckor och låta dem hjälpa till i återuppbyggnaden av samhället
- ägna särskild uppmärksamhet åt äldre och handikappade personers behov
- dra nytta av socialarbetarna från Rädda Barnen som kan hjälpa befolkningen under evakueringens gång.

V Befolkning som flyttats och bor i flyktingläger

Flyktinglägret i Koumassi startades av UNHCR och Caritas i en industrizon och består av en lagerlokal som vätter mot en liten gård. Lägret omgärdas av höga metallstaket och det skyddas av ett privat vaktföretag. De som bor i lägret är mestadels flyktingar från Liberia, Sierra Leone och Togosamt några ivorianska kvinnor. Majoriteten av dessa flyttades från Haut Plateau och Allakro mellan den 24 september och den 3 oktober, de andra kommer från olika delar av Abidjan: Deux Plateau Agba, Akouédo, Gobélé, Port-Bouet 2, Yaoséhi Adjamé och Marcory. Befolkningen har organiserat sig, de ansvariga är huvudsakligen män. Kvinnorna och barnen har ännu inte organiserat sig.

a) befolkningens levnadsförhållanden och situationens påverkan

I detta läger finns 471 personer folkbokförda (jfr. bilaga), men man väntar fler flyktingar. Familjerna lever under extremt osäkra förhållanden. Lagerlokalen är dåligt upplyst, dåligt ventilerad och det finns ingen plats för privatliv. De flesta sover på golvet, var som helst, få har tillgång till filtar. De två latriner som finns fungerar dåligt men används ändå. UNHCR håller för närvarande på att bygga fem nya latriner. Det finns en enda källa till dricksvatten och man måste tvätta sig offentligt, på gården.

Befolkningen har inte tillgång till sjukvård därför att de inte vågar gå ut ur lägret eftersom de är rädda för att utsättas för våld av säkerhetsvakterna. Ungdomarna säger att de är mycket oroad av säkerhetsproblemen. Säkerhetsstyrkor ska ha ingripit i flyktinglägret tre gånger. Grindarna till lägret är alltid olåsta och hela tiden är det många som kommer och går i lägret. Familjerna fruktar att folk från områden i närheten ska se ner på dem. Närmaste sjukhus ligger tio kilometer bort. Flera graviditeter har meddelats, varav sju hos unga flickor under arton år som påträffades under besöket². Gravida kvinnor kan i nuläget inte heller förvänta sig att kunna åka till sjukhus

² Lägret meddelade precis att en ung flicka dött under en förlossning, i måndags, eftersom man inte kunnat transportera henne till sjukhus i tid.

när de ska föda. Barn under fem år börjar lida av magtarmsjukdomar och diarréer. Deras tillstånd näringsmässigt verkar kritiskt och allvarliga dermatologiska problem har observerats. Många fall av malaria har rapporterats. De unga flickorna klagar över gynekologiska infektioner på grund av de hälsovådliga toaletterna. Dessa fakta är i sig skäl nog för att utföra en särskild utvärdering.

Maten tillhandahålls av Caritas. Befolkningen säger att de får en måltid om dagen i form av tillagade ransoner. Måltiderna består uteslutande av ris och sardiner och kan inte täcka befolkningens näringsbehov på lång sikt. Att det inte finns tillräckligt med köksutrustning riskerar också att gynna infektionsrisken.

Majoriteten av dessa människor har evakuerats akut och har bara tillgång till de kläder de har på sig. Kvinnorna har speciellt bett om hjälp med detta åt sina barn. Eftersom vardagslivet delas med andra familjer skapas stora spänningar som läggs till de klaustrofobiska livsförhållandena. Små flickor har rapporterat att de utsatts för sexuella närmanden med förslag om betalning av vissa män som bor i lägret. Med tanke på de begränsade boendeförhållandena är det berättigat att frukta att några av flickorna till slut kommer att gå med på dessa förslag. Unga flickor berättar att de sover i byxor om natten för att undvika att bli antastade av männen i lägret.

Barnen har ett konfliktfyllt förhållande med platsens ägare och mår på grund av detta inte bra. I nuläget är framtiden för dessa människor mycket osäker eftersom makthavarna kan komma att besluta om stängning av lägret. De flesta vi pratade med uttryckte en önskan om att lämna landet. UNHCR och Caritas finns för närvarande på plats tillsammans med dessa människor och arbetar för att förbättra deras levnadsförhållanden.

b) Rekommendationer

Situationen i lägret i Koumassi är extremt allvarlig och kommer att försämrats om nya familjer som tvingats flytta anländer. Det är därför angeläget att förbättra levnadsförhållandena i detta läger och att:

- Omedelbart dela ut kläder, underkläder, filtar, madrasser, halmmattor, köksutrustning, kokplattor, tvål, skolmaterial, batterier till radioapparater. Man bör dela ut detta innan nya flyktingar anländer och detta bör även ske i tre andra flyktingläger.
- Hjälpa familjerna att bli självständiga vad gäller mat (kokplattor, matransoner, köksutrustning...) genom att låta dem laga mat själva.
- Inrätta en mobil sjukvårdsgrupp som ska se till befolkningens omedelbara behov. Man bör prioritera vård åt nyblivna mödrar och spädbarn, epidemikontroll (särskilt när det gäller kolera), utrotning av malariavektorer (malariamyggor) och förebyggande av sexuellt överförbara sjukdomar. Transportmedel bör ställas till sjukvårdsgruppens förfogande för akuta transporter till sjukhus.
- Undersöka näringsstatusen hos barn under fem år.
- Dela ut impregnerade myggnät, vilket betydligt skulle minska sjuklighet och dödlighet hos dessa människor. Dessa myggnät skulle även erbjuda viss känsla av privatliv under natten.
- Stärka samhällsstrukturen och solidaritetsmekanismerna.
- Stimulera kvinnor och barn att medverka i lägrets beslut och göromål.

- Stärka skyddet för barn mot alla former av våld och stärka skyddet för barn så att de inte separeras från sina föräldrar vid en eventuell ny flytt.
- Låta barnen i lägret ta del av undervisning och fritidsaktiviteter för att skydda dem från att bli utnyttjade på olika sätt. Dessa aktiviteter för barnen skulle dessutom befria mödrarna från att konstant behöva ta hand om barnen och istället kunna förvärva inkomst. I nuläget får barnen inte leka inne i lägret och detta bör diskuteras med ägaren.
- Låta lärarna som finns i lägret organisera barnen i olika klasser. Lärarna har dock inga invändningar om prioritet ges åt nödvändiga behov som mat, hälsa och bekvämligheter. Hur detta initiativ lyckas beror helt på den humanitära hjälpinsatsen.

Slutsats

Våra utvärderingsbesök i Gobélé och Cocody Danga Bas-fond och det i UNHCR/Caritas flyktingläger i Koumassi industriområde bevisar hur allvarlig situationen är. Detta ger oss skäl att varna regeringen och organisationerna om att läget för befolkningen i Abidjan snabbt kan komma att förvärras om inget görs för att organisera eller samordna flyttningen av befolkningen.

Myndigheterna talar gärna om en "flykt" [déguerpissement i den franska texten, övers. anm.] men det vore kanske mer korrekt att använda uttrycket "flyttade personer" som bestämmer både statens rättigheter, men också dess skyldigheter inom den internationella humanitära rätten. Om alla utsatta områden rivs kommer det inte längre att röra sig om tre platser och de i nuläget omkring 20 000 som befinner sig på gatan utan hundratusentals människor. Under dessa utvärderingar har familjer vittnat om och uppvisat prov på brott mot de mänskliga rättigheterna som begåtts av säkerhetsstyrkorna: genomgång av ägodelar och såväl verbala som fysiska kränkningar. Ett stort antal av barns behov och rättigheter som rör deras liv och överlevnad har redan angripits: rätt till bostad, rätt till hälsa, vård och välbefinnande, rätt till utbildning och fritidsaktiviteter, rätt till en identitet och ett medborgarskap, rätt till att leva med sin familj, rätt till skydd för sitt privatliv, rätt till tillgång till lämplig information, rätt till skydd mot försumlig behandling eller vanvård och all form av utnyttjande. Om rivningen av dessa stadsdelar och flyttningen av befolkningen ökar och genomförs utan försiktighetsåtgärder kan man vänta sig att dessa rättigheter kränks å det allvarligaste.

Rädda Barnen vill uppmärksamma regeringen på dess skyldigheter gentemot den flyttade befolkningen och de utsatta stadsdelarna. Om myndigheterna har rätt enligt lag, av säkerhets- eller saneringsskäl, att flytta människor måste icke desto mindre fyra villkor först oavvisligen respekteras:

- (i) Ny mark måste hittas, som får bebyggas, är byggklar och har tillgång till vatten och vägnät
- (ii) Människor som flyttas måste skyddas, liksom deras ägodelar
- (iii) Tillgång till humanitär hjälp måste finnas både under flytten och under byggnationen av nya bostäder
- (iv) Barns rättigheter såsom beskrivna i Barnkonventionen ska upprätthållas

Bilaga I

Statistisk tabell som sammanfattar de boende i UNHCR/Caritas flyktingläger i Koumassi industriområde.

Nationalitet	EK	BF	MAL	LIB	SL	RDK
Män	00	00	00	105	24	02
Kvinnor	00	00	00	149	23	03
Barn	00	00	00	145	17	03
Barn under 5 år	00	00	00	38	06	03
Antal barn födda efter befolkningens ankomst till lägret	00	00	00	00	00	00
Barn 6 till 12 år	00	00	00	33	05	00
Unga pojkar	00	00	00	38	05	00
Unga flickor	00	00	00	36	01	00
Total population efter nationalitet	00	00	00	399	64	08
Total population				471		

Teckenförklaring

EK = Elfenbenskusten

BF = Burkina Faso

MAL = Mali

LIB = Liberia

SL = Sierra Leone

DRK = Demokratiska Republiken Kongo

Förutom denna information bad vi föreståndarna för lägret ge oss information som rörde de mest utsatta grupperna. Detta fanns vid vårt besök dock inte att tillgå. Vi bad dem då ge oss information om följande före den 12:e oktober 2002:

1. Totalt antal ensamstående kvinnor
2. Totalt antal ensamstående fäder (som bor med sina barn)
3. Totalt antal gravida kvinnor
4. Totalt antal ammor/barnsköterskor
5. Totalt antal gravida unga flickor
6. Totalt antal unga flickor som fött barn
7. Totalt antal handikappade
8. Totalt antal äldre (använd förväntad livslängd i Elfenbenskusten för att bestämma detta antal)
9. Totalt antal barn (flickor) som själva tar hand om hushållet
10. Totalt antal barn (pojkar) som själva tar hand om hushållet
11. Totalt antal barn separerade från sina föräldrar
12. Totalt antal föräldrar separerade från sina barn
13. Totalt antal barn som genomgår en utbildning på franska, engelska eller arabiska (koranskola)

MÅLTEXT 2

UPPGIFTER SOM GER SKÄL TILL ORO I DE UTSATTA STADSDELARNA I ABIDJAN, ELFENBENSKUSTEN NOVEMBER 2002

För att bemöta den akuta situation som uppstått efter den 19 september 2002 har Rädda Barnen upprättat ett mobilt arbetslag som har i uppgift att lösa problem hos tre grupper ur befolkningen i Abidjan:

1. *barnen i flyktingläger*
2. *barnen i barnläger som inte lever i familjeförhållanden*
3. *befolkning som bor i utsatta områden som antingen rivits eller hotas med rivning, med särskild betoning på barnens situation.*

I detta dokument presenteras några observationer av den verksamhet vi har drivit för den berörda befolkningen: rivning av de utsatta områdena, problem kring skydd, koordinationsmekanismer och Rädda Barnens insatser.

1. **Observationer kring den pågående rivningen av de utsatta områdena**

Rivningen av dessa områden fortsätter. De senaste rapporterna kommer från Mossikro, i stadsdelen Attécoubé och "Derrière Sococé" i stadsdelen Cocody som revs förra veckan. Detta gör att antalet rivna områden uppgår till 13 stycken. Dessa områden har rivits antingen med hjälp av eld eller med bulldozrar. Rivningen leddes av stadsdelsförvaltningens tekniska enhet eller av ordningsmakten, särskilt folk från militären och poliser. Vissa kvarter har rivits för att de låg nära en militär anläggning, en militärbas, flygplatsen FHB, en pipeline etc. Emellertid låg inte *alla* de rivna stadsdelarna nödvändigtvis nära militära anläggningar, "Derrière Sococé" till exempel. Vilka är urvalskriterierna för utsatta områden som ska rivas? När en av medlemmarna i vårt arbetslag frågade en av poliserna som ansvarade för arbetet att riva området "Derrière Sococé" om motiven som lett till beslutet att riva detta område, som bevisligen ligger långt ifrån Camp Agban, svarade denne att presidenten givit dem fria händer att bestämma sina säkerhetszoner. Enligt dem ska alla utsatta bostäder rivas på grund av att de är riskområden.

Kännetecknande för de utsatta bostäderna. Bostäderna är kaotiskt byggda. Materialet som använts är i allmänhet trä. Man har sällan tillgång till dricksvatten. Avloppssystem, elektricitet och vägnät finns knappt att tillgå. Allt detta gör dessa områden mycket utsatta. Majoriteten av befolkningen i områden som rivs just nu kommer ursprungligen ifrån grannländer som Burkina Faso, Mali, Togo, Bénin och andra länder som är medlemmar i Västafrikanska staternas ekonomiska gemenskap, (Ecowas, Economic Community of West African States). De flesta är muslimer. I allmänhet är dock förhållandet ivorianer - icke-ivorianer i dessa områden ungefär 40 %- 60 %. Männerna arbetar vanligtvis som väktare, tjänstefolk eller trädgårdsmästare. Kvinnorna arbetar med handel, de säljer matvaruprodukter på marknaderna. Barnen, även de som är yngre än tolv år, bidrar också till hushållsinkomsten genom att sälja varor på gatan eller genom att arbeta som skoputsare.

Ungefär 30 områden väntar på att rivas. Detta sker troligtvis under de tre kommande månaderna. Områdena rivs inte alltid systematiskt. Det händer att rivningen bara berör en del, den del som ligger nära den militära anläggningen etc.

Sårbarhetsstege. Befolkningen som kommer från utsatta områden som rivits tenderar i nuläget att hitta bostad enligt följande:

1. de fortsätter att bo i ruinerna efter sina områden.
2. de bor olagligt i hus som inte är färdigbyggda.
3. de tar tillflykt till kyrkor och moskéer.
4. de får bo hos släktingar eller andra värdfamiljer

Personer som blivit tvångsflyttade från utsatta bostadsområden hittar oftast ny bostad i andra utsatta områden, vilket leder till att de utsätts för flera flyttar när det område de flyttat till rivs.

Information. Befolkningen säger ofta att de inte informerats i förväg om att deras område ska rivas. De har ofta blivit överumplade eller konstaterat när de kommit hem från arbetet att de har förlorat allt. En boende i området Adjamé Village eller Deux Plateaux Campement säger: *"När jag kom tillbaka från arbetet på kvällen konstaterade jag att allt var borta. Jag hade inget hus, jag hade ingenting. Alla mina grannar var borta. Det fanns ingen där längre"*. I andra fall är befolkningen offer för dålig koordination från dem som är ansvariga för rivningen. Detta var fallet i Carena/Garage Présidentiel där ordningsmakten rev området den 21 oktober 2002 trots att det i anmodan som stadsdelsförvaltningen skickat stod att rivningen skulle ske den 27 oktober 2002.

Resurser i förhållande till det stora antalet tvångsflyttningar. Tusentals personer är fortfarande hemlösa och pressen på värdfamiljerna blir större och större. De lokala och statliga myndigheterna har inte vidtagit tillräckliga åtgärder eller visat prov på att de kan hantera den här situationen. De flyttade som kommer från krigsdrabbade områden (Bouaké, Daloa, Tiebissou...) fortsätter att strömma in till Yamoussoukro och Abidjan. Trots att det finns ett flyktingläger i Yamoussoukro för de tvångsflyttade som kommer från krigsdrabbade områden finns det i nuläget inga andra alternativ till inkvartering för denna befolkning eller för den befolkning som tvångsflyttats från utsatta områden i Abidjan.

2. Grundläggande frågor rörande säkerhet

Nödvändiga behov för överlevnad. Livsförhållandena för människorna som bor på dessa platser är extremt utsatta: man saknar mat, tak över huvudet, vatten att tvätta sig med, sjukvård och skydd. *Under dessa förhållanden får barnen alltså inte tillgång till de grundläggande nödvändigheter som de har behov av och rätt till.*

Säkerhet. Rapporter från flera områden visar på godtyckliga arresteringar i hemmen,

utpressning och trakasserier. Invånarna i områdena som berörts av rivningsarbetena blir konstant utpressade på pengar för att deras hus ska skonas. Ibland placeras en bulldozer nära området för att visa på allvaret i hotet. Befolkningen lever i ständig skräck för ordningsmakten. I synnerhet barnen grips av panik och springer och gömmer sig så fort de ser en främling och ännu räddare blir de om det rör sig om en man i uniform.

Skolgång. En stor mängd barn går inte längre i skolan. Detta beror antingen på att de lämnat sitt hemområde och bor långt från den skola de brukar gå i, på att de förlorat sina skolböcker när deras område revs, eller på att föräldrarna som tvångsförflyttats inte längre har råd att betala skolavgiften.

Hälsa. De vanligaste hälsoproblemen i dessa områden är malaria, luftvägs- och hudinfektioner, diarréer och undernäring (i synnerhet hos barn under fem år). I Abidjan är tyfoidfeber- och koleraepidemier vanliga, och de utsatta områdena i stadsdelarna Koumassi, Yopougon och Port-Bouët är värst drabbade. Information från hälsoklinikerna visar på en tydlig minskning av läkarundersökningar efter dessa händelser. I Attécoubé har antalet undersökningar minskat från 140 till 40 per dag. En orsak som angetts är utgångsförbudet som orsakar mycket besvär, speciellt för gravida kvinnor. Denna situation kan också förklaras av det faktum att människor i krissituationer väntar i det längsta med att uppsöka läkare. De vill inte spendera det lilla de har kvar på sjukvård som inte är absolut nödvändig. Hälsoklinikerna kan ta emot fler och fler tvångsförflyttade, men de kan inte förse dem med mediciner. Man upprepar på hälsoklinikerna att detta faller inom socialcentrumens ansvarsområde.

Nöjen. Det finns färre tillfällen än vanligt för lek och nöjen för barnen i Abidjan på grund av att de hus och gårdar där de brukar leka har försvunnit. Följden blir att barnen leker i ruinerna och askan efter sina kvarter, med flaskor, pinnar eller vad de kan hitta. I Yopougon leker barnen kurragömma bland ruinerna runt kyrkogården, något som utgör en hälsofara för dem.

Barn separeras från sina familjer. Barnen löper hela tiden risk att separeras från sina familjer. Säkerhetsstyrkornas brutalitet när de störtar in i områdena riskerar att skapa panik i familjerna, som kan komma att fly från platsen och lämna barnen kvar. Flera familjer har tvingats dela upp sig mellan olika områden och släktingar för att fördela bördan för de familjer som tar emot dem. Fäderna som har arbete (i synnerhet väktare) får ofta bo hos sina arbetsgivare och får sällan träffa sin fru och sina barn. Denna situation skapar problem när det gäller familjen som enhet och påverkar familjeekonomin.

Risk för sexuellt utnyttjande. Då skyddet för familjen försvagas vid svårigheter och konflikter och befolkningen bor trångt så riskerar man att se fall av sexuellt utnyttjande eller utnyttjande av barn eller helt enkelt riskabla sexuella vanor. I många hushåll kan man inte längre unna sig att ta hänsyn till ålder och kön när man ska ordna sängplatser. På samma sätt kan familjerna, som en överlevnadsstrategi, bli alltför overseende när det gäller unga flickors sexuella beteende som skulle kunna stödja familjen ekonomiskt. Också mödrarna och till och med pojkarna kan med samma tanke om stöd till familjen riskera sexuellt utnyttjande.

Ungdomar värvas för våldshandlingar. Denna konflikt har ökat mobiliseringen av barn och

ungdomar till försvar av specifika frågor. Allteftersom konflikten mer och mer handlar om olika sidor (religion eller nationalitet) och samhällenas försvar arbetar sida vid sida med de officiella försvarsstyrkorna för att säkra trygghet löper barnen (varav ett stort antal är sysslösa och inte går i skolan) risk att värvas eller mobilisera sig för att försvara en specifik sak.

Barn på gatan. Information från stadsdelarna visar att det finns färre barn på gatan. Fem av dessa har fallit offer för våld under tiden för utgångsförbudet (2 blev nedslagna och 3 skottskadade). Barncentrumen rapporterar att antalet barn de tar in har ökat. Bland dessa finns barn som flyttats från krigsdrabbade områden och som har kommit ifrån sina föräldrar eller förmyndare. *Ett exempel är fallet med en pojke som kommit för att bo med sin morbror i Abidjan som flyttades till ett läger eftersom han haft problem med dennes hustru . Det finns ett annat exempel med en ung togolesisk flicka på 16 år som bodde med sina föräldrar i Bouaké. Då familjen splittrades under strider hamnade hon i ett läger i Abidjan.*

Barnflyktingar. Det framgår av en rapport som gjorts i flyktinglägren i Koumassi, som upprättats av UNHCR, IOM och Caritas, att säkerhetsstyrkorna regelbundet besöker lägren. De engelsk- talande flyktingarna (huvudsakligen från Liberia och Sierra Leone) som bor i dessa läger uttrycker sin oro då de fruktar att bli måltavlor och att anges på grund av att det påstås finnas engelsktalande på rebellsidan. Under nästa vecka (fredag 8 november) ska 20 av de 40 flyktingar som förhandregistrerats åka hem till Sierra Leone.

3. Samordningsmekanismer

På stadsdelsnivå. I allmänhet lämnar samordningen och kommunikationen mellan de instanser som besökts övrigt att önska, detta gäller mellan såväl socialcentrum, stadsdelsförvaltning, hälsokliniker, områdesstrukturer och icke-statliga organisationer. Avsaknaden av finansiella medel uppges av socialcentrumen vara det huvudsakliga skälet till oförmågan att tillgodose den utsatta befolkningens behov. Många av dem har angett att de inte har tillgång till transportmedel och än mindre en telefonlinje för att ringa samtal.

Gruppen Solidarité Action Humanitaire. I organisationsplanen för denna grupp, som leds av ministeriet för Solidaritet, Hälsa och Social säkerhet, har man gjort ansträngningar vad gäller "Säkerhet och psykosocialt omhändertagande" för att undersöka problem som rör skydd för barn. Det går dock långsamt framåt och denna organisation har svårt att klargöra sina prioriteringar och att samordna det stora antal medlemmar från olika håll som tar del i mötena. Det finns kontakter mellan denna grupp och den instans som stadsdelsförvaltningen har utsett för att tillgodose befolkningens behov (socialcentrum), men dessa måste stärkas. Socialcentrumen rapporterar att det tar för lång tid mellan det att formulären som utvärderar behovet i stadsdelarna presenteras och det att gruppen reagerar. Den tvångsflyttade befolkningen har angett att man skickat dem fram och tillbaka mellan dessa två instanser och att socialcentrumen inte haft den nödvändiga kapaciteten (och/eller stödet?) att tillgodose deras behov.

Socialcentrumen meddelar en minskning i den vanliga verksamheten. Få barn deltar i deras aktiviteter. De anger även att ett stort antal familjer som flyttats från krigsdrabbade områden har kommit för att folkbokföra sig. Det verkar som om centrumen har mottagit ris från ministeriet

för Solidaritet, Hälsa och Social säkerhet, men man har inte definierat några kriterier för att försäkra sig om att den mest utsatta befolkningen får ta del av det. Det faktum att mest uppmärksamhet ges åt befolkning som flyttats från krigsdrabbade områden är oroande. Socialcentrumen kan hjälpa till att köpa mediciner endast i sällsynta fall.

Organisationer på lägre nivåer. Rapporter avslöjar att det även finns sådana strukturer på områdesnivå. Det handlar om grupper av burkineser, malier etc. De som kommer från ett visst land organiserar sig i grupper som vanligtvis ger stöd åt äldre, handikappade, änkor, unga mödrar, barn som separerats från sina föräldrar etc. Idag är medlemmarna i samhället ofta spridda, vilket hindrar grupperna från att utföra sina normala sysslor. Grupper som består av kvinnor, ungdomar och barn är få. Det finns även organisationer som baseras på religiösa grupper och deras ledare.

FN, internationella och nationella icke-statliga organisationer. OCHA håller ett möte en gång i veckan för att samordna verksamheten som är en reaktion på den humanitära kris som drabbar landet. Tendensen under dessa möten är dock att lägga tyngdpunkten på de "rebellkontrollerade" områdena. Det verkar som att flera instanser fortsätter att ge sitt stöd till den tvångsförflyttade befolkningen i Abidjan vad gäller hälsa, logi och utdelning av "non-food-items" (NFI), alltså filter, köksutrustning etc, men avsaknaden av samordning mellan utdelningsoperationerna riskerar att föranleda dubbelt arbete i vissa samhällen och total underlåtenhet i andra. På tal om detta måste sägas att ingen gemensam mekanism för kontinuerlig utvärdering av situationen finns idag. De bekymmer som rör skydd och säkerhet, som kräver en djupare analys av situationen, är inte betonade i de olika tillgängliga rapporterna och/eller är förbisedda och man tar istället upp gåvor, både livsmedel och NFI-varor. I nuläget borde förhållandena som påverkar kvinnor och barn och som är en följd denna kris vara en prioritet. Man har t.ex. sett fall av brott mot de mänskliga rättigheterna och internationella konventioner, i synnerhet vad gäller barns rättigheter.

4. Tonvikt på tre områden i Abidjan

De områden som besökts av det mobila arbetslaget uppvisar några gemensamma kännetecken: det finns flera utsatta bostadsområden, socialcentrumen har dålig kapacitet att ta emot folk och det finns inga strategier för en lösning på den humanitära krisen. Förutom dessa gemensamma punkter finns det särskilda situationer i vissa områden som gör dem sårbara eller mer utsatta för olika risker än andra. Denna sårbarhet och dessa risker är naturligtvis knutna till den pågående konflikten. Det handlar om följande faktorer: att det finns hemlösa personer i området, att det finns personer i området som ska flyttas inom en snar framtid som inte har framtida boende och att personer från krigsdrabbade områden flyttas till området.

Som en följd av analysen av de data som samlats in under utvärderingen i 10 stadsdelar i Abidjan har det mobila arbetslaget identifierat stadsdelarna Attécoubé, Yopougon och Cocody som de hårdast drabbade av den konflikt som råder i Elfenbenskusten sedan den 19 september 2002. Rädda Barnen har sålunda i en första fas inriktat sitt ingripande på dessa 3 stadsdelar, huvudsakligen genom att mobilisera människorna i de berörda områdena.

Attécoubé. Det utsatta bostadsområdet Carena/Garage Présidentiel revs utan föregående

anmodan. Den 8 november 2002 bodde 13 familjer fortfarande på platsen där husen rivits. I dessa familjer finns 43 barn, varav 3 är 3 till 10 månader gamla. Säkerhetsstyrkorna trakasserar dem dagligen och begär att de ska flytta från platsen. I Carena hittade vi även en gravid kvinna som skulle föda inom två veckor. Om hon stannade på platsen skulle varken modern eller barnet få något skydd alls och skulle vara mycket utsatta.

Området Boribana, där det bor mer än 20 000 invånare, ska rivas innan slutet av december 2002. Attécoubé är det enda område som har upprättat en *krisenhet* som är indelad i fyra utskott varav ett är "Utskottet ansvarigt för Flytt, Återuppbyggnad och Arbete". Ingen organisation på områdesnivå finns representerad i denna enhet. Som svar har invånare i området skapat sin egen krisenhet. Denna struktur, som företräder alla delar av området, ansvarar för att förhandla om att få bo kvar på platsen. Ledarna i Boribana vägrade i förra veckan att fylla i ett registreringsformulär som stadsdelsförvaltningen hade skickat ut, på grund av att ordet "flytt" [déguerpissement i den franska texten, övers. anm.] stod nämnt i det. Ledarna ansåg att genom att skicka in dessa formulär skulle man underförstått acceptera rivningen av Boribana.

Området Mossikro i Attécoubé revs under den första veckan i november 2002. Trots att det bara fanns affärer i området och rivningen inte berörde bostäder så har situationen påverkat befolkningens inkomster och deras medel för uppehälle. De som hade affärer i Mossikro arbetade där och bodde i andra utsatta bostadsområden. Det framkommer av information från det mobila arbetslaget efter ett besök som gjordes den 4 november att ungefär 122 skjul och 51[ord saknas, övers. anm.] hade rivits i området.

Cocody. Flera områden i Cocody har rivits (Blingué II och III, Allakro och Ebrié, också kallat Adjamé Village, Derrière Sococé eller Deux Plateaux Campement) utan att invånarna blivit förvarnade. Dessutom finns flera andra utsatta områden på en lista på områden som ska rivas inom de närmaste dagarna eller månaderna. (Gobélé och Danga Bas-fond).

Under ett besök som gjordes i området Blingué den 23 oktober anlände det mobila arbetslaget av en slump till platsen samtidigt som vissa delar av ingången till området höll på att rivas (för att göra sikten fri för de militära kasernerna i närheten av ingången). En person som senare identifierades som student tog kontakt med arbetslaget och förklarade att rivningen var nödvändig på grund av säkerhetsaspekter och att planeringen av detta hade gjorts i samråd med och med godkännande av områdets invånare. När arbetslaget då talade med "områdeschefens" sekreterare tittade han på dem och sa: "*Detta är världens undergång för oss.*"

I media och på webbsidor runt om i världen har det talats om rivningen av området Ebrié, också kallat området "Derrière Sococé". I Ebrié bodde ett antal tvångsförflyttade som ursprungligen kom från Allakro. När detta område revs var dessa tvångsförflyttade tvungna att återigen flytta. Röda Korset har hjälpt befolkningen i Blingué III genom att förse dem med tält. Det verkar dock som att dessa människor ännu inte fått hjälp med att hitta en plats för att sätta upp tälten de tagit emot.

När det gäller rivningen av områdena i Cocody så har flera vittnen talat om fall av godtyckliga förföljelser och utpressning från ordningsmaktens sida. Vissa unga flickor har också fallit offer för sexuella trakasserier.

Det mobila arbetslaget har dessutom hjälpt till vid rivningen av Adjamé Village, också kallad Deux Plateaux Campement. När medlemmarna i laget närmade sig en av polismännen på platsen för att höra vad hans känslor runt rivningen var svarade han: "*Ta inte åt er så mycket. Det här är en legitim handling*".

Cocody är förmodligen det område där flest kvarter har rivits och där man hittar flest personer som berörts av rivningsarbetena.

Yopougon. Yopougon är den största stadsdelen i Abidjan och här bor de flesta av de tvångsförflyttade hos värdfamiljer eller i kyrkor. Socialcentrumet Niangon Sud - Yopougon har folkbokfört 80 familjer på två dagar, den 21 och den 22 oktober 2002. I kyrkan Baptiste de Yopougon bor 27 familjer som flyttat från krigsdrabbade områden, huvudsakligen från Bouaké. Två områden, Ahoussabougou och Abdoulaye Diallo revs den 8 oktober 2002. Enligt stadsdelsförvaltningen berördes totalt 5 000 personer. Förutom detta finns en bulldozer placerad i närheten av Abdoulaye Diallo som en gest för att skrämja dem som bor i närliggande områden.

En månad efter rivningen bor 151 familjer och 182 barn fortfarande på platsen där Abdoulaye Diallo låg. De bor under plastskynken, kartonger, halmmattor och madrasser under utgångsförbudet. En kvinna från Yopougon berättade följande: "*Jag brukade arbeta med att tvätta åt folk hemma. Nu när jag inte har någon bostad kan jag inte längre förtjäna mitt uppehälle.*" En annan kvinna födde en pojke den 4 november 2002. Två dagar efter födseln återvände hon till rivningsplatsen där hon nu bor med sin nyfödde son.

En annan anledning till stark oro i Yopougon är att familjerna börjar **återvända till området**. Många av dem anser att de inte finns plats hos någon värdfamilj eller på andra ställen som de har bott på efter rivningen av deras område. För många av dessa gör situationen att stressen blir för stor på värdfamiljerna och detta skapar stora spänningar i familjerelationerna.

Den hygieniska situationen för befolkningen på denna plats, och särskilt för barnen, är långt under gränsen för mänsklig värdighet. När regnperioden kommer i november kommer denna situation att förvärras. Hos barnen börjar allvarliga hudproblem att utvecklas och risken för att få malaria blir större och större. En liten flicka berättade: "*Igår åt jag attieke [en slags couscous, övers. anm.] utan något till och idag har ont i huvudet och i magen*". Medlemmarna i arbetslaget har också sett barn göra sig illa när de leker i ruinerna efter sitt område.

5. Rädda Barnen i de utsatta områdena i Abidjan

Rädda Barnen från Sverige och Storbritannien arbetar tillsammans för att utarbeta ett krisprogram med mål att identifiera och möta behovet av skydd för barn som berörs av konflikten och säkerhetsproblemen i Elfenbenskusten. I Abidjan verkställs detta program av ett mobilt arbetslag som utvärderar situationen i de 10 olika stadsdelarna och som betonar vad som måste göras och frågor som måste besvaras för att nå de barn vars behov av skydd är hotat på grund av deras tvångsförflyttning:

Försvårskrifter

- Använda rapporter, samordningsmekanismer och tillgängliga politiska tjänstemän till en försvarsskrift över konfliktens inverkan och osäkerheten som barnen utsätts för.
- Förbereda pressmeddelanden som handlar om de nyckelfrågor som utvecklats i försvarsskriften (exempelvis värvning till militära ändamål, sexuellt våld).

Skydd

- Tillsätta en mekanism för att utveckla rapporter om brott mot de mänskliga rättigheterna i syfte att anta en strategi för en försvarsskrifter på flera nivåer.
- Främja medvetenheten om frågor som rör skydd för barn och stärka kapaciteten i samhället och hos nyckelaktörer för att skydda barnen mot risker och/eller olägenheter.
- Göra behöriga myndigheter uppmärksamma på osäkerheten som uppstått då studenter utövar utpressning på befolkningen.
- Göra ordningsmakten mer medveten om barnens rättigheter.

Ringa in de mest utsatta barnen

- Säkerställa tillgången till nödvändiga behov (mat, tak över huvudet, vatten och hygien, vård, skolgång och nöjen) för barnen vars samhälle berörts av konflikten.
- Undersöka och följa upp utsatt befolkning och samordna verksamhet med mål att säkerställa barns tillgång till grundläggande stöd och service som möter deras behov och garanterar deras rättigheter.

Skolgång och nöjen

- Undvika ofrivilliga avbrott i skolgången och i samarbete med myndigheterna främja handlingar för att återinföra barn i skolan.
- Stödja socialcentrumen i deras arbete att tillhandahålla utrustning för fritidsaktiviteter för barnen och stärka deras strategier för att bemöta problemen och deras samordningsmekanismer.

Barnens deltagande

- Stärka och främja barnens deltagande i familje- och samhällsaktiviteter och i beslutsfattande.
- Främja processer där man hjälper barn att uttrycka sina känslor och sina åsikter och där man lyssnar på dem.

Uppföljning av värdfamiljer

- Följa och upprätta system för skydd och övervakning av barn som bor med familjer andra än sina egna. Vara uppmärksam på tecken på övergrepp, försummelse eller utnyttjande av barn och gripa in vid behov och med de medel som finns tillgängliga.
- Tillsammans med socialcentrumen identifiera värdfamiljer och uppmuntra till hembesök för att ringa in de mest utsatta barnen.

Förebygga separation

- Upprätta system, mekanismer och strukturer för att hitta minderåriga som separerats från sina familjer och som innehar identitetshandlingar och hjälpa till med samordningen i sökningsarbetet efter familjer tillsammans med andra aktörer.

- Arbeta i nära samarbete med invånarna för att undvika separation genom att främja en större medvetenhet hos invånarna och hos nyckelaktörerna när det gäller de olika fallen, inverkan, förebyggande av separation av familjerna och lösningar på situationen.
- Förbereda hjälpmedel för förebyggande (affischer etc.) och ta hjälp av media för att öka medvetenheten i samhället.
- Följa placeringen av de tvångsförflyttade för att undvika att barn separeras från sina föräldrar.

Separerade barn

- Samarbeta med formella och informella organ för att säkerställa identifikationen av barn som skilts från sina föräldrar eller försvunnit.
- Upprätta ett system för inhämtande av information för att påskynda sökandet efter barn som skilts från sina föräldrar eller försvunnit.
- Samarbeta med samarbetsorgan för att främja en återföreningsmetod som aktivt innefattar barnen.

Förebygga värvning av barnsoldater

- Vara uppmärksam på tecken på värvning av barnsoldater eller mobilisering av barn och ungdomar av paramilitära organisationer.

Icke-livsmedel

- Utvärdera barns och kvinnors behov av icke-livsmedel och distribution av dessa produkter.

Samordning

- Upprätta och stärka samordningsmekanismerna som redan finns med alla aktörer i de utsatta områdena för att undvika dubbelt arbete och för att optimera effektiviteten av arbetet i områdena.
- Använda sig av befintliga tjänstemän inom samordning och politik för att påverka arbetet i sektorer som inte direkt utgör Rädda Barnens arbetsområden.

Bilaga I

Sammanfattning den 8/11/02 av de utsatta områdena som berörts av rivningsarbetet

Stadsdel	antal utsatta områden	områden som ska rivas	områden som ska återuppbyggas	områden som rivits	områden som berörts
Abobo	23	Bassin-d'Orages		La Casse Kennedy (Bassin d'Orages)	
Attécoubé	17	Boribana	Attécoubé	3	Mossikro

Stadsdel	antal utsatta områden	områden som ska rivras	områden som ska återuppbyggas	områden som rivits	områden som berörts	befolkning som berörts
				Cité Fairmon	Carena	
Adjamé	5	CRS Agban Terminus 14		La Casse	La Casse	
Cocody	24	Gobélé Danga fond	Bas-		Blingué II och III Allakro Ebrié	
Koumassi	14	DIVO III Bia Sud Akromialba		Grand Campement Zoe Bruno		
Marcory	10	8 (namn utan specifikation)		Aliodan Anoumabo		40 000
Port Bouet	17 (ungefär)	i närheten av flygplatsen FHB	Adjoufou av Moussakro Bakom Wharf Vridi Abattoir			
Treichville	2		Koussai-Lenoir	Youbou- lambert		
Youpougon	20	8 (eller 6)		Yao Sehi Doukouré	Haoussa- bougou Abdolaye Dialo	2 000 3 000
TOTALT	132	34 (eller 32)	10		11	

Rivningen av vissa områden görs delvis, andra delar lämnas orörda. **Plateau** är inte medräknat då det är ett handelsområde, där det finns kontor, affärer och banker. Det är inte ett bostadsområde.

MÅLTEXT 3

RAPPORT FRÅN DET MOBILA ARBETSLAGET / UTSATTA BOSTÄDER

Som en följd av de sociopolitiska händelser som inträffat i Elfenbenskusten, och särskilt i Abidjan, sedan den 19 september 2002 har myndigheterna beslutat att säkerställa militära anläggningar genom att riva utsatta bostadsområden som ligger i närheten av dessa. Dessa rivningar kom snabbt att omfatta en mängd utsatta bostadsområden (20 stycken den 10/2/03) i olika stadsdelar i Abidjan. För att bemöta den krissituation som då uppstod har Rädda Barnen upprättat ett mobilt arbetslag med uppgift att identifiera och tillgodose behovet av skydd för de barn som drabbats.

Denna rapport är en sammanfattning av arbetslagets arbete från oktober 2002 till februari 2003. Den tar särskilt upp frågor om säkerhet och skydd som framkommit, arbetslagets insatser och effekterna av dessa insatser.

I/ PROBLEMETS OMFATTNING

Rivningen av utsatta bostäder har berört stadsdelarna Cocody, Adjamé, Treichville, Koumassi, Attécoubé, Abobo och Youpougou.

Man uppskattar att mellan 20 000 och 25 000 personer har tvångsförflyttats från de utsatta bostadsområdena. På platserna där bostäderna legat har arbetslaget lyckats folkbokföra 11 424 personer, varav 5 000 barn.

II / SÄKERHETSFRÅGOR SOM FRAMKOMMIT PÅ PLATS

1/ Basbehov tillgodoses inte: bostad, mat, hälsa och säkerhet

Problem som rör bostad

Rivningarna av de utsatta bostadsområdena följdes inte av åtgärder för att hitta nya bostäder åt den drabbade befolkningen. Då de fruktat för sina liv och velat sätta sin familj och sina ägodelar i säkerhet har vissa tagit skydd i religiösa byggnader (t.ex. moskén i Macaci, den protestantiska kyrkan Assemblées de Dieux i Deux Plateaux Adjamé-Village), andra i lagerlokaler och magasin (t.ex. Garage présidentielle i Carena, sågverket i Kouassi Lenoir), ytterligare andra i ofärdiga byggnader, särskilt i områdena Deux Plateaux och Koumassi.

De som fått presenningar av Röda Korset har kunnat resa tält som fungerar som bostad på platsen där deras bostäder låg (t.ex. Haoussabougou).

Slutligen bor mer än 3 000 personer fortfarande i ruinerna av bostäderna som rivits. Bland dessa har man kunnat räkna till 1 800 barn, (60 procent av befolkningen), 750 kvinnor och 450 män, (25 respektive 15 procent). Dessa personer stannar kvar på platsen av följande skäl: de har ingen

annanstans att ta vägen, markägarna vägrar låta dem resa tält i vissa områden (t.ex. Blingué) eller de har återvänt till platsen efter att ha bott hos en värdfamilj i några veckor.

Den höga koncentrationen av människor i de olika folkgrupperna har försämrat livsmiljön och tvingat familjerna att skiljas åt och byta vanor. Föräldrar som måste möta många olika problem på samma gång ger sina barn mindre uppmärksamhet och har mycket litet auktoritet över barnen.

Att hitta nya bostäder åt denna befolkning är en utmaning för myndigheterna i Elfenbenskusten och humanitära biståndsorganisationer. Sannolikt finns det ännu ingen lösning på problemen förutom Världsbankens bostadsprojekt.

Problem när det gäller mat

Människorna som drabbats av tvångsförflyttningar har stora problem att föda familjen. De kan inte skaffa mat på grund av mycket begränsade och/eller obefintliga resurser. Det lilla i matväg de får tag i kommer från välgörenhet. Dessa människor har haft få tillfällen att äta sig mätta sedan deras bostäder revs. Rivningen har fört med sig en ökande utarmning av befolkningen som huvudsakligen levde av resurserna som fanns i området (små affärer, uthyrning av lokaler etc.)

De personer som hittat bostad hos en värdfamilj i ett utsatt område som inte rivits möter även de problem med att hitta mat. Först och främst på grund av att antalet personer att föda har ökat i dessa familjer, samtidigt som tillgångarna minskar. Vidare kan sägas att dessa människor befinner sig i en fattigdomsspiral som ökar i hastighet och de går från utsatta levnadsförhållanden till ännu sämre. Denna situation gör att dessa personer har mindre chans att nå en solid och säker levnadsnivå.

På platserna vi besökt äter de flesta en gång per dag. Man bekymrar sig inte nämnvärt om huruvida måltiderna är näringsriktiga eller inte. Detta skapar problem med undernäring hos barnen, minst 10 fall har upptäckts av arbetslaget.

Problemen med undernäring är så allvarliga att man kan fråga sig hur relevant det är med utdelning av sk. "non-food-items", NFI, alltså filter, köksutrustning etc.

Problem som rör hälsa

Levnadsförhållandena för de personer som bor på dessa platser är extremt osäkra. Den stora koncentrationen av människor i dessa områden är ursprunget till problem med trångboddhet, hygien och ohälsa. Denna situation främjar uppkomsten av sjukdomar som t.ex:

skabb och olika svampsjukdomar som angriper huden

malaria (en man avled av malaria, ensam i sin bostad i området Abdoulaye Diallo)

bakteriella sjukdomar (bindhinneinflammation) och andra infektioner

diarrésjukdomar, särskilt hos barnen

flera fall av undernäring hos barn

ökning av risken för epidemier av sjukdomar som sprids med avföringen (vilket sker ute, i närheten av bostäderna på grund av att man saknar latriner)

hosta, särskilt vid sågverket i Kouassi Lenoir.

Gravida kvinnor gör inte regelbundna läkarundersökningar. En kvinna avled i II Plateau Adjame Village i sviterna efter en förlossning som ägde rum på området under tiden för utgångsförbudet.

Tillgången till sjukvård är idag begränsad hos befolkningen som bor i dessa områden. Detta har flera orsaker:

- De begränsade eller obefintliga resurserna som en följd av rivningen, vilket lett till arbetslöshet.
- Det faktum att regeringen inte på ett systematiskt sätt tagit hand om de tvångsflyttade (de har inte samma rätt till reducerad avgift som de som flyttats från krigsdrabbade områden har för att underlätta omhändertagande hos sjukvårdsinstanser som finns till för detta).
- Rädslan hos vissa personer att inte kunna uppvisa identitetshandlingar som kan ge dem tillgång till olika förmåner (i synnerhet Elfenbenskustens nationella identitetskort).
- Den begränsade kapaciteten hos mottagningsinstanserna på grund av alla dem som anländer från krigszoner.

Under dessa förhållanden har befolkningen som bor i de här områdena inget annat val än att vända sig till helare, traditionella läkare och medicin som säljs på gatan. I vissa fall väntar den sjuka hjälplöst tills någon vänlig själ kommer till undsättning eller till dess att sjukdomen går över av sig själv. Minst 300 fall av sjukdom och 6 dödsfall har kommit till arbetslagets kännedom.

Vatten och avloppssystem

Vad gäller vatten och avloppssystem handlar problemen om hygien och anskaffning av vatten. Inga åtgärder har vidtagits (vaccinationer, grundläggande hygienåtgärder etc.) för att förhindra epidemier inom områdena.

Före rivningsarbetena hade befolkningen tillgång till dricksvatten. Idag har de anläggningar där de kunde hämta vattnet rivits. De är nu tvungna att hämta vatten långt från området (ofta mer än 500 meter) och ibland dyrare eller olagligt och med den kringboende befolkningens misstänksamma och föraktfulla blickar på sig (exempelvis hämtar de boende i Haoussabougou vatten från en läcka i en av SODECI, Elfenbenskustens stora vattendistributörs, vattenledningar). Man dricker ibland regnvatten.

Vattnet man får tag i måste förvaras väl en längre tid. Förvaringskärlen man använder, om det överhuvudtaget finns sådana, är dock inte anpassade för detta. I vissa kyrkor (t.ex. Centre Chrétien i Deux Plateaux) har man uttryckt oro för att inte kunna betala de fakturor som är följden av de många inneboendes vattenkonsumtion.

Problem som rör säkerhet

Säkerheten är ett av de största bekymren för dem som bor i området. De utsätts inte bara för

dåligt väder utan också och särskilt för hot av olika slag. Mest utmärkande är de nattliga räder som utförts av personer i uniform och med vapen tillsammans med civila i områdena Aboulaye Diallo, ex-Washington (den 20 till 29/1/2003).

Under dessa räder har befolkningen utsatts för fysiskt våld, utpressning, förnedring och arresteringar. Dessa övergrepp har lämnat flera tiotals offer som lider av muskelskador, svullnader och man har till och med rapporterat ett lårbensbrott.

Behandlingen som den här befolkningen utsatts för har gjort att de störtats in i förvirring som traumatiserar barnen som inte förskonats från denna behandling.

Förvirringen är så mycket större då det är svårt att identifiera förövarna för och uppdragsgivarna till dessa handlingar. Dessa personer har inga dokument som ger dem rätt att utföra sådana operationer. För att undgå räderna har de boende i Washington tillbringat flera nätter i buskagen i närheten av sina skjul mellan den 20 och den 30 januari 2003.

Till dessa övergrepp måste man lägga hot från ägarna till marken där de utsatta bostäderna ligger. Befolkningen i vissa områden har nämligen utsatts för allomfattande tvångsflyttningar som genomförts av privatpersoner eller privata företag som inte känner sig tvingade av myndigheternas beslut. Det var så det gick till när ett försäkringsbolag den 6 februari 2003 genomförde en tvångsflyttning av boende i kvarteret Hamed-Bassam, som låg på deras mark i stadsdelen Gobélé.

De personer som bor på dessa platser är helt övergivna. Deras enda utväg är nu de internationella icke-statliga hjälporganisationerna som driver verksamhet där de bor.

2/ Sexuella övergrepp och sexuellt våld

I Deux Plateaux har befolkningen rapporterat om situationer där personer har tvingats ha sexuella relationer med varandra.

Vissa kvinnor har blivit utsatta för "kroppsvisiteringar" som utförts av män med vapen. Dessa män, som var på jakt efter pengar, har som det verkar inte ens lämnat offrets underkläder ifred.

Sådana här förnedringar äger ibland rum i närvaro av makar (t.ex. en mycket plågad man som arbetslaget mötte i Allakro)

En annan ung flicka ska ha blivit våldtagen, efter vilket hennes förmyndare skickade tillbaka henne till hemlandet Burkina Faso.

Dessa fall utgör exempel bland många andra.

De mycket utsatta levnadsförhållandena (fattigdom, trångboddhet) gör dessutom ungdomar sårbara för sexuella övergrepp, detta gäller särskilt ungdomarna som bor på de platser vi besökt. De prövar sin sexualitet som par. Andra ägnar sig åt prostitution för att tjäna pengar för att tillgodose både sina egna och sina familjers ekonomiska behov. Hos vissa ungdomar kan man se ett onormalt sexuellt beteende (utan moral) som hör samman med dålig självkänsla, ett behov av

att bekräfta sig, brist på respekt för den egna kroppen och en maktlöshetskänsla när det gäller framtiden.

Vidare kan vuxna under sådana här omständigheter känna sig frustrerade och framförallt utan värde och har en tendens att utnyttja de svagare, barnen. Som en följd av rivningarna kan par skiljas åt. Detta kan också bidra till de vuxnas trakasserier av ungdomar. Riskerna för att en sådan situation uppstår är påtagliga om föräldrarna fortsätter att försumma sina barn och inte ger dem någon uppmärksamhet.

3/ Giftermål och tidiga graviditeter

Ett stort antal ungdomar under 18 år i vissa områden är gifta, i synnerhet inom den nigerianska befolkningen (Attécoubé), där man har registrerat 36 minderåriga flickor som är gifta (i åldrarna 10 till 15 år) varav 9 för närvarande är gravida.

Detta handlar om mer än kulturella vanor; detta bruk hör ihop med en slags överlevnadsmekanism gentemot de svårigheter man möter. Ett sådant giftermål har dubbla fördelar:

- a/ hemgiften utgör en extra resurs för brudens familj
- b/ brudens föräldrar kan genom giftermålet minska familjens utgifter

Detta bruk kan komma att spridas till andra platser om befolkningen fortsätter att leva under sämre och sämre förhållanden.

4/ Skolgång otillgänglig

80 procent av barnen vi mött i dessa områden har inte kunnat gå i skolan i år. Anledningen till detta kan vara att de varit tvungna att flytta och nu bor långt från skolan de brukar gå i, eller att de förlorat sina skolböcker när deras hus revs. Vissa föräldrar har inte råd att betala skolavgiften (de har förlorat sitt arbete, sin handel). Andra föräldrar, som fruktar för sina barns säkerhet, föredrar att ha barnen hemma hos sig (ett barn från Cocody Danga Bas-fond skadades av en kula när han var på väg till skolan).

Vissa barn har tagits ur skolan på grund av att deras föräldrar registrerat sig för att få resa tillbaka till sina hemländer (huvudsakligen Burkina Faso). Men sedan de gjorde detta får allt färre resa tillbaka, och barnen bor fortfarande i områdena utan att vara inskrivna i en skola. Barnen kommer med största sannolikhet inte att få gå i skolan i år. I motsats till barn som kommer från krigszoner kommer inte barnen som flyttats från utsatta bostadsområden i fråga vid den andra skolstarten (från och med den 6/1/03) som organiseras av ministeriet för nationell utbildning.

5/ Skydd och medbestämmande för barn

De barn som bor i dessa områden är utelämnade åt sig själva. Föräldrarna ägnar mycket lite uppmärksamhet åt deras situation. Man skulle till och med kunna säga att de inte känner till barnens rättigheter, och detta i så stor utsträckning att barnen utesluts från beslutsprocesser som rör dem.

För vissa föräldrar är det viktigaste att hitta mat åt barnen (särskilt för barn i åldrarna 0 till 10 år). Barnet uppfattas som något att ge kärlek, inte något som har rättigheter. *"Man ska älska ett barn, man ska inte ge det rättigheter, då blir det upproriskt"*, detta är sagt av en ledare i området Koumassi Bia-sud.

Resultatet av denna syn är att barnet ska lyda för att fortsätta få kärlek från sina föräldrar. Barnets åsikter är inte nödvändiga för beslut som rör honom eller henne.

Kort sagt, barnen deltar inte i förvaltningen av samhället, och då föräldrarna möter svårighet efter svårighet är barnen förpassade till en lägre nivå. Det finns ingen samhällsorganisation som främjar barnens rättigheter eller skydd i dessa områden.

Situationen för de tvångsförflyttade och känslan av misströstan som den för med sig utgör en av grundorsakerna till att barnen utnyttjas. Många av dem har tvingats ta på sig större ansvar när det gäller familjens ekonomiska överlevnad (skopputsning, tiggeri, hjälpa till vid husbyggen etc.). Andra utför obetalda sysslor (laga mat, tvätta etc.) i hemmet för att andra familjemedlemmar ska kunna arbeta. Dessa sysslor utförs ofta av flickor, vilket är en förklaring till varför de i mindre utsträckning deltar i aktiviteterna som organiseras i området.

6/ Barns lek och nöjen

Det finns färre tillfällen för lek och nöjen för de barn som bor i dessa områden. De redskap och platser de vanligtvis leker vid revs samtidigt med deras bostäder. Följden blir att barnen leker i ruinerna efter de rivna husen. I Yopougoun till exempel, leker barnen kurragömma på och runt en begravningsplats, vilket utgör ett hot mot deras hälsa och säkerhet. Flera skador har för övrigt rapporterats (av spetsiga föremål, flaskor) och behandlats av arbetslaget. Ibland har barnen i jakten på en lekplats hamnat långt från området och därmed ökar risken för utnyttjande av olika slag, sexuella övergrepp, att separeras från sin familj...

7/ Barn som skils från sin familj

Fyra barn som förmodligen skilts från sina föräldrar har påträffats i Maison Carrée.

Då det ibland är omöjligt att bo i området eller hos en värdfamilj med alla medlemmar i familjen placerar vissa föräldrar ut barnen hos vänner eller bekanta som bor i andra områden som inte rivits. Ofta ligger detta så långt ifrån området där barnet placerats att det är omöjligt för föräldrarna att ha regelbunden kontakt med barnen (T.ex. en kvinna som bor i Koumassi Bia-sud och vars barn bor hos en väninna i Yopougoun). Man kan alltså frukta att denna situation gör att allt fler barn kommer att skiljas permanent från sina föräldrar.

Sju (7) barn som flyttats från utsatta bostadsområden har registrerats av flyktinglägren i Abidjan. De har tagits dit av sina föräldrar som hoppas att där hitta en bättre miljö för sina barn. Det är sålunda viktigt att stärka förmågan hos dessa föräldrar och hos samhällena i de utsatta områdena för att skapa en bättre miljö åt dessa barn.

8/ Barn som inte folkbokförts

I dessa områden finns barn som inte folkbokförts efter sin födelse. Arbetslaget har hittat 4 i Deux Plateaux Adjame Village. Dessa barn riskerar att inte få någon identitet eller något familjersprung. På sikt kan detta skapa problem vad gäller nationalitet och statstillhörighet (med risk att bli statslös).

Gravida kvinnor verkar inte bekymra sig om att folkbokföra sina barn när de fötts. Många av dem tycker att det är mannens uppgift att göra detta.

9/ Barn som behandlas illa

Barnen som bor i dessa områden blir ofta illa behandlade av sina föräldrar eller andra vuxna. Det handlar om skador, förnedring, fysiskt våld och berövande av vård och mat.

Ett spädbarn på två veckor övergavs av sin mor i Abdoulaye Diallo (under en vecka vägrade kvinnan att amma sitt nyfödda barn).

10/ Familjer med en förälder

Flera personer bor i dessa områden ensamma sedan deras make eller maka avlidit, efter en skilsmässa eller för att maken eller maken är bortrest, de har ingen möjlighet att återvända till Abidjan. En del av dessa personer bor tillsammans med många barn. För att klara av familjens kostnader får barnen ofta hjälpa till att tjäna pengar till familjen.

MOBILA ARBETSLAGETS SVAR

Efter att ha utvärderat situationen och identifierat behoven har arbetslaget tagit fram vissa svar och särskilt tagit hänsyn till barnens säkerhet och deltagande.

Tillgång till skola och utbildning

Möten för att öka föräldrars medvetenhet har hållits där man uppmuntrat dem att skriva in sina barn i skolan.

I vissa fall (framför allt Yopougon) har arbetslaget tagit initiativ till organisering av aktiviteter i utbildningssyfte på området med hjälp av frivilliga från samhället. För att kunna leda arbetet på ett bra sätt har de frivilliga fått utbildning på möten (två möten totalt). De hade ansvar för att leda lektioner för att lära barnen läsa och skriva (läsning, skrivning, räkning, sång och recitation). För dem i skolåldern som inte kunnat gå i skola har hållits några timmars lektion för

att upprätthålla de kunskaper de har och lektioner i samhällskunskap och etik. Alla dessa aktiviteter har ägt rum under ett halmtak som byggts för detta ändamål med tekniskt stöd av arbetslaget.

Stödet från arbetslaget har också bestått i att de tillhandahållit visst skolmaterial (kriter, linjaler, skrivtavlor, skrivblock, bläckpennor...)

Totalt 304 barn (varav 60 procent pojkar) deltog regelbundet i dessa aktiviteter i de olika områdena.

Lek och nöjen

I flera områden har arbetslaget tagit initiativ till fritidsaktiviteter. Det handlar om sång, teckning, fotboll, dans, sketcher och högläsning.

De frivilliga från samhället har varit de huvudsakliga ledarna för dessa aktiviteter. För detta ändamål har de frivilliga fått en utbildning för att stärka kapaciteten inom organisation och ledarskap när det gäller sådana aktiviteter.

För att underlätta organisationen och utvecklingen av dessa aktiviteter har arbetslaget bistått med visst material: papper, kriter, suddgummin, filtpennor, tuschpennor, penslar, kex, choklad, rep, sjalar, halmmattor, sandaler etc.

Vissa aktivitetscenter för barn (CACE, Centre d'Action pour l'Enfance) har mottagit stöd i form av paket med "non-food-items" (framför allt halmmattor och sandaler, så kallade *lèkè*) för att organisera några av sina aktiviteter.

De fritidsaktiviteter som gått lika bra i arbetslagets närvaro som utan har lockat till sig det största antalet barn. Mer än 500 barn har totalt deltagit i de olika lekar som har organiserats i deras områden.

Visserligen har andelen flickor som deltagit varit mindre än andelen pojkar, men i vissa områden har man kunnat se lika många flickor som pojkar, och ibland till och med fler flickor än pojkar.

Tillgång till sjukvård

Arbetslaget har arbetat för att göra befolkningen medveten om hur viktigt det är med god hygien och ett fungerande avloppssystem. Det har även förekommit vaccinationskampanjer som har organiserats i samarbete med socialcentrumen. De gravida kvinnorna har uppmanats göra läkarundersökningar under graviditeten. De barn som fötts i området har fått "baby-kit": kläder, handdukar, tvättlappar, toalettartiklar, blöjor, baljor och bomullstussar.

Rädda Barnen har gjort punktinsatser när det gäller extremt akuta sjukvårdssituationer. Så var fallet med en kvinna i Abdoulaye Diallo som led av allvarlig blodbrist. Hon evakuerades till universitetssjukhuset i Cocody för vård. Ett annat fall är en ung flicka på sex år vars underläpp spruckit när hon lekte på en järnbom och föll. Hon evakuerades till ett vårdcenter för vård

(stygn). I andra fall har patienter hänvisats till andra samarbetsorgan, framför allt franska Läkare utan gränser (lårbensbrott i Washington), ASAPSU [ivoriansk icke-statlig hjälporganisation, övers. anm.]... I allmänhet har all information som inhämtats delats med samtliga humanitära biståndsorganisationer.

Barnens medbestämmande

Man har begärt att samhällena ska införliva barnen (pojkar och flickor) i skötseln av området genom att låta dem delta i arbetet i olika samhällsstrukturer. För att detta ska kunna genomföras har man arbetat för att de boende i området ska bli medvetna om och utbildade i barns rättigheter och barns rätt till skydd.

I vissa fall har det varit nödvändigt att samarbeta med olika barnorganisationer (*Tout-Petit* i Haoussabougou, *Amical des Enfants* i Abdoulaye Diallo, Djiguissémin och *MUDAB* i Boribana). Dessa organisationers syfte är att stärka barnens eget försvar mot övergrepp, utnyttjande och diskriminering med hjälp av deras medbestämmande när det gäller gemenskapens administration.

Bostad och mat

Arbetslaget har inhämtat både kvalitativ och kvantitativ information. Denna information har delats med samarbetsorganen (icke-statliga hjälporganisationer), FN, Världsbanken, regeringsorgan, politiska och administrativa myndigheter, militära myndigheter, befolkningen i områdena, ambassader etc. Detta har skett vid olika samordningsmöten, skriftligt eller via telefon. Informationen har också använts för att utforma försvarsskrifter. Denna information har också använts som stöd (sårbarhetskriterium) för utdelning av "non-food-items".

När det gäller bostad har arbetslaget ibland tvingats placera ut människor hos värdfamiljer.

Säkerhet

Vad gäller säkerhetsaspekten var det angeläget att få rivningarna av de utsatta bostadsområdena att upphöra. När det gäller detta har flera åtgärder vidtagits för att förstå de olika aktörerna och logiken bakom rivningarna.

Ansträngningar har gjorts för att stärka Världsbankens ställning i kampen mot tvångsförflyttningarna av de boende i de utsatta bostäderna.

Ambassader (framför allt Schweiz och Sveriges), FN (OCHA) och media har fått besöka några områden för att fungera som vittnen och stå bakom försvarsskriften.

Försvarsskriften, som överlämnats till de lokala och de kommunala myndigheterna (Abidjans guvernör, borgmästare, polis) och andra samarbetsorgan bidrog till att rivningsarbetena av bostäderna avbröts (framför allt Boribana i Attécoubé och Danga Bas-fond och Gobélé i

Cocody). Detta krav framkom i brev där guvernören i Abidjan uppmanade borgmästarna att avbryta rivningarna av bostäderna.

Barn som skilts från sin familj

Informationen som rör barn som skilts från sina föräldrar och som finns hos olika instanser har verifierats av arbetslaget. Samtidigt har man uppmärksammat administratörer vid dessa instanser om vikten av att identifiera, dokumentera, forska efter och återförenera dessa barn med sina familjer.

Under arbetsmöten med befolkningen har man talat om hur man kan förhindra att familjer splittras och om barns rättigheter och rätt till skydd under perioder av massförflyttningar.

Barn som inte folkbokförs och barn som blir illa behandlade

Arbetslaget har verifierat denna information och man har talat med de som detta berör och arbetat för en större medvetenhet. Detta arbete fortsatte sedan av olika instanser i området (framför allt kommittéer tillsatta för att bevaka barns skydd och rättigheter).

Vad gäller folkbokföring av de nyfödda så har befolkningen hänvisats till rätt instans för detta.

Övergrepp och sexuellt våld

Den information som inhämtats har dokumenterats och den har använts för att rikta behöriga myndigheter och samarbetsorgans uppmärksamhet på problemet.

Man har påbörjat en stödrelation med de indirekt drabbade (make...)

För ungdomarna i dessa områden har man lyckats genomföra en lektion för att undervisa om sex. Det man riktade in sig på vid detta tillfälle hade som syfte att göra ungdomarna medvetna om sina rättigheter och få dem att förstå vilka risker de utsätts för.

Ett rapportsystem utvecklas nu för att invånarna i samhället ska kunna räkna och dokumentera de olika fallen av sexuella övergrepp som kommer till deras kännedom.

STRATEGI SOM ANVÄNTS

Arbetslaget har under hela denna intervention velat inkludera befolkningen, som deltagit i utvärderingen och hjälpt till med arbetslagets svar. Flera samhällsstrukturer har sålunda inrättats eller startats upp på nytt för att fortsätta arbetet som arbetslaget påbörjat. Bland andra kan nämnas kriskommittéer, förvaltningskommittéer, kommittéer som ska bevaka barns rättigheter, kommittéer för övervakning av området och andra kommittéer för distribution, föreningsledare, religiösa ledare etc.

Arbetslaget har försäkrat sig om att alla grupper hos befolkningen deltar, i synnerhet barnen och kvinnorna.

För att stärka befolkningens kapacitet har man givit dem undervisning om skydd för barn, föreningsverksamhet och organisation av aktiviteter i både utbildnings- och nöjessyfte. Exempelvis görs placeringen i värdfamiljer enligt följande etapper:

När man får ett godkännande fastställer man profilen för de barn som ska utplaceras. Därefter har samhället hittat värdfamiljer och arbetslaget får ta del av denna information. De barn som sedan flyttats har fått ett psykosocialt omhändertagande genom hembesök. De problem som uppstår vid dessa besök meddelas samhället för en uppföljning.

SVARENS INVERKAN

Rädda Barnens intervention har medfört förändringar som granskas i denna del.

Skydd för barn

Utbildningarna och arbetet för att väcka medvetenhet har medfört att befolkningen insett hur viktigt det är att respektera barns rättigheter och deras rätt till skydd. För detta ändamål har kommittéer med uppgift att bevaka barns rättigheter inrättats. De har också till uppgift att organisera fritidsaktiviteter och utbildningsverksamhet i vissa områden. De rapporterar regelbundet om sina aktiviteter.

Barn och kvinnor deltar i förvaltningen av gemenskapen genom att medverka i de olika kommittéerna och barngrupperna.

Polispatrulleringen runt vissa områden för att skapa trygghet anses också som ett resultat av denna försvarsskrift.

Hos kvinnorna, och särskilt de som är gravida, märker man början till en tendens att vända sig till hälsoklinikerna för undersökningar och vaccinationer.

Under denna intervention i områdena kunde Rädda Barnen stärka sitt samarbete med sociala instanser och socialcentrum, så väl att båda redan funderar på ett samarbete sinsemellan.

Spridningen i media genom lokala och internationella organ av arbetslagets verksamhet har medverkat till att synliggöra Rädda Barnen.

Slutligen fungerar arbetslaget idag som en första hjälpinstans hos befolkningen i de utsatta områdena. Medlemmarna i arbetslaget rådfrågas varje gång dessa människor behöver stöd.

BEGRÄNSNINGAR

Vissa begränsningar har inneburit hinder för genomförandet av vissa aktiviteter. Det handlar främst om:

- brist på material för utbildning och fritidsaktiviteter
- osäker miljö som hindrar arbetslagets rörlighet
- avsaknad av samband mellan de utbildningar som ges och deras inverkan på plats
- samordning på möten som inte kunnat överföras på ett systematiskt sätt till verkligheten
- fortsatta rivningsarbeten
- bemötande av problem som inte är anpassade till de grundläggande behoven (bostad, hälsa, mat och utbildning)

REKOMMENDATIONER

Med hänsyn till allt som tidigare framhållits har följande rekommendationer gjorts:

- Utforma en försvarsskrift i samarbete med Världsbanken, FN och de bilaterala samarbetsorganen för att från regeringens sida uppnå ett totalstopp på rivningen av de utsatta bostadsområdena.
- Främja ett samarbete med de lokala myndigheterna (Gruppen Solidarité Action Humanitaire, socialcentrum, CACE-center, borgmästare, distrikt) för att klarlägga hjälpmekanismerna för de tvångsflyttade och för att bekämpa diskriminering mellan dem som flyttats från krigszoner och de som anlänt från utsatta bostadsområden.
- Stärka kommittéerna som ska bevaka barns rättigheter och kriskommittéerna för att göra dem kapabla att identifiera, räkna och rapportera fall av brott mot de mänskliga rättigheterna.
- Upprätta ett system för att överföra den information som inhämtas av kommittéerna till internationella organisationer och de icke-statliga hjälporganisationerna som kämpar mot brott mot de mänskliga rättigheterna.
- Konsolidera databasen genom att uppdatera och utveckla en kartografi för att kunna följa upp de utsatta på ett bättre sätt.
- Utforma en försvarsskrift för att åstadkomma en intervention i flera sektorer (hälsa, mat, utbildning) i dessa områden
- Upprätta ett system som gör det lättare att folkbokföra barn som föds i områdena.
- Utforma en försvarsskrift speciellt för Världsbanken och borgmästarna i syfte att utveckla en strategi för att hitta temporära bostäder i väntan på en mer permanent lösning

- Klargöra strategin för projektet med att hitta bostäder med hjälp av PACOM-programmet [Projet d'Appui à la Conduite d'Opérations Municipales, biståndsprogram som stöds av Världsbanken, övers. anm.] när det gäller det sociala stödet. Detta projekt måste också anses akut och utföras snarast.
- Uppmärksamma omvärlden på de behov av utbildning som finns i de utsatta områdena.
- Ge stöd åt socialcentrumen och CACE-centrumen genom att förse dem med skolmaterial.
- Fortsätta inrättandet av grupper för barn och andra samhällsstrukturer.
- Fortsätta utbildningen av befolkningen inom barns rättigheter.
- Stärka personalkapaciteten vid socialcentrumen.
- Fortsätta med och stärka grunderna i denna försvarsskrift för att rivningsarbetena ska upphöra.
- Uppdatera databaserna.
- Öka barns kapacitet att själva försvara sig mot övergrepp och utnyttjande genom deltagande i olika program.
- Utforma affischer som ska öka medvetenheten om barns rättigheter i krisperioder, framför allt om hur man kan förhindra familjesplittring.
- Utveckla mekanismer och strategier för att garantera säkerheten för barn som bor i värdfamiljer.
- Vidta åtgärder för att fungerande avloppssystem ska finnas i dessa områden.
- Underlätta tillgången till dricksvatten i områdena.
- Påskynda Världsbankens process att hitta nya bostäder åt de hemlösa.
- Hitta temporära lösningar för dem som bor i ruinerna efter sina bostäder (offentliga byggnader, platser där man kan slå upp tält...).
- Utöka det mobila arbetslagets arbetsområde så att det även omfattar dem som bor hos en värdfamilj.
- Inrätta en mobil hälsoklinik.
- Förbättra systemet för samordning och hänvisning.

- Stödja den lokala befolkningens (kvinnors) "mikro-projekt".

Författat i Abidjan, 19 februari 2003

G. Soumahoro

Programansvarig

Mobila arbetslaget/utsatta stadsdelar

Rädda Barnen

5 Översättningskommentar

För att förklara i största möjliga mån hur översättningsprocessen gått till är översättningskommentaren i denna uppsats indelad i två delar. Den första behandlar frågor som ofta kommer upp vid översättning av språkparet franska-svenska. Det handlar om översättning av tre olika grammatiska strukturer som alla tre kan motsvara flera olika i översättningen till svenska: *presens particip*, *perfekt particip* och *franska nominalfraser*. Den andra delen behandlar de specifika problem som uppkommit vid översättningen av rapporten, och som är av mer kulturspecifik snarare än rent struktur- och termässig karaktär, dessa är kulturspecifika ord och uttryck, några ord som återkommer och vars översättning skapar problem av andra än kulturspecifika orsaker och namn på internationella och ivorianska organisationer.

5.1 Typiska problem vid översättning från franska till svenska

Vid en översättning av en fransk text till svenska, vilken slags text det än handlar om, uppkommer alltid vissa problem, eller i alla fall strukturer som på något sätt måste omorganiseras eller omstruktureras för att de ska fungera på svenska.

5.1.1 Översättning av presens particip

I rapporten finns exempel på hur *presens particip* används i franska. Eftersom detta är en struktur som trots att den existerar inte kan översättas med en liknande struktur på svenska är det intressant att diskutera översättningen av denna. Enligt *Fransk grammatik* (Boysen 1996:359) måste man skilja mellan *verbal* och *adjektivisk* användning av presens particip. I adjektivisk form böjs det franska participet efter huvudordet, som Boysens exempel (1996:359): *une nation existante*, en existerande nation, medan det i verbal användning lämnas oböjt, som i exemplet *une nation existant depuis cent ans*, en nation som existerat i 100 år (Boysen 1996:359).

Även Pedersen, Spang-Hansen och Vikner (1980:331) tar upp skillnaderna mellan de olika användnings- områdena för presens particip i franskan. De kallar den adjektiviska användningen av participet för *verbaladjektiv* och menar att verbaladjektivet "används i samma funktioner som andra adjektivsyntagm". Vad gäller presensparticip-syntagmet skriver Pedersen m.fl. (1980:333) att det kan ha olika betydelser, något som framkommer nedan, bland annat som tids- och orsaksmarkör. Dessutom förekommer det i absoluta konstruktioner (se exempel 16 och

17 nedan), och uppträder då, enligt Pedersen m.fl. ofta som orsaksadverbial.

I rapporten finns sammanlagt 110 presens particip, varav 79 fungerar som verb, 9 som gérondif och 21 som verbaladjektiv. Detta säger naturligtvis ingenting om spridningen av presens particip i allmänhet, men jag diskuterar med utgångspunkt från detta verben mer ingående, då dessa utgör en större del av mitt material, och de ur översättningssynpunkt är mer komplicerade eftersom det på svenska inte är möjligt att använda presens participformen ur idiomatisk synvinkel. I sin adjektiviska form är presens particip normalt sett enkla att översätta med ett svenskt adjektiv, exempelvis:

(12) Les populations vivent dans la crainte *constante* des forces de sécurité.(2:98)

Befolkningen lever i *ständig* skräck för ordningsmakten. (2:93)

Som nämnt kan presens particip ha flera användningar. Det kan fungera som fritt predikativ, och då uttrycka tids- eller orsaksbetydelse, i rapporten finns inga exempel på det förra, men presens particip i orsakssammanhang finns flera exempel på, dessa är normalt översatta med ett svenskt adverb, som *eftersom* eller *då*:

(13) Les adultes hésitent à s'absenter trop longtemps *craignant* de ne plus rien retrouver à leur retour. (1:159)

De vuxna tvekar att avlägsna sig alltför länge hemifrån *eftersom de är rädda* att inget hitta när de kommer tillbaka. (1:152)

Vidare kan presens particip användas som attribut, då motsvarar det i svenskan ofta en relativ bisats (Boysen 1996:364). Det är den här användningen som är överlägset vanligast i översättningen, i inte mindre än 42 fall är presens participet översatt med konstruktionen som + verb i presens, och i ytterligare 3 fall är den underliggande konstruktionen densamma, med ett "dolt" som.

(14) les enfants *vivant* en dehors de structures familiales (2:12)

barnen [...] *som* inte *lever* i familjeförhållanden... (2:12)

(15) Les conditions de vie des personnes *vivant* sur les sites sont extrêmement précaires. (3:89)

Levnadsförhållandena för de personer *som bor* på dessa platser är extremt osäkra. (3:80)

En tredje typ av användning, som också förekommer i rapporten, är presens particip som led i en absolut konstruktion (Boysen 1996:364), vilket är ”en tvådelad konstruktion, där det första ledet motsvarar [...] ett subjekt och det andra ledet motsvarar en sats verballed”. Han ger exemplet "*François lui servant de guide, il trouva la place de l'Hôtel de Ville, i och med att François var hans guide, hittade han Rådhusplatsen*". Boysen konstaterar vidare att ”denna konstruktion hör hemma i litterärt språk” (1996:364), vilket kan förklara varför det endast förekommer ett fåtal gånger i rapporten, eftersom den är av fackspråklig karaktär snarare än skönlitterär och berättande. Eriksson (1997:144) kallar den här typen av konstruktion för *nexuspredikat*, och skriver att det ”utan tvekan [är] en av de mest karaktäristiska strukturerna i franskan.” Exempel på denna konstruktion ur rapporten:

- (16) Les populations ne signalent pas de problèmes alimentaires particuliers avant les évènements, l'accès aux denrées alimentaires *étant facilité* par la présence de plusieurs marchés au sein même du quartier. (1:117)

Befolkningen visade innan dessa händelser inga tecken på problem vad gäller livsmedel och kost, *då* flera marknader i stadsdelens kärna *underlättade* tillgången på matvaror. (1:113)

- (17) Parfois, les enfants à la recherche d'espace de jeux se retrouvent à des endroits bien éloignés du site; *augmentant* ainsi les risques d'être victimes d'abus sexuel [...] (3:273)

Ibland har barnen i jakten på en lekplats hamnat långt från området, därmed *ökar* risken för utnyttjande av olika slag [...] (3:259)

Förutom dessa självständiga former används presens particip i som en del i konstruktionen av *gérondif*, som består av prepositionen *en* och participet i verbal form. Denna användning har även den flera användnings- och betydelseområden. Pedersen m.fl. skriver att "*gérondif*-syntagmet alltid fungerar som adverbial och att det kan uttrycka *tid, sätt och medel* samt *villkor och medgivande* (1980:333). I flera fall i rapporten används den för att uttrycka *medel* eller *sätt att göra något* som i exempel 17:

- (18) consolider la base de données *en l'actualisant* et *en élaborant* une cartographie afin de faire un meilleur suivi des vulnérables. (3:556)

konsolidera databasen *genom att uppdatera* och *utveckla* en kartografi för att kunna följa upp de utsatta på ett bättre sätt. (3:535)

I några fall handlar det om ett tidsperspektiv:

- (19) Les membres de l'équipe ont également vu des enfants se blesser *en jouant* sur les ruines de leur quartier. (2:331)

Medlemmarna i arbetslaget har också sett barn göra sig illa *när de leker* i ruinerna efter sitt område. (2:304)

Ibland fungerar presens participformen på franska som en preposition. Detta är fallet med *concernant*, som finns på flera ställen i texterna. Detta översätts genomgående med ”när det gäller” eller ”vad gäller” eftersom det är ett fast uttryck och finns översatt som sådant i exempelvis *Norstedts franska ordbok* (1998).

I några fall har jag tagit bort verbet i participform. Detta beror på ett fenomen som Vinay och Darbelnet (1958:109) kallar *étouffement*, vilket innebär att ett verb som är nödvändigt i franskan inte är det i deras fall engelska, och i detta fall svenska. Exempelen visar att det handlar om konstruktionen verb i presens particip + preposition, som i översättningen bara ersatts av prepositioner:

- (20) Des rapports *émanant de* plusieurs quartiers font état d'arrestations arbitraires à domicile de racketts et de harcèlements. (2:94)

Rapporter *från* flera områden visar på godtyckliga arresteringar i hemmen, utpressning och trakasserier. (2:90)

- (21) Des informations *émanant des* communes font état de ce qu'il y a moins d'enfants dans les rues. (2:155)

Information *från* stadsdelarna visar att det finns färre barn på gatan. (2:141)

5.1.2 Översättning av perfekt particip

Precis som franskans presens participform kan *parfait particip* användas antingen som ett adjektiv eller som en verbform (Hansén och Schwartz 1992:226). Vid översättning av perfekt particip är det delvis andra problem som uppstår än när det gäller presens particip. Här handlar det främst om tempusväxlingar från franska till svenska. När participet står som en del i en verbfras fungerar det på franska tillsammans med hjälp verbet *avoir* eller *être*. Perfekt particip används i franska i bildandet av flera olika tempusformer, både passé composé och pluskvamperfekt bildas men hjälpverb + perfekt particip. Även passiv form av verb bildas med hjälp av detta particip. Jag har slumpmässigt valt ut tre stycken i rapporten och tagit ut alla perfekt particip ur dem. Det handlar om sid. 5-7 i text 1, sid. 1-3 i text 2 och sid. 3-5 i text 3.

Sammanlagt finns i dessa stycken 149 förekomster av perfekt particip. De particip som används i en verbfras är vanligast, 87 av de 149 utgörs av dessa, 62 av participen fungerar som adjektiv.

I 37 fall används dessa particip i de här texterna för att bilda tempusformen passé composé. Vid översättningen av dessa particip kan man på svenska använda olika tempusformer. Det vanligaste i översättningen är att det översatts med en sammansatt perfektform på svenska. Exempelvis:

- (22) Ces exactions *ont fait* plusieurs dizaines de victimes qui souffrent de contusion musculaires, tuméfactions et même un cas de fracture du fémur. (3:153)

Dessa övergrepp *har lämnat* flera tiotals offer som lider av muskelskador, svullnader och man har till och med rapporterat ett lårbensbrott. (3:142)

- (23) Des petites filles *ont rapporté* les avances de nature sexuelles [...] (1:302)

Små flickor *har rapporterat* att de utsatts för sexuella närmanden [...] (1:282)

I andra fall har jag valt att översätta med en svensk preteritumform, detta på grund av den franska tempusformen passé composé inte alltid överensstämmer med svenskt perfekt.

- (24) C'est dans ces conditions q'une société d'assurance *a procédé* au déguerpissement de son terrain [...] (3:167)

Det var så det gick till när ett försäkringsbolag [...] *genomförde* en tvångsförflyttning av kvarteret [...] (3:155)

Perfekt particip används även i franska för att skapa passiv form, detta kan på svenska översättas på flera olika sätt. Jag har i de flesta fall använt någon passivform på svenska, antingen med ett "passiv-s", eller med en omskrivning med "bli". Tempusformen varierar i översättningen, vanligtvis handlar det om den tempusform som förekommer i den franska originaltexten.

- (25) Certains enfants *ont été retirés* de l'école parce que leurs parents se sont inscrits pour être rapatriés dans leur pays d'origine. (3:231)

Vissa barn *har tagits* ur skolan på grund av att deras föräldrar registrerat sig för att få resa tillbaka till sina hemländer. (3:217)

- (26) Les adolescentes précisent qu'elles dorment en pantalon la nuit pour éviter *d'être touchées* la nuit par les hommes du centre. (1:305)

Unga flickor berättar att de sover i byxor om natten för att undvika att *bli antastade* av männen i lägret. (1:285)

I några fall har jag dock inte använt en passiv form på svenska, antingen beroende på att verbet vanligtvis inte passiveras i svenska, eller på att jag använt en omskrivning, som inte kräver passivering.

- (27) Les femmes sont engagées dans des activités, ventes de produits vivriers sur les marchés. (2:47)

Kvinnorna arbetar med handel, de säljer matvaruprodukter på marknaderna. (2:43)

5.1.3 Översättning av nominalfraser

Olof Eriksson (1997:329) skriver att franskan är ett "i hög grad 'nominaliserande' språk". Han menar att svenska texter som översätts till franska ofta får en högre grad av nominalisering. Detta är vad Vinay och Darbelnet (1958:50) kallar *transponering*, en grammatisk struktur i ett språk översätts till en annan sorts struktur i målspråket. I många av exemplen nedan är formändringen vad Vinay och Darbelnet kallar *facultative*, dvs. frivillig. Det betyder dock inte att en överföring av den franska strukturen till samma struktur på svenska alltid är idiomatisk eller önskvärd. Nedan visar ett exempel hur en fransk "nominaliserande" mening översätts till den mer "verborienterade" svenskan.

- (28) [...]sur la menace d'une aggravation alarmante de la précarité de la population d'Abidjan en cas d'absence de planification des déplacements des communautés et de coordination des interventions. (1:358)

[...]om att läget för befolkningen i Abidjan snabbt kan komma att förvärras om inget görs för att organisera eller samordna flyttningen av dem. (1:327)

I exempel 27 är visserligen en del ord i den franska meningen utelämnade, men exempelvis *aggravation*, *absence*, *planification* och *coordination* har jag valt att översätta med verb. Detta är som sagt bara ett exempel, men det visar tydligt hur man på franska gärna radar upp substantiv efter varandra. Man kan naturligtvis använda olika medel för att översätta dessa "substantivmeningar", i fallet ovan har jag valt att skriva om meningen, exempelvis genom att helt utesluta vissa ord (*menace* och *communautés* t.ex.) och göra verb av de uppräddade substantiven.

Jag har tagit ut nominalfraserna ur tre stycken i den franska texten. Att inte alla nominalfraser tagits ut beror på att det i första hand inte är en kvantitativ analys som är

intressant, en sådan skulle vara relativt meningslös då jag bara har de här tre texterna att jämföra med. Det handlar om hela första texten, förutom tabellen, nio sidor, de första tre sidorna ur text 2 och sidorna 5, 6 och 7 från text 3. Dessa sidor är delvis slumpvis utvalda, men hela den första texten finns med i urvalet då det i denna finns flera uppräknings- och listor som är intressanta ur nominaliseringssynpunkt, eftersom de på franska är "osymmetriska", och det är intressant att diskutera hur dessa förändrat form i översättningen.

Franska nominalfraser blir svenska bisatser

Det finns naturligtvis många sätt att transponera en fransk nominalfras till svenska, men de nominalfraser jag först och främst tänker diskutera är de som i den svenska översättningen översatts med verbuttryck av olika slag. De svenska översättningarna delas in i tre bisatskategorier: *kompletiva*, *adverbiella* och *attributiva*, samt en kategori som innehåller huvudsatser, som diskuteras mer ingående nedan.

I de utvalda textavsnitten finns 102 fall av franska nominalfraser som översatts med verbuttryck på svenska. Av dessa 102 översättningar har flest, 40 stycken, gjorts om till kompletiva bisatser, "att-satser", exempelvis:

- (29) La situation [...] constitue une cause fondamentale de *l'exploitation des enfants*. (3:258)
Situationen [...] utgör en av grundorsakerna till *att barnen utnyttjas*. (3:246)
- (30) Les populations disent souvent ne pas être informées à l'avance de *la destruction de leurs quartiers*. (2:67)
Befolkningen säger ofta att de inte informerats i förväg om *att deras område ska rivas*. (2:64)

När det gäller de attributiva bisatserna är de färre, 14 förekomster, och det handlar uteslutande om "som-satser":

- (31) [...] et Caritas ont mis en place quatre centres de transit *permettant l'accueil* de principalement constituées de réfugiés libériens et Sierra Léonnais. (1:19)
[...] och Caritas har upprättat fyra flyktingläger *som kan ta emot* flyktingar från vissa folkgrupper, huvudsakligen från Liberia och Sierra Leone. (1:22)

Minst antal förekomster gäller för de adverbiella bisatserna, det rör sig om 9 stycken. Eriksson

(1997:295) skriver: "Villkoret för att en sådan nominalisering skall kunna genomföras är givetvis att det finns något substantiv som svarar mot den adverbiala bisatsens verb." Detta handlar ju om översättning från svenska till franska, men samma strukturomvandlingar sker även åt andra hållet, typexempel på detta har jag funnit i översättningen, ett exempel är:

(32) *A mon retour du travail dans la soirée, j'ai constaté que tout avait disparu.* (2:70)

När jag kom tillbaka från arbetet på kvällen konstaterade jag att allt var borta. (2:67)

Nästan lika många som de kompletiva bisatserna är översättningarna av franska nominalfraser till svenska huvudsatser, 39 stycken. En tredjedel av dessa, 13 stycken, förekommer i uppräkningsav åtgärder som Rädda Barnen föreslår. Dessa diskuteras nedan. Övriga förekomster handlar om rena substantivuttryck på franska, som på svenska antingen inte har någon motsvarighet eller som är vanligare och/eller mer idiomatisk som verbuttryck på svenska. Exempel:

(33) *Certains parents sont dans l'incapacité financière de faire face aux frais de scolarité.*
(3:256)

Vissa föräldrar har inte råd att betala skolavgiften. (3:212)

(34) *Enfin elles craignent de ne pas être épargnées lors de l'évacuation, ayant déjà subi ou assisté au dépouillement et aux mauvais traitement [...]* (1:151)

Slutligen befarar de att de inte kommer att skonas under flytten, de har redan drabbats av räder och blivit illa behandlade... (1:145)

Att här på svenska använda ett substantivuttryck skulle inte vara grammatiskt inkorrekt (man kan exempelvis tänka sig *Vissa föräldrar lider av ekonomisk oförmåga att...* som översättning på exempel 33), men ganska otympligt, då det finns ett uttryck som motsvarar just dessa koncept på svenska.

I alla dessa tre texter finns exempel på uppräkningsav åtgärder och listor på t.ex. rekommendationer på åtgärder att vidta från Rädda Barnen. I den franska originaltexten inleds dessa uppräkningsav åtgärder på olika sätt, antingen med nominalfraser eller med verbfraser, eller, i ett par fall, med verb- och nominalfraser blandat. Ett exempel finns i text 1 (original 1:219, översättning 1:199) uppräknat

Rädda Barnens rekommendationer på åtgärder att vidta om många flyktingar anländer på grund av att deras hem rivs. I den franska originaltexten inleds den första delens meningar med verbfraser, medan meningarna i den andra delen (1:243) inleds med nominalfraser (förutom den sista meningen). I översättningen har jag valt att inte använda denna konstruktion i del två, utan för symmetriens skull inlett alla meningar i uppräkningsdelen med verbfraser. Sålunda har flera nominalfraser transponerats till verbfraser. Exempelvis:

- (35) - *préparation* des sites susceptibles d'accueillir les familles (1:244)
- *förbereda* platser som kan komma att ta emot familjerna som ska flyttas (1:231)
- (36) - *organisation* rigoureuse de l'évacuation des quartiers un à un [...] (1:248)
- *organisera* evakueringen mycket noga kvarter för kvarter [...] (1:234)

I nästa uppräkningsdel av rekommendationer i samma text är den franska texten symmetrisk, dvs. alla meningar inleds med en nominalfras. Även här har jag dock valt att översätta dessa med verbfraser. Detta för att, som Eriksson (1997:329) uttrycker det: "Svenskan är [...] ett verborienterat språk, dvs. ett språk i vilket handlingar, processer och tillstånd företrädesvis uttrycks i form av finita verb" .

5.2 Särskilda problem vid översättning av texten

Förutom de vanligaste strukturella skillnaderna mellan franska och svenska uppkommer specifika översättningsproblem eller -frågor som varje översättare måste ta ställning till under översättningen av en speciell text. I denna översättning handlar det främst om kulturspecifika ord och uttryck.

5.2.1 Översättning av lokala och kulturspecifika ord

Många ord och begrepp i dessa texter har ingen motsvarighet i svensk kultur, andra har det, men eftersom administration och stadsförvaltning fungerar olika i Elfenbenskusten och i Sverige finns det ibland inte ett ekvivalent svenskt ord för ett franskt uttryck. Nedan följer några av dessa som finns i rapporten. I dessa texter finns flera ord som har att göra med platser och områden som är avgränsade inom staden Abidjan.

District, gouverneur. I det district som utgör Abidjan ligger 13 communes (enligt *le Site du District d'Abidjan*), i vilka ligger ett antal quartiers. Eftersom det svenska ordet *distrikt* inte finns i den svenska administrativa uppdelningen av städer eller andra geografiska enheter har jag valt att använda det i min översättning av *district* (3:437 i källtexten, 3:503 i måltexten). När det gäller ordet *gouverneur* har jag använt samma princip som ovan. Just därför att det i Sverige inte längre finns något officiellt ämbete med titeln *guvernör* och det alltså inte föreligger någon risk för förväxling har jag använt detta ord i översättningen.

Båda dessa översättningar kan hänföras till Vinay och Darbelnets strategier *kalkering* eller *lån* (1958:47), för trots att orden redan finns i svenska har de i det här fallet lånats in för att beskriva ett fenomen som inte överensstämmer med svenska förhållanden.

Commune, quartier. När det gäller ordet *commune* är detta tillvägagångssätt emellertid inte ett bra alternativ. För att inte förväxla det franska *commune* med det svenska ordet *kommun*, som i det här fallet alltså skulle vara helt missvisande med tanke på svenska kommuners storlek, som stämmer närmare in på det franska *district* i det här fallet, är en annan lösning nödvändig. Eftersom de här *communes* på många sätt liknar svenska städers stadsdelar valde jag att använda ordet *stadsdel* som i exempel 37.

(37) Cette mesure s'est rapidement étendue à de nombreux quartiers précaires (20 à la date du 10/2/2003) dans différentes *communes* d'Abidjan. (3:13)

Dessa rivningar kom snabbt att omfatta en mängd utsatta bostadsområden (20 stycken den 10/2/03) i olika *stadsdelar* i Abidjan. (3:10)

På den lägsta nivån storleksmässigt finns *quartier*. Detta uttryck förekommer både då man talar om *quartier précaire*, de områden som ska rivas, och när man talar om bostäder i allmänhet i texterna. I Norstedts fransk-svenska ordbok (1998) står både *stadsdel* och *kvarter* som översättning till *quartier*, vilket antyder att det franska *quartier* kan variera i storlek. Ett svenskt uttryck med större extension passar då för att översätta detta, nämligen *område* (se exempel 38), ett område kan ju också variera storleksmässigt (jfr även nedan, under 5.2.2 översättning av ordet *site*).

(38) Si tous les *quartiers* précaires sont détruits, ce ne sont plus les 20 000 personnes estimées sur les trois sites visités qui se trouveront à la rue mais des centaines de milliers. (1:365)

Om alla utsatta *områden* rivs kommer det inte längre att röra sig om tre platser och de i nuläget omkring 20 000 som befinner sig på gatan utan hundratusentals människor. (1:333)

Maire, mairie. Det franska ordet *maire* skapar egentligen inte några problem vid översättning till svenska. *Borgmästare* (källtexten 3:438, måltexen 3:389) stämmer både administrativt och språkligt in i denna kontext, även i Sverige fanns titeln borgmästare fram till 1971 (Nationalencyklopedin). Mer komplicerat är det med *mairie*, alltså det område eller den post som borgmästaren innehar, eftersom detta på svenska närmast motsvarar kommunförvaltning (Norstedts fransk-svenska ordbok), ordet *kommun* bör dock undvikas av ovan nämnda skäl. Varje stadsdel (*commune* på franska) har en *maire*, och jag har därför valt att använda det svenska ordet *stadsdelsförvaltning* som översättning till *mairie*.

- (39) Ces quartiers sont détruits soit par incendie soit à l'aide de bulldozers. L'opération est conduite par les services techniques des *mairies* ou par les forces de l'ordre notamment les gendarmes et les policiers. (2:26)

Rivningen leddes av *stadsdelsförvaltningens* tekniska enhet eller av ordningsmakten, särskilt folk från militären och poliser. (2:25)

Dessa fyra översättningar, *stadsdel*, *område*, *borgmästare* och *stadsdelsförvaltning*, kan ses som tillämpningar av Vinay och Darbelnets strategier *anpassning* eller *ekvivalens* (1958:53). Här handlar det återigen om ord som redan finns på svenska, men som inte liknar de franska orden, det kan alltså inte handla om lån. Däremot beskriver de fenomen som existerar på svenska, eller vars beskrivning passar på ett svenskt fenomen, alltså finns ett svenskt ord som motsvarar dessa företeelser i svenska förhållanden.

5.2.2 Översättning av specifika ord och uttryck

Det finns några ord och uttryck som återkommer ofta i de här texterna, och vars översättning kräver efterforskning och diskussion, dels på grund av att de är centrala begrepp i texterna, dels på grund av att översättningen kan variera beroende på i vilket sammanhang begreppet finns.

Communauté

I rapporten använts ordet *communauté* inte mindre än 67 gånger. (vilket utgör en halv procent av texten) I alla dessa förekomster har ordet inte samma betydelse. På franska kan detta ord ha dels

en konkret betydelse, en grupp människor, dels en mer abstrakt betydelse, en gemenskap av människor, en slags kollektivitet.

I Norstedts fransk-svenska ordbok (1998) hittar man följande under *communauté*:

1. *gemenskap, samhörighet* [...] 2. *kollektiv* 3. *samfund, orden, kloster* [...]

och i Le Robert Micro (1998):

I.1. Groupe social dont les membres vivent ensemble, ou ont des biens, des intérêts communs...

2. Groupe de religieuses qui vivent ensemble [...] II. État, caractère de ce qui est commun.

Gemenskap finns att hitta som översättning av *communauté* i fransk-svenska ordböcker, exempelvis i *Norstedts fransk-svenska ordbok* (1998) och *Natur och Kulturs fransk-svenska ordbok* (1995). Ordet *gemenskap* berör både en abstrakt tanke om just gemenskap, som vi ser i t.ex. "Europeiska gemenskapen" men också en konkret aspekt, en konkret samvaro. Denna är dock inte lika stark som i franska, där man alltså hittar betydelsen "socialgrupp som lever/bor tillsammans". Detta stämmer bättre överens med det svenska *samhälle*. Nedan visar tabell 1 hur jag har översatt ordet *communauté* i texten, första kolumnen antal förekomster av översättningar, den andra och den tredje visar vilken kategori översättningen tillhör.

Tabell 1 Översättning och fördelning av ordet *communauté*

översättning	antal	människor	område
samhälle	23	-	ja
befolkning	18	ja	-
invånare	5	ja	-
område	5	-	ja
gemenskap	4	ja	-
människor	4	ja	-
ej översatt (som en del i "humanitära biståndsorganisationer")	2	-	-
folkgrupp	1	ja	-
familj	1	ja	-
grupp	1	ja	-
boende i området	1	ja	-
TOTALT	67	35	28

Vinay och Darbelnet (1958:63) tar i sin bok upp begreppet *extension*, alltså ett ords eller uttrycks

olika betydelseomfång i olika språk. Mitt exempel *communauté* har till en viss del en annan extension i svenskan än i franskan, om man t.ex. översätter det med *gemenskap*, då man inte fullt ut får med den rent konkreta betydelsen *grupp människor*, förutom de associationer som vi redan sett med t.ex. EG. Vi kan se att jag vid flera tillfällen har översatt detta enda ord med två i svenska, t.ex. *befolkningen i området* och *boende i området*. Detta för att det franska ordet i de här fallen betyder just detta: människorna som bor i området. I andra fall kan de handla om själva området i sig, eller bara om människor från ett specifikt land t.ex. Det franska ordet *communauté* är alltså mer generellt än någon svensk ekvivalent.

De här förekomsterna kan delas i två olika kategorier: dels de ord i svenska som refererar till den plats där människorna bor, dels de ord som refererar till människorna själva. I den första kategorin hamnar *område* och *samhälle*, alltså 28, nästan hälften av orden (se exempel 40). I den andra kategorin finns *befolkning*, *invånare*, *människor*, *folkgrupp*, *familj*, *grupp* och *boende i området*, vilka tillsammans är 32 av orden (se exempel 41). Även *gemenskap* placeras här, i betydelsen en gemenskap av människor. Utanför dessa kategorier finns givetvis de ej översatta orden och då *communauté* fungerar som en del i det franska uttrycket för "humanitära biståndsorganisationer".

- (40) Tout acte nuisible pour la *communauté* ou mettant la protection des enfants en danger est sévèrement réprimandé. (1:139)

Alla handlingar som skadar *samhället* eller som sätter barns säkerhet i fara tillrättavisas skarpt. (1:135)

- (41) Il semble toutefois que cette *communauté* n'ait pas encore bénéficié de soutien dans la recherche d'un site pour dresser les tentes reçues. (2:288)

Det verkar dock som att dessa *människor* ännu inte fått hjälp med att hitta en plats för att sätta upp tälten de tagit emot. (2:265)

I exempel 40 är det den första gruppen, *område*, som används, i exempel 41 handlar det om *människor*.

Site

Ordet *site* finns i de franska texterna sammanlagt 90 gånger. Att välja *plats* som översättning till *site* kan verka ganska enkelt, översättningen finns t.ex. i Norstedts. Sett från andra hållet är

däremot det svenska ordet *plats* översatt till franska med "*place, endroit*", ordet *site* finns inte ens med, vilket betyder att orden inte alltid är ekvivalenta och utbytbara. Enligt Norstedts fransk-svenska ordbok (1998) betyder *site*: *läge* eller (*vacker*) *plats*, och enligt Le Robert Micro (1998):
1 Paysage (considéré du point de vue de l'esthétique...) *2 Configuration du lieu ou s'élève une ville, manière dont elle est située.* *3 Ensemble d'informations liées entre elles par des liens hypertextes...* Här är det i första hand definition nummer två vi är ute efter, då det inte handlar om något "vackert landskap", som i den första definitionen, och bara i ett fall kan vi använda den tredje, som på svenska blir *webbsida*.

Ordet *site* förekommer i de franska texterna 90 gånger. De är översatta enligt följande tabell.

Tabell 2 Översättning av ordet *site*

översättning	antal
område	43
plats	26
ej översatt	10
läger	6
kvarter	2
där de bor	1
webbsidor	1
byn	1
bostäder	1
TOTALT	91

I flera fall är ordet *site* inte översatt alls. Exempelvis när namnet på området i fråga kommer efter ordet. Ett exempel på detta från texten:

(42) Ce fut le cas [!] une dame souffrant d'anémie sévère sur le site de Abdoulaye [...] (3:382)

Så var fallet med en kvinna i Abdoulaye som led av allvarlig blodbrist [...] (3:361)

I de flesta fall är dock översättningen så neutral som möjligt, jag har valt *område* och *plats* för att de ligger så nära det franska originalet som möjligt, de är båda ord som har en slags "lokalbetydelse". Valet mellan *område* och *plats* är gjort därför att de båda orden har olika

storleksbetydelse, område, enligt Nationalencyklopedins ordbok är en "*större, mer eller mindre tydligt avgränsad yta*", medan en plats definieras som ett "*område med välbestämt läge och begränsad omfattning ibl. mer el. mindre tänkt som en punkt*". Exempel på tillämpning av detta nedan, där ett område har en större yta, där folk bor, och plats är, som i Nationalencyklopedins definition, mer eller mindre en punkt.

- (43) L'accès aux services de santé est aujourd'hui réduit chez les populations vivant sur *les sites*. (3:107)

Tillgången till sjukvård är idag begränsad hos befolkningen som bor i *dessa områden*. (3:96)

- (44) Sur *les sites* déguerpis, l'équipe mobile a pu recenser 11.424 personnes dont 5.000 enfants. (3:28)

På *platserna* där bostäderna legat har arbetslaget lyckats folkbokföra 11 424 personer, varav 5 000 barn. (3:25)

5.2.3 Översättning av namn på internationella organisationer

I den här texten finns namn på flera myndigheter i Elfenbenskusten och internationella organisationer. Eftersom målgruppen till den här texten är väldigt bred, och flera av organisationerna har förkortningar som kanske inte är allmänt kända i Sverige är det viktigt att i vissa fall inte bara översätta namnet, utan också förklara vad de står för.

Det handlar om följande organisationer och myndigheter, efter den fetstilade texten står min översättning:

Caritas	Katolska kyrkans biståndsorganisation Caritas
CEDEAO	Västafrikanska staternas ekonomiska gemenskap, (Ecowas, Economic Community of West African States)
le Forum des ONGs de Côte d'Ivoire	Elfenbenskustens forum för icke-statliga hjälporganisationer (NGO, non-governmental organizations)
HCR/UNHCR	FN:s flyktingkommissariat (UNHCR)
le Ministère de la Solidarité, de la Santé et	Ministeriet för solidaritet, hälsa och social

Caritas	Katolska kyrkans biståndsorganisation Caritas
de la Sécurité Sociale	trygghet
OCHA	FN:s kontor för humanitära frågor (OCHA, United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)
OIM	Internationella organisationen för migration (IOM, international organization for migration)
UNICEF	FN:s barnfond (Unicef)

Målet med översättningen är ju att en svensk läsare ska förstå dessa förkortningar, men i många fall finns det inga svenska motsvarigheter till de franska (och engelska) akronymerna. Då Rädda Barnen inte har något enhetligt system eller tydliga regler för hur man ska översätta internationella organisationer har jag hållit mig till svenska myndigheters och EU:s regler och riktlinjer för dessa översättningar. Detta är lämpligt ur flera synvinklar. Dels blir texten "EU-anpassad", med detta menar jag att översättningen blir så neutral som möjligt. Dels är målgruppen till denna text inte nödvändigtvis någon på t.ex. Rädda Barnen, som genom sitt arbete har kännedom om de här organisationerna och deras internationella förkortningar, utan den är också riktad till myndigheter och "vanliga människor", som i sitt dagliga liv inte kommer i kontakt med dessa organisationer.

För att översättningen ska bli så tydlig, men också så smidig som möjlig, har jag använt principen som finns i *Att översätta EU-rättsakter* (2005), en publikation efter ett samarbete av EU:s institutioners översättningsenheter. Detta innebär att första gången ordet eller förkortningen förekommer står först det svenska ordet, förkortningen, eller om detta inte finns, en förklaring (t.ex. Västafrikanska staternas ekonomiska gemenskap, som inte är ett officiellt namn, utan en förklaring av det engelska namnet). Efter detta står, i en parentes, förkortningen (på svenska, om det finns, annars på engelska), och sedan hur den ska uttydas. Det franska *CEDEAO*, som står för *Communauté Économique des États de l'Afrique de l'Ouest*, blir då i översättningen: "Västafrikanska staternas ekonomiska gemenskap (Ecowas, Economic Community of West African States)". Därefter använder jag i texten den engelska (eller i förekommande fall, den svenska) förkortningen, i detta exempel är det *Ecowas*.

Utöver detta har jag följt *Myndigheternas skrivregler*: "Ett fåtal utländska förkortningar av internationella organisationers namn är tillräckligt etablerade för att kunna användas

tillsammans med det svenska namnet på organisationen." Här finns t.ex. FN:s barnfond (Unicef) och FN:s flyktingkommissariat (UNHCR).

5.3 Översättningen enligt Vinay och Darbelnets modell

I den inledande textanalysen förklarades de grundläggande dragen i Vinay och Darbelnets översättningsteoretiska modell (1958), och de sju översättningsstrategier de utarbetade i slutet av femtiotalet. Här ska jag nu analysera översättningen i enlighet med dessa sju strategier. Jag koncentrerar mig på övergripande drag och diskussionen berör mer ingående de strategier som använts flitigast. Det handlar främst om *transponering* och *modulering*, och inom dessa kategorier är översättning av franska nominalfraser den dominerande, detta har redan diskuterats i avsnitt 4.1.3 och tas inte upp närmare här.

5.3.1 Direkt översättning

Först diskuteras de tre strategier som Vinay och Darbelnet samlar under namnet *direkt översättning* (*direct* på franska), av vilka en använts betydligt mer än de två andra.

Lån (*emprunt*)

Den första strategin Vinay och Darbelnet tar upp är *lån*, alltså ett ord som inte finns i målspråket, och som lånas in, oöversatt. Detta är i svenskan inte ovanligt, då främmande ord lånas in i språket, och så småningom integreras i svenskan (ex. *eyeliner* från engelska, *kimono* från japanska, som båda finns med i SAOL). Vinay och Darbelnet skiljer dock på frivilliga lån, som görs av översättaren själv, och obligatoriska lån, som kan anses integrerade i målspråket.

(45) Ces quartiers sont détruits soit par incendie soit à l'aide de *bulldozers*. (2:25)

Dessa områden har rivits antingen med hjälp av eld eller med *bulldozrar*. (2:23)

Ordet *bulldozer* i exemplet ovan är ett lån som nog kan anses som obligatoriskt. I rapporten finns få exempel på frivilliga lån. Möjligtvis kan man placera ordet *lèkè* (3:320) här, som är inlånat. Men dels det inte är ett franskt ord, utan även i originaltexten är inlånat, dels står det i en mening där ordet förklaras, alltså är det tveksamt om det faller under denna kategori. Detsamma gäller

attieke (2:302), som också har en förklaring inom hakparentes. Ett annat möjligt lån är "non-food-items" (3:84/72), men även här är det inlånat från ett annat språk än franska, dessutom står det i originaltexten bara "NFI", alltså förkortningen av "non-food-items", och vid de tillfällen detta förekommer i texten står det förklarat denna företeelse på svenska.

Kalkering (*calque*)

Strategi nummer två hos Vinay och Darbelnet är kalkering, där ett ord eller uttryck översätts ordagrant till målspråket. Även detta förekommer som äldre, mer stelnade varianter, som kan anses integrerade, och nyare, där översättaren har "kalkerat" ett uttryck rakt av från källspråket. När det gäller kalkeringar som inte är fasta uttryck förekommer inga i rapporten.

Bokstavlig översättning (*traduction littérale*)

Den i översättningen kanske mest använda strategi hamnar också den under direkt översättning. Det handlar om bokstavlig översättning. I många fall går det att översätta fraser, och ibland hela meningar praktiskt taget ord för ord. Naturligtvis är detta vanligare ju närmare släkt de aktuella språken är, exempelvis mellan norska och svenska skulle denna strategi vara så gott som allena rådande. Men även i översättning från franska till svenska hittar man många exempel där detta är applicerbart. I vissa fall kan denna strategi vara frivillig (*facultative* på franska), i andra är den obligatorisk för att den översatta meningen ska bli grammatiskt korrekt. Följande exempel visar på en bokstavlig översättning:

(46) Certaines personnes sont si terrorisées qu'elles préfèrent dormir chez leurs employeurs. (1:154)

Vissa personer är så skräckslagna att de föredrar att sova hos sina arbetsgivare. (1:138)

I andra fall är ordföljden i stort sett densamma, men bisats och huvudsats har bytt plats, ibland av rent estetiska skäl, då jag på detta sätt t.ex. undviker upprepning av ett ord. I andra fall handlar det om att göra meningar mer överskådliga, med subjektet i början av meningen, som i följande exempel:

(47) Devant des situations d'extrême urgence, SC a fait des prises en charge médicales ponctuelles. (3:407)

Rädda Barnen har gjort punktinsatser när det gäller extremt akuta sjukvårdssituationer. (3:346)

5.3.2 Indirekt översättning

De översättningsstrategier som Vinay och Darbelnet kallar indirekta (*oblique* på franska) är fyra till antalet, och de två första diskuteras mer ingående, eftersom de använts i översättningen långt mer än de två sista.

Transponering (*transposition*)

När det gäller kategorierna *transponering* och *modulering*, här nedan, finns det många exempel på fall där det inte går att uttyda vilken av dessa som använts vid en översättning. Vissa fall är dock uppenbara. Det gäller bland annat många av de franska nominalfraserna, som tagits upp tidigare (se avsnitt 5.1.3), men även andra transponeringar förekommer i min översättning. Detta gäller bland annat i hög grad adjektiv i den franska texten som inte har någon motsvarighet på svenska, och alltså måste skrivas om, ofta till en adverbieäll bisats. Detta sker i exemplet nedan, det franska adjektivet *détruit* är här inte översatt på svenska, delvis beroende på att ordet *site* både syftar till själva platsen där bostäderna låg och på bostäderna i sig (se avsnitt 4.2.2). En sats som *på den förstörda platsen* eller liknande skulle därför inte ha samma innebörd.

- (48) Ceux qui ont reçu des bâches de la Croix-Rouge ont pu dresser des tentes qui leur servent d'abri sur le site *détruit*. (3:45)

De som fått presenningar av Röda Korset har kunnat resa tält som fungerar som bostad på platsen *där deras bostäder låg*. (3:40)

Ett annat exempel på transponering finns mellan verb och adverb, och precis som när det gäller adjektiven så handlar det här om fall då det på svenska är olämpligt eller omöjligt att översätta det franska verbet till ett motsvarande svenskt, här kunde man tänka sig att översätta med *En månad efter rivningen fortsätter 151 familjer ... att bo på platsen...*, men verbet *bo* är ett tillståndsverb, och verbet *fortsätta* kräver ett påföljande handlingsverb i infinitiv om det ska låta idiomatiskt på svenska.

- (49) Un mois après la destruction, 151 familles et 182 enfants *continuent de vivre* sur le site d'Aboulaye Diallo [...] (2:311)

En månad efter rivningen *bor* 151 familjer och 182 barn *fortfarande* på platsen där Aboulaye Diallo låg [...] (2:288)

Modulering (*modulation*)

En modulering kan ta i stort sett vilket uttryck som helst, det kan handla om hela fraser som helt byter skepnad såväl som en bestämd artikel som översätts med en obestämd. Här finns många exempel, och de som följer är de som är flitigast förekommande i översättningen. De tydligaste, och flest förekommande exemplen på modulering i översättningen handlar om ord som inte är översätta alls eller sådana som lagts till för att förtydliga i den svenska texten. I flera fall är t.ex det franska ordet *mois* inte översatt alls; på franska är det nödvändigt, men på svenska blir *månaden juni* närmast en tautologi.

- (50) Les campagnes de vaccinations ont été effectuées [...] la dernière datant du *mois de juin*. (1:127)

Vaccinationskampanjer har genomförts [...] den senaste i juni i år. (1:123)

- (51) Le quartier précaire Boribana [...] doit être détruit d'ici la fin du *mois de décembre* 2002. (2:251)

Området Boribana, [...] ska rivas innan slutet av december 2002. (2:232)

Ett annat exempel på detta, som ofta förekommer i texten är *opération*, som ofta uteslutits i texten, i de fall då det står som en del i ett samansatt substantiv:

- (52) *opération de destruction* des quartiers précaires [...] (2:18)

rivning av de utsatta områdena [...] (2:15)

- (53) D'autres priorités sont à dégager pour un meilleur déroulement *des opérations d'évacuation* (1:240)

Andra åtgärder att vidta för att underlätta *evakueringen* (1:228)

I andra fall har ord lagts till, främst för att underlätta förståelsen och klargöra ord som på franska har en vidare betydelse än det motsvarande svenska ordet som använts:

- (54) Le manque de moyens constitue la principale raison évoquée par les centres sociaux pour justifier leur incapacité à répondre aux besoins des populations vulnérables. (2:177)

Avsaknaden av *finansiella* medel uppges av socialcentrumen vara det huvudsakliga skälet till oförmågan att tillgodose den utsatta befolkningens behov. (2:161)

I många fall är opersonliga pronomen inte översatta till svenska, i synnerhet när den franska satsen förutom detta pronomen innehåller ett formellt subjekt senare i satsen. Trots att denna struktur finns på svenska har jag i flera fall valt att inte använda den i översättningen. Konstruktionen skulle i det fallet, trots att den är grammatiskt korrekt, bli något otymplig på grund av det formella och det egentliga subjektet; *Det börjar att utvecklas allvarliga hudproblem hos barnen...*, medan en konstruktion som i min översättning blir rakare och mer entydig.

- (55) Il commence à se développer chez les enfants des sérieux problèmes dermatologiques [...] (2:328)

Hos barnen börjar allvarliga hudproblem att utvecklas [...] (2:302)

Under denna kategori kan man också placera mer eller mindre fasta franska uttryck som inte går att översätta ordagrant till svenska. Dessa kan antingen anpassas till svenska genom att använda Vinay och Darbelnets strategier *ekvivalens* eller *anpassning*, eller helt enkelt skrivas om till en fras som inte är ett fast uttryck på svenska. I översättningen i denna uppsats har jag ofta valt att göra det senare. Detta beror på att det inte alltid finns en motsvarande svensk fras i samma stil som ger samma konnotationer, och då detta inte är en skönlitterär text är kraven på tydlighet och överens- stämmande större än kraven på vacker prosa. Några exempel på detta följer:

- (56) Cependant, les choses avancent à petits pas et cet organisme éprouve des difficultés à identifier ses priorités [...] (2:186)

Det går dock långsamt framåt och denna organisation har svårt att klargöra sina prioriteringar [...] (2:169)

- (57) Les populations déplacées ont indiqué qu'on leur faisait *faire la navette* entre ces deux structures [...] (2:192)

Den tvångsförflyttade befolkningen har angett att man *skickat dem fram och tillbaka* mellan dessa två instanser [...] (2:174)

Uttrycket i det sista exemplet, *faire la navette*, berörs av flera av dessa översättningsstrategier, dels handlar det om transponering, en nominalfras som översatts med en verbfras på svenska. Dels är *faire la navette* ett fast uttryck på franska som på svenska inte har någon lika fast motsvarighet, och som alltså måste modularas - det sematiska synsättet ändras och en ekvivalens måste hittas på svenska. Vinay och Darbelnet (1958:54) menar att detta är vanligt och

nödvändigt.

Ekvivalens, anpassning (*equivalence, adaptation*)

Båda dessa strategier för översättning kan nog sägas förekomma till stor del i skönlitterär översättning. Därmed inte sagt att de inte kan användas i t.ex en text som rapporten. Förutom exemplen nämnda i 5.2.1, som behandlar enstaka ord där dessa strategier använts finns ett par tillfällen då en *fast fras* på franska översatts med en ekvivalent fras till svenska. Exempelvis:

- (58) Rarement ces personnes n'ont mangé à leur faim depuis la destruction de leurs quartiers.
(3:67)

Dessa människor har haft få tillfällen att *äta sig mätta* sedan deras bostäder revs. (3:61)

5.3.3 kommentar

Detta är några exempel på hur Vinay och Darbelnets översättningsstrategier kan ta sig uttryck i en verklig översättning. Eftersom Newmarks modell för översättning inte har lika tydliga exempel och konkreta strategier är det inte relevant att söka exempelmeningar ur texten för att visa på denna. Dock kan sägas att transponering och modulering av olika slag kan sägas höra till Newmarks teorier eftersom de förändrar den semantiska synvinkeln i språket, från strukturer i källspråket till sådana som är mer idiomatiska i målspråket. Även ekvivalens och anpassning har denna effekt, även om det i denna översättning inte finns så många tydliga exempel på detta. Jag vill dock betona att dessa teorier och strategier, hur utarbetade de än må vara, inte kan beskriva hela översättningsprocessens alla delar. Inte heller kan man till punkt och pricka följa en enda teori eller strategi för översättning, då de flesta överlappar varandra och samma idéer och termer återkommer vid olika tider och i olika sammanhang. Det man kan säga är att uppställningen av en översättning enligt en eller flera strategier kan hjälpa till att se mönster och strukturer, och hjälpa översättaren att vara konsekvent och noggrann i sin översättning, något som kanske är minst lika viktigt som att namnge de processer som sker vid själva översättningen.

6 Sammanfattande diskussion

Syftet med denna uppsats har varit att inledningsvis analysera den franska rapporten från Rädda Barnen, dels ur ett textuellt perspektiv, men också ur ett propaganda- och argumentations-

perspektiv, och sedan översätta den till viss del med hjälp av Newmarks och Vinay och Darbelnets översättningsteoretiska modeller.

Inledningsvis har jag konstaterat att rapportens kontext, och då speciellt kulturkontexten är viktig från översättarens synpunkt, eftersom texten är skriven i en kultur som ligger långt från målkulturen är det viktigt dels att inte förlora viktiga kulturella detaljer, dels att förklara det som en presumtiv läsare kanske inte förstår ur källkulturen. Vidare är rapporten författad ur ett ensidigt perspektiv, bara en åsikt förs fram. Detta är givetvis önskvärt när det gäller en text som denna, som är skriven för att påverka och beröra sina läsare.

De modeller jag använt vid översättningen är Newmarks *kommunikativa* modell, som betonar läsarens aspekt, och Vinay och Darbelnets sju strategier för översättning, där några, som *transponering* och *modulering*, använts flitigast. Detta beror dels på det aktuella språkparet, svenska-franska, men också på att de är de strategier som berör den strukturella förvandlingen i översättning. Dessa två strategier innefattar i sin tur ett flertal olika strukturomvandlingar. De jag berör mest i min uppsats är hur presens- och perfekt particip översatts samt hur franska nominalfraser översatts med bl.a. svenska verb- och adverbfraser. Detta beror mycket på att då man på franska gärna använder sig av nominalfraser är svenskan ett verborienterat språk, som ogärna staplar nominalfraser efter varandra, och hellre använder verbuttryck i dessa fall. Vidare diskuterar jag översättningen av specifika ord i den franska texten, såsom exempelvis *site*, *quartier* och *communauté*. De har alla har olika översättning beroende på placering och extension i den franska texten och eftersom de är ord som förekommer ofta i texten är det viktigt att översättningen blir konsekvent för en bättre förståelse på svenska. Även översättning av namn på internationella och ivorianska organisationer diskuteras. Här är det viktigt att i största möjliga mån använda standardiserade översättningar för att läsaren ska kunna identifiera vilken organisation det handlar om.

Avslutningsvis är det viktigt att poängtera att de modeller och strategier jag utgått och i viss mån arbetat ifrån, hur utarbetade och omfattande de än är, inte kan förklara eller helt systematisera översättningsprocessen. Det finns alltid förändringar i struktur eller språknivåer och konnotationer som inte går att förklara eller göra till regel, något jag tycker är hoppgivande, då det betyder att översättning inte är en exakt vetenskap, utan ett hantverk.

7 Résumé en français

Pendant les deux années d'études à l'Institut de traduction et d'interprétation (TÖI) de Stockholm, nous avons travaillé avec des textes spécialisés de différents genres : contrats, manuels techniques, divers textes économiques, etc. Pour ce mémoire notre intention a été de réaliser une commande réelle, c'est-à-dire traduire un texte pour un client réel, ou du moins un client potentiel : aussi avons-nous contacté *Save the Children* en Suède qui nous a envoyé un rapport émanant de la Côte d'Ivoire et devant être traduit en suédois.

Ce texte traite les actions du gouvernement de la Côte d'Ivoire, qui, pendant une période de quelques années a détruit des quartiers précaires d'Abidjan, la plus grande ville du pays. Cela rend très vulnérable la population qui se voit déplacée, souvent par la force. *Save the Children* a donc envoyé sur place une équipe mobile pour évaluer la situation, en particulier celle des enfants. Ce rapport, constitué de trois parties écrites en trois temps: avant, pendant et après les opérations de destructions principales, en est le résultat.

L'objet de ce mémoire est double : d'une part, de traduire en suédois le rapport en question, en appliquant autant que possible les théories de la traduction de Vinay et Darbelnet et de Peter Newmark, et d'autre part, de commenter et d'analyser certains aspects linguistiques de la traduction au regard de ces théories.

Le rapport de *Save the Children* est d'abord analysé selon les modèles d'analyse textuelle de Hellspång et Ledin (1997), plus particulièrement pour l'analyse du contexte et de la structure. Pour les aspects "propagandistes" du texte, le modèle d'analyse de Cassirer (2003) a été utilisé. En ce qui concerne la traduction, elle a été effectuée en nous appuyant en partie sur les modèles de traduction de Vinay et Darbelnet (1958) et de Newmark (1995). Selon Newmark (1995), deux stratégies de traduction peuvent être utilisées pour un texte spécialisé, soit la *traduction communicative*, plutôt orientée vers le lecteur, soit la traduction sémantique, selon laquelle le traducteur essaie d'écrire de la perspective de l'auteur. Dans le cas du rapport de *Save the Children*, la première stratégie est la plus appropriée, car l'information à transmettre est plus importante que la structure ou les termes employés par l'auteur. Vinay et Darbelnet ont élaboré sept stratégies de traduction, dont trois appelées *directes* : *emprunt*, *calque* et *traduction littérale*, et quatre dites *obliques* : *transposition*, *modulation*, *équivalence* et *adaptation*.

Dans toute traduction du français au suédois, certains problèmes sont toujours présents. Il

s'agit par exemple de structures ou de phénomènes morpho-syntaxiques de la langue française qui n'existent pas en suédois ou qui ne s'utilisent pas de la même manière dans les deux langues. Ce mémoire aborde trois de ces questions :

la traduction du *participe présent*

la traduction du *participe passé*

la traduction des *phrases nominales*.

Pour chaque point abordé, différentes solutions utilisées dans la traduction sont discutées. Il en va ainsi du participe présent par exemple, dans la mesure où une transformation de la structure grammaticale est nécessaire. En effet, même si la structure existe en suédois, elle n'est pas utilisée de la même manière et il est donc impossible de traduire littéralement. La problématique concernant le particip passé est un peu différente : la structure s'utilise en suédois aussi, mais la difficulté réside dans la question du *temps* à utiliser dans la langue cible. Quant à la traduction des phrases nominales, elle est liée de près aux différents procédés de traduction mis en place par Vinay et Darbelnet. Nous en discutons ci-dessous.

Chaque texte à traduire a ses propres caractéristiques. Dans le texte qui nous intéresse figurent un grand nombre de mots et d'expressions culturelles, mais aussi des noms d'organisations internationales et ivoiriennes. Les mots et expressions liés à la culture ont une extension différente en français et en suédois, ce qui entraîne des variations dans la traduction, même au sein d'un même texte. Pour les noms d'organisations, il est important d'utiliser des traductions standardisées et internationales pour qu'un lecteur suédois puisse les reconnaître.

Entre les sept stratégies de Vinay et Darbelnet, deux sont plus utilisées que les autres: la *transposition* et la *modulation*. Selon Eriksson (1997), le français a une prédilection pour la phrase nominale tandis que le suédois préfère la phrase verbale. La traduction du français au suédois entraîne ainsi un grand nombre de transpositions. La modulation est utilisée quand « l'aspect sémantique » change dans la traduction, ce qui est fréquent dans notre texte. Il s'agit souvent d'expressions figées dans les deux langues et le traducteur a pour tâche de trouver une expression dans la langue cible qui corresponde au niveau des connotations. Un exemple caractéristique du texte est l'expression française *faire la navette*, qui n'a pas de correspondance en suédois ; la solution est alors de construire une paraphrase, qui n'est pas, comme en français, une expression figée. D'autres exemples montrent des phrases françaises qui utilisent un mot « en plus » ; la traduction littérale de la même phrase en suédois deviendrait une tautologie. De

même, il se trouve des exemples allant dans le sens inverse : il est alors nécessaire d'ajouter des mots dans la traduction pour une meilleure compréhension du texte.

LITTERATURLISTA

Källtexter

Evaluation sur la situation des populations déplacées et en voie de déplacement à Abidjan, rapport från Rädda Barnen, oktober 2002

Questions faisant l'objet de préoccupation dans les quartiers précaires, rapport från Rädda Barnen, november 2002

Rapport de l'équipe mobile/quartiers précaires, rapport från Rädda Barnen, februari 2003

Referensmaterial

Boysen, Gerhard, 1996, Fransk grammatik, Lund: Studentlitteratur

Cassirer, Peter, 2003 : Stil, stilistik och stilanalys, 3 uppl. Stockholm: Natur och Kultur

Hansén, Iah & Schwartz, Björn, 1992: Glerups franska grammatik, Malmö: Glerups

Hellspång, Lennart, 2001: Metoder för brukstextanalys, Lund: Studentlitteratur

Hellspång, Lennart & Ledin, Per, 1997: Vägar genom texten, Lund: Studentlitteratur

Eriksson, Olof, 1997: Språk i kontrast, en jämförande studie av svensk och fransk meningsstruktur Stockholm: Akademiförlaget

Ingo, Rune, 1991: Från källspråk till målspråk, Lund: Studentlitteratur

Newmark, Peter, 1995: A textbook of translation, London, Phoenix

Pedersen, John, Spang-Hansen, Ebbe och Vikner, Carl, 1980: Fransk universitetsgrammatik, Akademiförlaget

Vinay, J.P. & Darbelnet, J., 1958: Stylistique comparée du français et de l'anglais, Paris: Les éditions Didier

Övriga källor

Abidjans stads hemsida, <http://www.abidjan-da.ci/Accueil/Presentation/index.html> (3.4.2007)

Atlas judiciaire européen en matière civile, http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_fr.htm (bl.a. 5.4.2007)

Att översätta EU-rättsakter, Regeringskansliets hemsida: <http://regeringen.se/sb/d/5906/a/49520>
(20.3.2007)

Le Robert Micro, 1998, Paris: Dictionnaires Le Robert

Norstedts fransk-svenska ordbok, 1998, Stockholm: Norstedts Ordbok AB

Norstedts svensk-franska ordbok, 1998, Stockholm: Norstedts Ordbok AB

Omvärldsbilder, <http://www.omvarldsbilder.se/2005/051208.html> (5.2.2007)

Publikationshandboken, <http://publications.europa.eu/code/sv/sv-4100800sv.htm> (uppdaterad april 2007)

Riegel, Martin, Pellat, Jean-Christophe, Rioul, René: Grammaire méthodique du français, 1994,
Paris: Presses universitaires de France

SAOL, Svenska Akademiens ordlista över svenska språket, 1998, tolfte upplagan, Stockholm,
Norstedts

SCADplus, http://europa.eu/scadplus/scad_fr.htm

Språkrådet, ec.europa.eu/translation/language_aids/swedish/council_recommendations_sv.rtf
(20.3.2007)

Stroh-Wollin, Ulla, 1998: Koncentrerad nusvensk formlära och syntax, Studentlitteratur: Lund

Strömqvist, Siv, 2003, Uppsatshandboken, Tredje upplagan, Uppsala: Hallgren & Fallgren
Studieförlag AB

Svenska skrivregler, 2003, andra upplagan, utgivna av Svenska språknämnden, Stockholm, Liber

